

Kuusikko-
työryhmä

Kuuden suurimman kaupungin
**päihdehuollon palvelujen
ja kustannusten vertailu**
vuonna 2015

Esipuhe

Kuusikko-työssä vertaillaan kuutoskaupunkien (Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere ja Oulu) lasten päivähoitoa, lastensuojelua, aikuissosiaalityötä, toimeentulotukea, työllistämispalveluja, päihdehuoltoa, kehitysvammahuoltoa, vammaispalveluja sekä vanhuspalveluja. Kaupunkien edustajista koostuvat eri palvelukokonaisuuksien asiantuntijaryhmät tuottavat vuosittain tilastollisia raportteja asiakasmääristä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista.

Kuutosyön alkoi vuonna 1994, jolloin Helsinki, Espoo ja Vantaa päättivät alkaa toteuttaa vertailuja sosiaali- ja terveystalouksista sekä niiden kustannuksista. Turku ja Tampere tulivat mukaan vertailuihin vuonna 1996, minkä jälkeen ryhmä nimettiin Viisikoksi. Vertailuraportteja alettiin julkaista omassa julkaisusarjassaan vuonna 1999. Kuutosyhteistyö alkoi vuonna 2002, kun Oulu liittyi kuudenneksi jäseneksi ryhmään. Kuusikko-työ alkoi lasten päivähoitoa, toimeentulotuen sekä vanhuspalvelujen vertailulla, mutta ajan myötä mukaan on tullut uusia palvelukokonaisuuksia.

Kuusikko-tiedonkeruu sisältää sosiaali- ja terveystalouksien osalta ainoastaan osan kustannuksista ja toimintatiedoista. Sosiaali- ja terveystaloukset muodostavat omanlaisensa kokonaisuuden, jossa erityisesti sosiaalipalvelut ovat vahvasti limittyneet toisiinsa. Kunta voi panostaa esimerkiksi ehkäiseviin toimintamuotoihin, mutta ehkäisevään työhön laitettut resurssit eivät näy välttämättä Kuusikko-raportoinnissa.

Raporttien tarkoituksena on palvella ensisijaisesti kuntien päättäjiä ja ne ovat yksi väline toiminnan ohjaamiseen. Kuusikko-raportit nostavat esiin eroavaisuuksia, jotka vaativat tarkempaa analyysia. Tavoitteena ei ole vertailla esimerkiksi omien ja ostopalvelujen kustannuksia. Omien ja ostopalvelujen tiedonkeruu poikkeaa merkittävästi esimerkiksi asiakasmaksujen, vuokrien, tilaamiseen liittyvien kustannusten ja hallinnon vyörytysten osalta.

Kuutosraporttien tiedot asiakasmääristä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista on pääasiassa koottu kuntien omista tietojärjestelmistä ja tilinpäätöksistä. Kuusikko-työn keskiössä on työryhmissä tehtävä määrittelytyö, jonka ansiosta kerättävät tiedot saatetaan mahdollisimman vertailukelpoiksi. Määrittelytyö on välttämätöntä, sillä palvelut poikkeavat kuntien välillä nimikkeiltään ja sisällöiltään, ja ne on organisoitu hallinnollisesti eri tavoin. Lisäksi kunnilla on käytössä toisistaan poikkeavia tietojärjestelmiä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tieto, joka yhdessä kunnassa saadaan automaattisesti, voi toisessa kunnassa vaatia paljon manuaalista työtä tai sitä ei ole edes mahdollista saada. Määrittelytyössä täytyy huomioida myös kuntien erilaiset kirjaamiskäytännöt.

Kuutosyhteistyön lisäksi tilastotietoja kuntien sosiaali- ja terveystalouksista tuotetaan monilla tavoilla, kuten Tilastokeskuksessa, Terveystalouden ja hyvinvoinnin laitoksessa sekä Suomen Kuntaliitossa. Kuutosyhteistyön ja raportoinnin erityispiirteet liittyvät yhdessä sovittuihin määritelmiin ja sopimukseen tietosisällöstä, suorite- ja taloustietojen yhdistämiseen yhteen raporttiin, palvelua koskevien tietojen kattavuuteen ja pyrkimykseen tietojen vertailukelpoisuuden yksityiskohtaiseen arviointiin. Lisäksi edellisen vuoden tietoja käsittelevät raportit ilmestyvät yleensä nopeammalla aikataululla kuin valtakunnalliset yhteenvedot.

Kuuden suurimman kaupungin
**päihdehuollon palvelujen ja
kustannusten vertailu**
vuonna 2015

Kuusikko-työryhmä
Päihdehuolto
Anssi Vartiainen
17.5.2016

Kuusikko-työryhmän julkaisusarja
Teksti: Anssi Vartiainen

ISSN 1457-5078

Editat Prima Oy 2016, Helsinki

Tekijä(t)		
Päihdehuollon Kuusikko-työryhmä, kirjoittanut Anssi Vartiainen		
Nimike		
Kuuden suurimman kaupungin päihdehuollon palvelujen ja kustannusten vertailu vuonna 2015		
Julkaisija (virasto tai laitos)	Julkaisuaika	Sivumäärä, liitteet
Helsingin sosiaali- ja terveystoimi, Espoon sosiaali- ja terveystoimi, Vantaan sosiaali- ja terveystoimi, Turun hyvinvointitoimiala, Tampereen hyvinvointipalvelut sekä Oulun hyvinvointipalvelut.	5/2016	34 s. + 32 s. liitteitä
Sarjanimike	Osanumero	
Kuusikko-työryhmän julkaisusarja	3/2016	
ISSN-numero	Kieli	
1457-5078	Suomi	
Tiivistelmä		
Vuoden 2015 tietoja koskevassa raportissa päihdehuollon palveluihin on sisällytetty päihdehuollon avopalvelut mukaan lukien A-klinikat, (H-klinikat), korvaushoito, päivä kuntoutus sekä muut avo- huollon palvelut (Terveysneuvonta, päiväkeskustoiminta, selviämisasema), asumispalvelut ja lai- toshoito. Tiedonkeruussa tapahtuneiden muutosten seurauksena tiedot on raportoitu osittain aino- astaan vuosilta 2011–2015. Päihdehuollon palveluja käyttävät asiakkaat ovat usein moniongelmai- sia henkilöitä. Tämä tekee palvelujen luokittelun vaikeaksi. Suurimmat erot kaupunkien välillä il- menevät asumispalvelujen määrittelyssä. Kunnissa on suuria eroja myös siinä, minkä asteista yh- teistyötä tehdään mielenterveyspalvelujen ja päihdepalvelujen kesken. Kuutoskaupungit käyttivät päihdehuollon avo- huollon, asumispalvelujen sekä laitoshoidon palvelui- hin kaikkiaan 101,2 miljoonaa euroa vuonna 2015. Deflatoidut kustannukset supistuivat 1,8 pro- senttia edellisvuodesta. Tärkein kustannuksiin viime vuosina vaikuttanut tekijä on ollut laitoshoidon supistaminen. Avopalvelujen asiakkaita oli 0,3 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna, mutta asumispalvelujen asukasmäärä supistui edellisvuodesta 1,4 prosenttia ja laitoshoidon asiak- kaiden määrä väheni 6,0 prosenttia edellisvuodesta. Kustannukset olivat avopalveluissa 31,9 miljoonaa euroa (supistui 3,0 %), joista A-klinikoilla 11,0 miljoonaa euroa (kasvua 0,0 %). Kustannukset olivat asumispalveluissa 45,0 miljoonaa euroa (kas- vua 1,7 %) ja laitoshoidossa 24,4 miljoonaa euroa (supistui 6,4 %). Kustannusvertailun kannalta on huomioitava, että Helsingin asumispalveluita on tarkasteltu vuosina 2011–2015 laajan määritel- män mukaan, jolloin laskennalliset kustannukset ovat nousseet merkittävästi aikaisempiin vuosiin verrattuna. Vuonna 2015 asumispalvelujen tietoihin sisältyvät vain tiedot päihdehuollon ja mielen- terveystoimien asumispalveluista. Kaikki tarkasteltavat kustannukset ovat vuoden 2015 osalta nettokustannuksia.		
Asiasanat		
Kuusikko, päihdehuolto, kustannukset, kuntavertailu		
Tiedustelut	Jakelu	
Työryhmän jäsenet, liite 7	www.kuusikkokunnat.fi	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	PÄIHDEHUOLLON KUSTANNUKSET	3
	2.1 Päihdehaittakustannukset.....	3
	2.2 Kokonaiskustannukset ja kokonaiskustannusten jakautuminen eri palveluihin.....	4
3	PÄIHDEHUOLLON AVOPALVELUT	6
	3.1 Avopalvelujen kustannukset	6
	3.2 Avopalvelujen asiakasmäärä ja suoritteet.....	7
	3.3 Polikliinisten palvelujen kustannukset	8
4	MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEKUNTOUTUJIEN SEKÄ ASUNNOTTOMIEN ASUMISPALVELUT	16
	4.1 Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut.....	20
5	PÄIHDEHUOLLON LAITOSHOITO	23
6	YHTEENVETO TOIMINTA- JA KUSTANNUSTIEDOISTA	30
	LÄHTEET	32
	LIITTEET	35
	Liite 1: Päihdehuollon määritelmät 2015	35
	Liite 2: Päihdehuollon toiminta- ja kustannustiedot vuodelta 2015	45
	Liite 3: Päihdehuollon toiminta- ja kustannustietojen aikasarjat 2011–2015	58
	Liite 4: Deflatoidut kustannustietojen aikasarjat 2011–2015	61
	Liite 5: Kuusikon kuntien päihdehuollon palvelujärjestelmä vuonna 2015	62
	Liite 6. Kuntouttavan laitoshoidon asiakastytyväisyyskyselyn tulokset	64
	Liite 7: Päihdehuollon Kuusikko-työryhmän jäsenten yhteystiedot.....	65

TEKSTIN TAULUKOT

Taulukko 1. Päihteidenkäytön haittakustannukset pääryhmittäin vuonna 2013 ja muutos vuosien 2012–2013 välillä.....	4
Taulukko 1. Päihdehuollon kokonaiskustannukset vuosina 2011–2015 vuoden 2015 rahan arvossa, milj. euroa	4
Taulukko 2. Päihdehuollon avopalvelujen kustannukset vuonna 2015 ja muutos % vuodesta 2014, vuoden 2015 rahan arvossa	6
Taulukko 3. Avopalvelujen kustannukset vuosina 2011–2015 vuoden 2015 rahan arvossa, milj. € ja muutos kuutoskaupunkien tasolla edellisvuodesta, %	7
Taulukko 4. Päihdehuollon avopalvelujen asiakasmäärät vuonna 2015 ja muutos % vuodesta 2014	7
Taulukko 5. Päihdehuollon avopalvelujen käynnit vuonna 2015 ja muutos % vuodesta 2014	8
Taulukko 6. Polikliinisten palvelujen kustannukset vuosina 2011–2015 vuoden 2015 rahan arvossa, milj. euroa	8
Taulukko 7. A-klinikan kustannukset vuosina 2011–2015, € / asiakas vuoden 2015 rahan arvossa	8
Taulukko 8. Korvaushoidon asiakasmäärät vuosina 2011–2015.....	13
Taulukko 9. Korvaushoidossa olevien asiakasmäärät omissa ja ostopalveluissa vuonna 2015.....	14
Taulukko 10. Päihdehuollon asumispalvelujen asiakasmäärät vuosina 2011–2015.....	17
Taulukko 11. Päihdehuollon asumispalvelujen asumisvuorokaudet vuosina 2011–2015.....	17
Taulukko 12. Asiakkaiden keskimääräiset asumisvuorokaudet tuki- ja tuetun asumisen, palveluasumisen, tehostetun palveluasumisen ja tilapäisen asumisen palveluissa vuonna 2015	18
Taulukko 13. Päihdehuollon asumispalvelujen nettokustannukset vuosina 2011–2015 vuoden 2015 rahan arvossa, milj. euroa	18
Taulukko 14. Kustannukset asumisvuorokautta kohden päihdehuollon asumispalveluissa vuonna 2015, euroa	19
Taulukko 15. Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut: asiakkaat, asumisvuorokaudet ja kustannukset vuonna 2015 ja muutos vuodesta 2014	20
Taulukko 16. Kustannukset asumisvuorokautta kohden mielenterveyskuntoutujien asumispalveluissa vuonna 2015, €.....	21
Taulukko 17. Mielenterveyskuntoutujien tehostetun palveluasumisen asiakkaat, asumisvuorokaudet ja kustannukset vuonna 2015	21
Taulukko 18. Päihdehuollon laitoshoidon kustannukset vuosina 2011–2015 vuoden 2015 rahan arvossa, milj. euroa.....	23
Taulukko 19. Päihdehuollon katkaisu- ja vieroitushoidon kustannukset vuosina 2011–2015 vuoden 2015 rahan arvossa, milj. euroa	25
Taulukko 20. Päihdehuollon katkaisu- ja vieroitushoidon asiakasmäärät vuosina 2011–2015.....	25
Taulukko 21. Päihdehuollon laitoshoidon katkaisu- ja vieroitushoidon vuorokaudet vuosina 2011–2015.....	25
Taulukko 22. Kustannukset katkaisu- ja vieroitushoidon hoitovuorokautta kohden vuosina 2011–2015, €	26
Taulukko 23. Päihdehuollon kuntouttavan laitoshoidon kustannukset vuosina 2011–2015 vuoden 2015 rahan arvossa, milj. euroa	27
Taulukko 24. Päihdehuollon kuntouttavan laitoshoidon asiakasmäärät vuosina 2011–2015.....	27
Taulukko 25. Päihdehuollon kuntouttavan laitoshoidon vuorokaudet vuosina 2011–2015	27
Taulukko 26. Kustannukset kuntouttavan laitoshoidon hoitovuorokautta kohden vuosina 2011–2015, €	27
Taulukko 27. Tilastokeskuksen (SVT 2016a) julkisten menojen hintaindeksi sosiaalitoimelle, kuntatalous	36

TEKSTIN KUVIOT

Kuvio 1. Päihdehuollon erityispalvelujen kokonaiskustannukset 18 vuotta täyttäneeltä asukasta kohden vuosina 2011–2015, vuoden 2015 rahan arvossa, €.....	5
Kuvio 2. Päihdehuollon erityispalvelujen kustannusten jakautuminen eri palveluihin vuosina 2013–2015 (Helsingin asumispalvelut laaja määritelmä)	5

1 JOHDANTO

Tämä raportti käsittelee päihdehuollon erityispalvelujen palveluja ja niiden kustannuksia. Raporttia on julkaistu jo usean vuoden ajan, ensimmäisen kerran raportti on tehty vuoden 2005 tietojen perusteella, tuolloin toki osana aikuissosiaalityötä. Näinä vuosina päihdehuollon palvelujärjestelmä on muuttunut paljon. Myös ympäröivä yhteiskunta, jossa palvelujen käyttäjät elävät on muuttunut.

Suomalaisen sosiaali- ja terveystalouden rakenteellisten muutosten kausi käynnistyi 1990-luvun lamasta ja jatkuu edelleen. Olavi Kaukonen (2000) on arvioinut, että 1970-luvulta 1990-luvun alun lamaan asti lähestyttiin kaikille suomalaisille yhtäläisen tarpeen mukaisen hoidollisen päihdepalvelun turvaamista, mutta se ei koskaan toteutunut kattavasti. Juhani Lehto toteaa, että tavoitteena tämä on ollut jossain määrin utopistinen, koska päihdeongelmat eivät noudattaneet huoltajärjestelmän rakentajien ajatuksia. Päihdeongelmaisia kohdattiin edelleen perusterveydenhuollossa ja päivystyksissä. Päihdeongelmat lisääntyivät myös sosiaalihuollon muilla sektoreilla. (Lehto 2014, 98–99). Kaikkiaan vain osa päihdeongelmaisten kohtaamisesta tapahtuu päihdehuollon erityispalveluissa.

2000-luvulla on ollut nähtävissä kuntien pyrkimys säästää erityisesti ostopalveluina hankittavien päihdehuollon erityispalveluiden määräästä. Tämä on joidenkin arvioiden mukaan supistamassa päihdepalveluiden monimuotoisuutta ja erityisesti pienille marginaaliryhmille kehitettyjä palveluja. Samaan aikaan tapahtuva painotetaan peruspalveluissa tehtävän päihdetyön kehittämistä sekä perus- ja erityispalveluiden yhteistyömuotojen kehittämistä. (Partanen ym. 2010; Päihdetilastollinen vuosikirja 2015, 38).

Päihdehuollon palvelujärjestelmässä on nähtävissä myös siirtymä kuntouttavista laitospalveluista asumispalveluiden suuntaan. Huomionarvoista on myös se, että perusterveydenhuollon avohoidossa näkyy aiempaa enemmän päihde-ehtoista asiointia. (Kuussaari ym. 2012, 38.). Arviot siitä, onko siirtymässä laitoshoidosta asumispalveluihin kyse kuntien tarpeesta säästää päihdehuollon kuluissa vai pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämisen myötä tullut laitoshoidon tarpeen aito väheneminen, vaihtelevat.

STM julkaisi vuonna 2009 Mieli 2009-työryhmän 18 suositusta mielenterveys- ja päihdepalvelujen kehittämiseksi. Näissä suosituksissa nostettiin esiin asiakkaan aseman ja kokemusasiatuntijuuden käytön vahvistaminen palveluiden toteutuksessa, suunnittelussa ja arvioinnissa sekä mielenterveys- ja päihdepalveluihin pääseminen niin sanotulla matalalla kynnyksellä ja yhden oven periaatteella.

Tärkeällä sijalla suosituksissa oli ongelmien ennaltaehkäisy eli panostaminen mielenterveyden ja päihdehaittojen edistämiseen. Suunnitelma nosti keskiöön palvelujen järjestämisen avo- ja peruspalveluita painottavina joustavina kokonaisuuksina. Liikkuvia palveluita ja päivystyksellisiä palveluita korostettiin. (Moring ym. 2013.)

Päihde- ja mielenterveyspalveluiden integraatio nousi Mielenterveys- ja päihdesuunnitelman (2009–2015) myötä yhdeksi keskeiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kehittämisen tavoitteeksi. (Stenius 2015, 171)

Mieli 2009 -suunnitelma on näkynyt pyrkimyksenä lisätä hoitojärjestelmän avohoitopainotteisuutta, parantaa hoidon saatavuutta ja lisätä asiakkaiden osallisuutta hoidossa. Päihdehuollon suuri haaste on palvelujen epätasainen alueellinen saatavuus. (Stenius ym. 2015, 171).

Päihteet ja päihteiden käyttö koskettavat tavalla tai toisella lähes jokaista suomalaista. Päihdepalvelujen saatavuus joustavasti, oikea-aikaisesti ja matalalla kynnyksellä on tärkeä tavoite. Kynnys avun hakemiseen päihdeongelmiin ei ole vain järjestelmään liittyvä asia vaan myös asenteisiin liittyvä. Kokemusasiantuntijuuden ja vertaistuen roolin vahvistuminen madaltavat toivottavasti kynnystä edelleen.

Peruspalvelujen roolin vahvistaminen on välttämätöntä päihteiden käytön yleisyyden ja laajuudenkin takia. Suomalaisten alkoholinkulutus on viisinkertaistunut 50 vuodessa, vain noin 10 prosenttia suomalaisista ei käytä alkoholia. Arviolta puoli miljoonaa suomalaista käyttää alkoholia tavalla, joka aiheuttaa riskejä terveydelle (Alkoholiongelmaisen hoito 2015.). Vuonna 2012 Suomessa oli 18 000–30 000 huumeiden ongelmakäyttäjää (Ollgren ym. 2014.). Päihdehuollon erityispalvelujen piirissä on 70 000–80 000 ihmistä (Mäkelä ja Murto 2013, pääasiana alkoholi-kirja). Nämä luvut kuvaavat hyvin sitä, että päihdetyöhön liittyvä osaaminen on ensiarvoisen tärkeää kaikilla sosiaali- ja terveydenhuollon sektoreilla.

Päihde- ja mielenterveystyön kannalta tärkeä tavoite on saada tulevassa sote-uudistuksessa riittävän vahva asema näiden ongelmien yksilöille ja yhteiskunnalle aiheuttaman taakan takia. Parhaimmillaan sote-uudistus voi tarjota myös mahdollisuuden päihdeongelmaisten parempaan somaattiseen hoitamiseen. Tällä hetkellä mielenterveys- ja päihdeongelmaisten somaattisen terveyden tutkiminen ja hoitaminen jää usein liian vähälle huomiolle. (Partanen ym. 2015b, 360).

2 PÄIHDEHUOLLON KUSTANNUKSET

Kaupunkien välistä vertailua on vaikeuttanut ja edelleen vaikeuttaa erot palvelujen organisoinnissa ja tilastoinnissa. Erityisesti Helsingin asumispalvelutiedot eivät ole olleet vertailukelpoisia muiden kuutoskaupunkien tietojen kanssa. Helsingissä päihdehuollon budjettiin sisältyy vain osa niistä asumispalveluista, joiden asukkaat ovat pääosin päihdeongelmaisia. Tässä raportissa vertailukelpoisuutta on parannettu siten, että päihdehuollon budjettiin sisältyvien asumispalvelujen lisäksi Helsingin tietoihin on sisällytetty palvelut, joiden käyttäjistä suuri osa on päihdeongelmaisia. Tällöin on kyse laajan määritelmän mukaisista tiedoista. Vuoden 2014 raportin kohdalla on tarkennettu käsitelmäärittelyjä. Tehdyt muutokset ovat vaikuttaneet erityisesti Vantaan avohoidon lukujen vertailtavuuteen aikaisempiin vuosiin nähden. Tietojen vertailtavuus kuntien välillä on vielä tehtyjen muutostenkin jälkeen haastavaa ja osittain yhteismitatonta.

Kun käytetään laajan määritelmän mukaisia tietoja Helsingin asumispalveluista, vuosien 2011–2015 luvut eivät ole vertailukelpoisia vuosien 2007–2010 lukujen kanssa muun muassa kokonaiskustannusten, palvelukohtaisten kustannusten ja asukaskohtaisten kustannusten suhteen. Myöskään asumispalveluja koskevat tiedot eivät ole vertailukelpoisia aikaisempiin vuosiin nähden. Vuodesta 2011 alkaen kaikki kustannustiedot ovat puolestaan nettotietoja ja vuodesta 2013 alkaen kustannuksiin on sisällytetty vyörytykset. Kustannukset eivät ole näistä syistä suoraan vertailukelpoisia edellisiin vuosiin nähden kaikkien kuntien osalta, tiedonkeruun määritelmämuutosten takia.

2.1 Päihdehaittakustannukset

Päihteiden käytön haasteet ja kustannukset levittyvät laajasti koko sosiaali- ja terveystalouden kentälle, joten sitoutuminen pelkää päihdepalvelujen näkökulmaan antaa turhan kapean lähestymismallin päihteidenkäytöstä syntyvien päihdehaittojen läpileikkaavaan haasteeseen. Tämän luvun tarkoituksena on nostaa esiin päihteiden käytöstä syntyviä haittoja päihdepalveluja laajemmasta näkökulmasta. Tämä auttaa raportin lukijaa suhteuttamaan päihteiden käytöstä koituvia kustannuksia päihdepalveluihin allokoituja resursseja laajemmasta näkökulmasta.

Päihteiden käytöstä koituvat haitat ovat laaja-alainen ilmiö, jota voidaan tarkastella monista eri näkökulmista (Warpenius & Tigerstedt 2013, 11–21). Kuusikko-raporttien painopiste on seurata kustannuksia ja palvelutuotantoon allokoituja resursseja, eivätkä päihdehaitat muodosta asiaan poikkeusta. Sosiaali- ja terveystalouden järjestelmän rahoituksen näkökulmasta päihteidenkäyttö aiheuttaa välillisiä kustannuksia lukuisiin eri palveluihin. Esimerkiksi lastensuojelun avohuollon asiakkaista noin joka kolmannen lapsen vanhempi ja huostaanotettujen lasten vanhemmista joka toinen käyttää päihteitä väärin. Vanhempien hyvinvoinnin huono kehitys jatkuu usein huostaanoton jälkeen, jolloin päihdekuntoutusta tulisi olla tarjolla ja saatavana. Päihdepalvelujen toimivuuden kannalta keskeistä onkin moniammatillinen yhteistyö muiden sosiaali- ja terveystalouden toimijoiden kanssa. (Heino 2013, 50 ja 60.)¹

Päihdehaitoista koituu yhteiskunnalle vuosittain useiden miljardien eurojen kustannukset, jos tarkasteluun otetaan mukaan kaikki päihdehaitoista syntyvät kustannukset, vaikkakin tarkan arvion antaminen on hyvin vaikeaa.² Arviot välittömistä kustannuksista julkiselle sektorille liikkuvat 1,1–

¹ https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/104454/THL_TEE2013_014_verkko.pdf?sequence=1

² Pelkää alkoholisten aiheuttamien haittakustannusten on arvioitu nousevan 4–6,5 miljardiin euroon tai 3,2–5,9 miljardiin euroon lähteestä riippuen (THL 2009; Valvira 2013, 8). Kun tarkasteluun otetaan myös menetetyt työvuodet, puhutaan jo yli kymmenen miljardin euron haittakustannuksista pelkää alkoholin osalta (www.ehyt.fi) <http://www.ehyt.fi/alkoholin-kustannukset-miljarditasolla> <https://www.valvira.fi/documents/14444/22511/Alkoholiohjelma.pdf>

1,4 miljardissa eurossa vuonna 2013 (THL 2015, 36–37). Kun mukaan lasketaan julkisen sektorin lisäksi myös yrityksille ja kotitalouksille aiheutuneet kustannukset, arviot liikkuvat 1,6–1,9 miljardin euron välillä (THL 2015, 165; Taulukko 1).

Taulukko 1. Päihteidenkäytön haittakustannukset pääryhmittäin vuonna 2013 ja muutos vuosien 2012–2013 välillä

	Min*	Max*	Muutos %, 2012–2013**
Alkoholi	1 264	1 467	-0,1
Sosiaalipalvelut ja turva	223	270	-2,5
Terveydenhuolto	79	140	-1,8
Muut kustannukset***	27	27	18,8
Huumausaineiden ja lääkkeiden väärinkäyttö	375	449	3,2
Sosiaalipalvelut ja turva	70	101	-0,5
Terveydenhuolto	37	62	0,1
Muut kustannukset***	3	3	-14,7

Sosiaalipalvelujen ja turvan kustannukset muodostuvat lastensuojelun, päihdehuollon, toimeentulotuen, kotipalvelun, työkyvyttömyyseläkkeiden, sairauspäivärahojen ja perhe-eläkkeiden menoista. Haittakustannuslaskennassa lastensuojelun kustannukset muodostavat merkittävän kustannuksen sillä noin neljäsosan lastensuojelun kustannuksista arvioidaan aiheutuvan päihteiden väärinkäytöstä (THL 2013, 192). Summa on vajaa puolet taulukon 1 sosiaalipalvelut ja turva -kohdan kustannuksista. Päihdehuolto muodostaa kustannuksista toisen lähes yhtä suuren osan. Koska Kuusikko-raportointi keskittyy päihdekustannusten seurannan osalta ainoastaan päihdehuollon palveluihin, merkittävä osa päihteidenkäytön kustannuksista ei näy tässä raportissa.

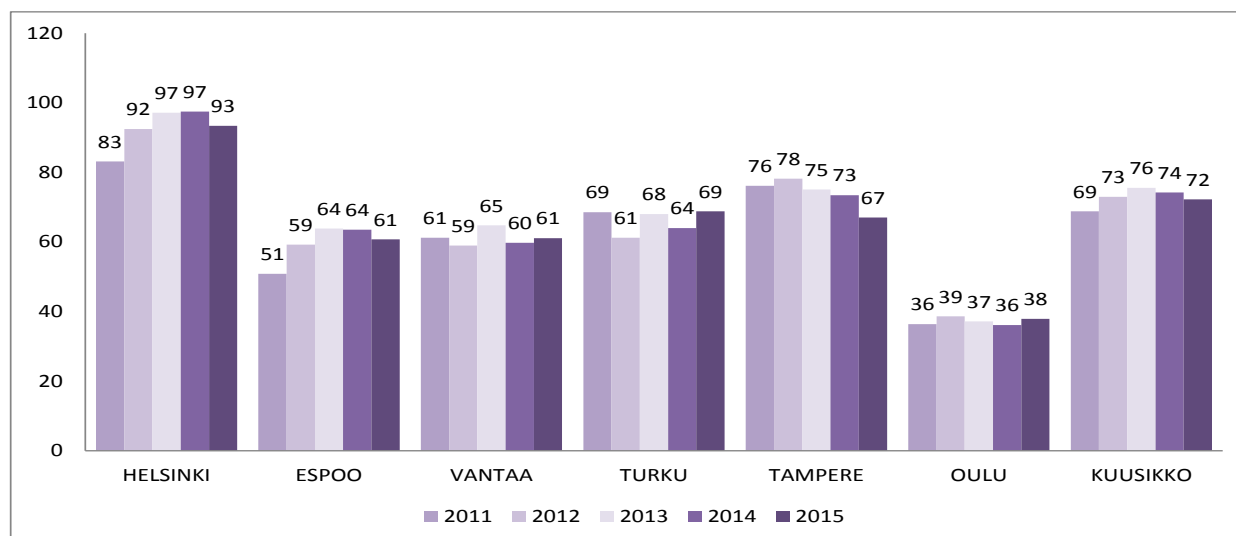
2.2 Kokonaiskustannukset ja kokonaiskustannusten jakautuminen eri palveluihin

Päihdehuollon kokonaiskustannukset olivat kuutoskaupungeissa 101,2 miljoonaa euroa vuonna 2015 (Taulukko 1). Helsingin kustannukset muodostavat hieman vajaa puolet kaikista kuutoskaupunkien päihdehuollon kustannuksista. Kustannukset kasvoivat edellisvuodesta Vantaalla (3,7 %), Turussa (8,2 %) ja Oulussa (5,8 %). Eniten kustannukset supistuivat Tampereella (8,3 %). Espoossa ja Tampereella on tapahtunut muutoksia erityisesti avopalveluiden asiakkaiden kohdentamisessa mielenterveys- ja päihdepalvelujen välillä, minkä seurauksena asiakkaat ja kustannukset ovat siirtyneet mielenterveyspuolelle. Helsingissä laitoshoidon piirissä on ollut vähemmän asiakkaita, mikä on vaikuttanut merkittävimmin kustannusten laskuun edellisvuodesta.

Taulukko 2. Päihdehuollon kokonaiskustannukset vuosina 2011–2015 vuoden 2015 rahan arvossa, milj. euroa

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kustannukset milj. € 2011	43,86	10,44	10,30	10,94	14,49	4,42	94,45
Kustannukset milj. € 2012	48,06	12,04	9,76	9,58	14,63	4,63	98,70
Kustannukset milj. € 2013	50,34	12,96	10,69	10,59	14,00	5,61	104,19
Kustannukset milj. € 2014	50,84	13,06	9,94	10,00	13,78	5,50	103,12
Kustannukset milj. € 2015	49,00	12,63	10,31	10,82	12,64	5,82	101,23
Muutos €, 2014–2015	-1,84	-0,43	0,37	0,82	-1,14	0,32	-1,90
Muutos %, 2014–2015	-3,6	-3,3	3,7	8,2	-8,3	5,8	-1,8

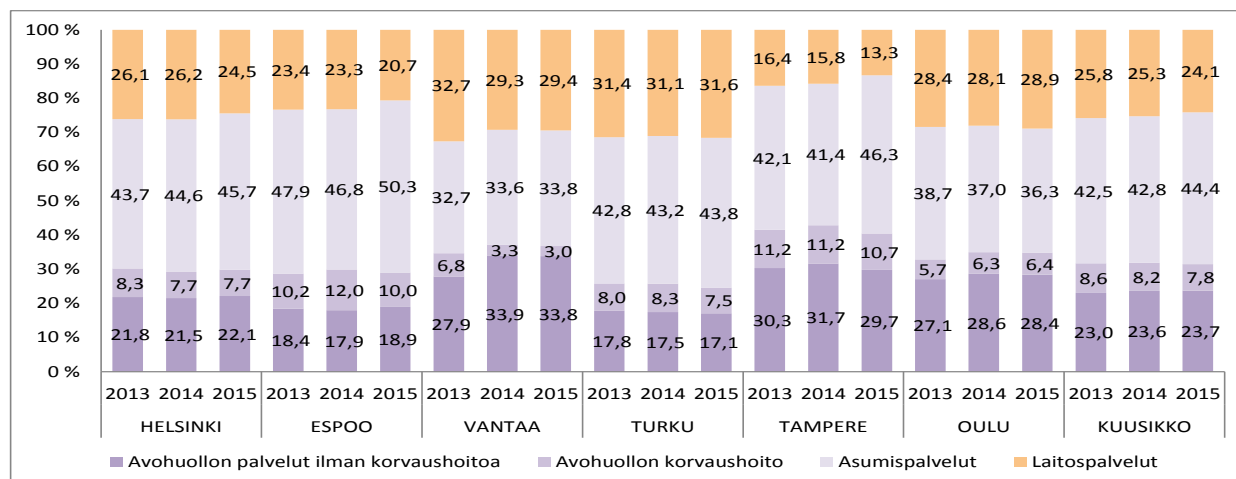
Kokonaiskustannukset on jyvitetty 18 vuotta täyttäneitä asukasta kohden kuviossa 1. Deflatoimat kustannukset ovat laskeneet kuutosten tasolla 1,4 eurolla ja deflatoidut kustannukset ovat laskeneet 1,8 eurolla 18 vuotta täyttäneitä asukasta kohden edellisvuodesta.

Kuvio 1. Päihdehuollon erityispalvelujen kokonaiskustannukset 18 vuotta täyttäneitä asukasta kohden vuosina 2011–2015, vuoden 2015 rahan arvossa, €

Tampereella laitoshoidon asiakasmäärän ja kustannusten laskua selittää aiemmin laitoshoidon kuntayhtymän toiminnan päätyminen. Mainiemen toiminnan lakkauttamisen jälkeen laitoshoidon asiakkaita on ohjattu kaupungin oman toiminnan mielenterveys- ja päihdepalveluihin kuuluvaan Palhoniemen huoltokotiin. Vuonna 2015 asiakkaita ohjattiin Palhoniemeen yli 30 % edellistä vuotta enemmän. Palhoniemen toiminta raportoidaan asumispalveluiden kohdassa.

Päihdehuollon erityispalvelujen kustannusrakenne on kuvattu kuviossa 2. Asumispalvelut muodostavat suurimman kustannuserän kaikissa kuutoskaupungeissa ja asumispalvelujen kustannukset ovat kasvaneet viime vuosina suhteessa muihin palvelumuotoihin, erityisesti laitoshoidon nähdessä.

Kuvio 2. Päihdehuollon erityispalvelujen kustannusten jakautuminen eri palveluihin vuosina 2013–2015 (Helsingin asumispalvelut laaja määritelmä)

Huom! Espoon asumispalvelujen kustannuksiin kuuluu vuonna 2015 Pelastusarmeijan ylläpitämän Väinölän (38 paikkaa) kustannukset. Yksikkö aloitti toimintansa keväällä 2014, joten kustannukset kattavat vain osan vuodesta 2014, mikä selittää osittain asumispalveluiden kustannusten nousun vuosien 2014–2015 välillä.

Vantaan oman korvaushoidon kustannukset sisältyvät avohuollon palveluihin. Vantaan asumispalvelujen kustannuksiin ei kuulu asunto ensin -periaatteen kustannukset, sillä ne kuuluvat aikuissosiaalityön kustannuksiin. Vuonna 2015 Vantaan korvaushoidon kustannuksissa näkyvät ainoastaan ostopalveluina hankitut korvaushoidon kustannukset. Oma toimintana tuotettua korvaushoitoa ei saa eriteltyä H-klinikan kustannuksista, joten oman tuotannonkorvaushoidon kustannukset Vantaan osalta sisältyvät tässä taulukossa ”Avohoidon palvelut ilman korvaushoitoa” -kohtaan.

3 PÄIHDEHUOLLON AVOPALVELUT

Luvussa 3 esitellään avopalvelujen kustannukset, asiakasmäärät ja suoritteet. Päihdehuollon avopalvelut rakentuvat polikliinisista palveluista (A-klinikka/Helsingissä päihdepoliklinikat, H-klinikka, korvaushoito, päivä kuntoutus ja muu polikliininen palvelu) ja muista avopalveluista (Terveysneuvonta, päiväkeskustoiminta, selviämishoitoasema, kotiin vietävät palvelut ja ryhmä muut). Lisäksi avohuollon kustannuksiin lasketaan ehkäisevän päihdetyön kustannukset.

Avopalvelujen työmuotoja on kehitetty ja monissa kunnissa toiminta on laajentunut. Muutosvaihe on vielä osittain käynnissä, mikä on paikoittain hidastanut avopalveluihin hakeutumista.

3.1 Avopalvelujen kustannukset

Vuonna 2015 avopalvelujen kokonaiskustannukset olivat kuutoskaupungeissa noin 31,9 miljoonaa euroa (Taulukko 2). Helsingin osuus kaikista avopalvelujen Kuusikko-kustannuksista oli hieman vajaa puolet. Oulussa nuorisoaseman kustannukset sisältyvät A-klinikan kustannuksiin. Nuorisoasema on osa A-klinikan toimintaa ja osa toiminnoista on yhteisiä, muun muassa päihde- ja mielenterveyspäivystys toimii yhden oven periaatteella. Turussa oli selviämishoitoaseman ensimmäinen kokonainen toimintavuosi vuonna 2015. Tampereella lopetettiin A-klinikkasäätiön tuottamat A-klinikkapalvelut 1.6.2015. A -klinikkapalvelun toteutus siirtyi osaksi kaupungin omana toimintana aloittanutta matalan kynnyksen Psykiatria- ja päihdekeskuksen palveluita. Palveluiden muuttuessa myös A-klinikan päiväosaston toiminta päättyi ja toiminnan muutos näkyy päivä kuntoutuksen kustannusten laskuna.

Taulukko 3. Päihdehuollon avopalvelujen kustannukset vuonna 2015 ja muutos % vuodesta 2014, vuoden 2015 rahan arvossa

	Helsinki	%	Espoo	%	Vantaa	%	Turku	%	Tampere	%	Oulu	%	Kuusikko	%
Ehkäisevä päihdetyö	194 651	-12,9	28 950	12,9	295 270	30,2	195 000	0,6	46 685	-51,9	66 010	-13,9	826 567	-2,0
A-klinikka	5 714 598	5,8	819 121	-2,1	1 319 675	1,8	1 133 658	6,9	536 558	-46,1	1 484 733	4,8	11 008 343	0,0
H-klinikka	-	-	-	-	1 513 208	7,8	-	-	638 400	0,0	-	-	2 151 608	5,4
Korvaushoito	3 753 470	-3,1	1 269 160	-18,4	308 392	-5,4	811 215	-1,2	1 348 138	-12,1	374 504	8,3	7 864 878	-7,0
Päivä kuntoutus	1 577 637	-9,9	82 042	23,7	136 230	-8,8	-	-	660 573	-17,3	71 395	8,3	2 527 877	-10,7
Muu polikliininen palvelu	127 771	-12,0	-	-	63 237	23,9	-	-	-	-	-	-	-	-
Polikliiniset palvelut yhteensä	11 172 797	0,0	2 170 323	-11,7	3 340 406	3,6	1 944 873	3,4	3 183 669	-19,7	1 930 632	5,6	23 742 700	-3,2
Terveysneuvonta	792 135	-11,5	291 257	23,4	..	..	156 416	46,2	299 250	0,0	28 439	374,0	..	..
Päiväkeskustoiminta	1 353 807	0,3	261 544	-8,8	-	-	192 397	-1,3	466 039	2,4	-	-	2 273 787	-0,6
Selviämishoitoasema	1 034 934	-0,9	667 251	-23,1	..	..	170 090	-5,1	1 022 370	6,1	-	-	..	..
Kotiin vietävät palvelut	57 924	-23,0	224 064	1 942,0	154 725	-30,5	-	-	88 807	-2,2	-	-	525 520	31,5
Muut	-	-	19 478	..	-	-	-	-	-	-	-	-	19 478	..
Muut avopalvelut yhteensä	3 238 800	-3,7	1 463 594	..	..	..	518 903	7,8	1 876 466	3,7	28 439	0,0	..	..

* Vantaalla korvaushoidon kustannuksissa ilmoitetaan ostopalvelujen korvaushoidon kustannukset. Omana toimintana tuotetun korvaushoidon kustannukset sisältyvät H-klinikan kustannuksiin. Samoin terveysneuvonnan kustannukset sisältyvät H-klinikan kustannuksiin. Vantaalla päivä kuntoutukseen sisältyy vain ostopalvelut. Omana toimintana toteutettu päivä kuntoutus sisältyy A-klinikan ja H-klinikan kustannuksiin.

** Oulun terveysneuvonnan osalta ilmoitetaan päihdepalveluiden työpanos. Toiminta on hyvinvointikeskuksessa.

**** Espoon kotiin vietävien palvelujen kustannusten nousua selittää omana toimintana päihdeasiakkaille tuotetun liikkuvan tiimin kotiin vietävät palvelut, jotka aiemmin ovat olleet mukana vertailussa kohdassa tuettu asuminen.

Avopalvelujen deflatoidut kustannukset ovat supistuneet kolme prosenttia kuutoskaupunkien tasolla edellisvuodesta (Taulukko 3). Kustannukset ovat pienentyneet edellisvuodesta lähinnä Helsingissä ja Tampereella.

Taulukko 4. Avopalvelujen kustannukset vuosina 2011–2015 vuoden 2015 rahan arvossa, milj. € ja muutos kuutoskaupunkien tasolla edellisvuodesta, %

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko	Muutos, %
2011	16,17	4,23	3,44	2,87	5,38	1,39	33,48	-7,8
2012	15,74	3,58	3,49	2,45	5,23	1,45	31,94	-4,6
2013	15,18	3,72	3,70	2,73	5,81	1,84	32,99	3,3
2014	14,84	3,91	3,69	2,57	5,90	1,92	32,84	-0,5
2015	14,61	3,66	3,79	2,66	5,11	2,03	31,85	-3,0

3.2 Avopalvelujen asiakasmäärä ja suoritteet

Avopalvelujen kokonaisasiakasmäärä on pysynyt jokseenkin ennallaan edellisvuoteen nähden kuutoskaupunkien tasolla (Taulukko 4). Asiakasmäärä on summa eri palvelujen käyttäjistä, joten avopalveluja käyttäneiden määrä on todellisuudessa taulukossa 4 esitettyä vähäisempi. Espoossa polikliinisten palveluiden tarjonta ja palvelutarpeen arviointi on keskitetty omiin yksi-köihin ja ostopalveluiden käyttö on vähentynyt merkittävästi, mikä osittain selittää tilastoissa näkyvää asiakasmäärän laskua. Päiväkuntoutuksen merkittävää laskua selittää omana toimintana tuotetun Kuntoutumiskurssin integroiminen avohoidon suunnitelmalliseen kokonaisuuteen joka ei ole erotettavissa kokonaisuudesta omaksi tuotteekseen. Vantaan korvaushoitoasiakkaiden määrään ei sisälly erikoissairaanhoidossa ja terveysasemilla vuonna 2015 hoidossa olleet asiakkaat. Tampereella A-klinikka-palvelun toteutus siirtyi osaksi yhdistettyä Psykiatria- ja päihdekeskuksen palvelua, minkä seurauksena päihdeasiakkuuksia on tarkennettu asiakkaiden käynnin syyn ja diagnoosin perusteella. Päihdeasiakkaiden määrä väheni avopalveluissa tehdyn tilastointitarkennuksen myötä.

Taulukko 5. Päihdehuollon avopalvelujen asiakasmäärät vuonna 2015 ja muutos % vuodesta 2014

	Helsinki	%	Espoo	%	Vantaa	%	Turku	%	Tampere	%	Oulu	%	Kuusikko	%
A-klinikka	4 593	3,2	1 103	-14,6	1 183	4,0	1 139	-2,1	974	-5,8	1 405	-7,0	10 397	-1,8
H-klinikka	-	-	-	-	530	9,3	-	-	543	2,5	-	-	1 073	5,7
Korvaushoito	829	5,2	188	3,3	175	29,6	251	2,4	251	2,9	175	-1,7	1 869	5,5
Päiväkuntoutus	563	-7,9	12	-84,6	134	-7,6	-	-	169	-26,2	48	-	926	-16,4
Muu polikliininen palvelu	206	24,1	-	-	282	69,9	-	-	-	-	-	-	-	-
Terveysneuvonta	2 831	-6,4	641	-32,8	1 090	0,7	1 095	27,5	756	-1,2	376	-4,6	6 789	-4,1
Päiväkeskustoiminta	..	..	937	10,4	20	..	613	-4,1	..	..	..	..	..	..
Selviämishoitoasema	2 943	-7,9	674	1,7	1 050	-11,6	468	.	1 406	5,2	-	-	6 541	-5,8
Kotiin vietävät palvelut	124	-6,8	157	1 644,4	114	-31,3	-	-	58	0,0	-	-	453	39,8
Muut	-	0,0	..	..	94	0,0	-	-	-	0,0	-	-	..	..
Avopalvelut yhteensä	12 115	-2,2	3 712	-7,1	4 688	4,1	3 566	2,8	4 519	8,4	2 213	1,1	30 813	0,3

Avopalvelusuoritteiden kirjaaminen vaihtelee merkittävästi kuntien välillä, mutta myös kuntien sisällä. Esimerkiksi kahden ohjaajan ohjaamasta kuuden hengen hoitoryhmästä voi eri kunnissa saada suoritteita 6, 12 tai 24. Kirjaamiskäytänteet muuttuvat ja ovat muuttuneet vuosien varrella. Tämä vaikeuttaa kuntien sisäistä ja välistä vertailua. Taulukossa 5 on kuitenkin esitetty avopalvelujen suoritteet vuonna 2015 ja muutos vuodesta 2014. Avopalvelujen suoritteet ovat hieman laskeneet kuutoskaupunkien tasolla viime vuodesta, mutta kaupunkien sisällä on suuriakin vaihteluja. Käyntimäärää ovat nostaneet erityisesti Vantaan H-klinikkakäyntien kasvu. H-klinikan suoritteisiin sisältyy Vantaalla korvaushoidon käynnit, koska niitä ei saatu eroteltua muista suoritteista. (Taulukko 5.)

Taulukko 6. Päihdehuollon avopalvelujen käynnit vuonna 2015 ja muutos % vuodesta 2014

	Helsinki	%	Espoo	%	Vantaa	%	Turku	%	Tampere	%	Oulu	%	Kuusikko	%
A-klinikka	50 693	2,2	6 966	-25,0	10 400	2,4	10 893	-0,2	4 843	-42,3	15 991	10,7	99 786	-3,0
H-klinikka	-	-	-	-	22 533	13,3	-	-	9 798	9,3	-	-	32 331	12,1
Päiväkuntoutus	10 184	-16,5	1 041	-30,5	4 512	87,6	-	-	12 868	7,4	4 500	-	33 105	1,9
Muu polikliininen palvelu	1 000	28,7	-	-	1 349	16,7	-	-	-	-	-	-	-	-
Polikliiniset palvelut yhteensä	61 877	-1,1	8 007	-25,7	38 794	15,4	10 893	-0,2	27 509	-6,3	20 491	8,7	167 571	0,9
Terveysneuvonta	17 774	-14,2	3 959	-36,1	6 386	-7,4	7 163	4,3	14 054	0,8	1 305	-11,3	50 641	-9,7
Päiväkeskustoiminta	151 164	-7,8	18 877	25,4	..	..	17 460	2,1	..	..	..	..	..	..
Selviämishoitoasema	4 324	-9,6	1 485	-7,1	1 050	-11,6	795	..	2 607	-2,5	-	-	10 261	-6,7
Kotiin vietävät palvelut	538	-20,1	1 249	289,1	3 070	-38,1	-	-	489	0,0	-	-	5 346	-11,6
Muut	-	-	..	..	-	-	-	-	-	-	-	-	4 155	0,0
Muut avopalvelut yhteensä	173 800	-8,6	25 570	10,4	..	..	25 418	..	..	..	..	..	..	..
Avopalvelut yhteensä	235 677	-6,7	33 577	..	..	..	36 311	1,9	..	..	..	..	..	..

Huom! Vantaan osalta kirjattu suoritteet, ei käyntejä, paitsi terveysneuvonnasta. Taulukko 5 ei sisällä korvaushoidon käyntejä muissa kunnissa paitsi Vantaalla ja Vantaallakin suoritteet. Vantaalla korvaushoidon oman toiminnan suoritteet sisältyvät H-klinikan suoritteisiin.

3.3 Polikliinisten palvelujen kustannukset

Polikliinisten palvelujen kustannukset olivat noin 23,7 miljoonaa euroa vuonna 2015 kuutoskaupungeissa (Taulukko 6). Kustannukset laskivat noin miljoonalla eurolla edellisvuodesta kuutoskaupunkien tasolla.

Taulukko 7. Polikliinisten palvelujen kustannukset vuosina 2011–2015 vuoden 2015 rahan arvossa, milj. euroa

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko	Muutos, %
2011	12,42	2,47	2,61	2,27	3,87	1,29	24,93	-9,4
2012	12,51	2,20	2,55	1,85	3,66	1,36	24,13	-3,2
2013	11,72	2,28	2,75	2,06	4,00	1,76	24,58	1,8
2014	11,23	2,47	3,24	1,89	3,99	1,84	24,66	0,4
2015	11,17	2,17	3,34	1,94	3,18	1,93	23,74	-3,7

A-Klinikka

A-klinikan deflatoidut kustannukset ovat pysyneet kuutoskaupunkien tasolla suhteellisen ennallaan viime vuosina, kun kustannukset jyvitetään asiakasta kohden (Taulukko 7). Tampereella 1.6.2015 toteutetun A -klinikkapalvelun toiminnan siirryttyä kaupungin omaan toimintaan ja toiminnan muuttumisen johdosta A-klinikan kustannukset vuodelta 2015 eivät ole verrannollisia aiempiin vuosiin nähden.

Taulukko 8. A-klinikan kustannukset vuosina 2011–2015, € / asiakas vuoden 2015 rahan arvossa

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku*	Tampere	Oulu**	Kuusikko
2 011	1 321	570	999	1 016	655	705	1 021
2 012	1 481	547	1 003	909	589	785	1 038
2 013	1 303	629	1 121	975	771	886	1 036
2 014	1 221	652	1 146	916	968	943	1 046
2 015	1 244	743	1 116	995	551	804	1 059

* Turun A-klinikan kustannuksiin on vuonna 2011 sisällynyt myös nuorisoseaman kustannukset.

**Oulussa kustannuksiin sisältyy myös nuorisoseaman kustannukset, A-klinikan ja nuorisoseamien asiakkaita oli Oulussa yhteensä 1829 vuonna 2015.

Nuorisoseamat

Nuorisoseamat toimivat matalan kynnyksen palveluina nuorille, joilla on päihteidenkäyttöön, pelaamiseen tai mielenterveyteen liittyviä haasteita. Apua tarjotaan myös nuorten läheisille. Päihteidenkäyttäjien osuus nuorisoseamien palveluista vaihtelee merkittävästi kuutoskaupunkien välillä. Tämän vuoksi nuorisoseamat on jätetty vuoden 2015 raportoinnin ulkopuolelle. Oulu ei kuitenkaan

saa eroteltua nuorisoaseman asiakkaita A-klinikan asiakkaista, joten tiedot sisältyvät Oulun A-klinikan kustannuksiin.

Helsingissä nuorisoasema tuottaa matalalla kynnyksellä palveluja päihteillä, pelaamisella tai lievillä mielenterveyden häiriöillä oireileville 13–23-vuotiaille nuorille ja heidän läheisilleen. Apua tarjotaan myös liialliseen ajankäyttöön netissä. Päihteidenkäytöstä tai rahapelaamisesta johtuvien ongelmien tulee olla keskeisin syy nuorisoasemille hoitoon hakeutumiseen. Selkeiden psyykkisten häiriöiden tai pitkäkestoisen päihderiippuvuuden kohdalla asiakkaat ohjataan hoitoon muun muassa psykiatria- ja päihdekeskuksiin tai nuorisopsykiatriaan. Nuorisoasemalla asioi 952 asiakasta vuonna 2015 ja käyntejä kertyi 7901. Lähes 70 prosenttia asiakkaista hakeutui nuorisoasemalle päihteiden käytön takia. Nuorisoasemalla asioineista asiakkaista 15 prosenttia oli nuorten läheisiä. Nuorisoaseman kustannukset olivat 1,4 miljoonaa euroa vuonna 2015.

Vantaalla nuorisoasema ja nuorisoneuvola yhdistyivät nuorten psykososiaalisiksi palveluiksi vuoden 2014 aikana, jolloin palvelusisältö laajeni. Nuortenkeskus Nuppi perustettiin psykososiaalisiin palveluihin 1.1.2015, kun päihdepalvelujen nuorisoasema ja psykososiaalisten palvelujen nuorisoneuvola yhdistyivät.

Nuppi tuottaa matalalla kynnyksellä palveluja 13–21-vuotiaille vantaalaisia nuorille ja heidän läheisilleen. Lyhytkestoista neuvontaa ja ohjausta on tarjolla nuorille 24 ikävuoteen asti. Vuonna 2015 Nupissa asioi 835 asiakasta ja asiakaskäyntejä oli yhteensä 4 213.

Nuppi palvelee mielenterveyteen, päihteidenkäyttöön, pelaamiseen tai internetin liikakäyttöön liittyvissä ongelmissa. Palveluun hakeutumisen syynä voivat olla myös nuoren huoli läheisen päihteidenkäytöstä tai erilaiset elämänhallinnan ongelmat.

Espoossa oma toimintana järjestetään nuorisopoliklinikka Nupolin toimintaa. Nupolissa palveltiin vuoden 2015 aikana 498 asiakasta, joista 40:llä tulossyynä olivat päihteet. Käyntejä päihdesyöillä kirjattiin 127 kappaletta, kun Nupolin kokonaiskäyntimäärä oli yhteensä 2 851 käyntiä.

Espoo myös ostaa nuorisoaseman toimintaa A-klinikkasäätiöltä. Kävijöitä ostopalveluissa oli 175 ja käyntejä kertyi 1 618. Päihteiden käyttö oli tulossyynä 52 asiakkaalla ja käyntejä kertyi näille asiakkailla yhteensä 284 kertaa.

A-klinikkasäätiön nuorisoaseman ja kaupungin oman Nuorisopoliklinikan palveluun hakeudutaan nuoruusiän erilaisten haasteiden kanssa enenevässä määrin, pienempi huolenaihe on päihteidenkäyttö.

Turussa nuorten päihdepalveluita on saatavilla lasten ja nuorten poliklinikan nuorisoasemalla sekä A-klinikkasäätiön Turun nuorisoasemalla.

A-klinikkasäätiön ylläpitämä Nuorisoasema on avohoitopoliklinikka, joka on tarkoitettu päihteitä käyttäville tai muista riippuvuuksista huolestuneille nuorille ja heidän perheilleen. Nuorisoasema tarjoaa kokonaisvaltaista hoitoa, johon kuuluvat sosiaaliterapeuttien, perheterapeuttien, sairaanhoitajan ja lääkärin palvelut. Nuorisoasemapalvelut ostetaan A-klinikkasäätiöltä, jossa vuonna 2015 asiakkaita oli 216 ja käyntejä oli yhteensä 3024. Toiminnan kustannukset olivat 415 400 euroa vuonna 2015.

Turun kaupungin lasten ja nuorten poliklinikan yhteydessä toimiva nuorisopoliklinikka on tarkoitettu alaikäisille turkulaisille nuorille, joilla on huolta herättävää päihteiden käyttöä tai kokeilua. Poliklinikalla on käytössä hoito-ohjelma, joka sisältää arviokäynnin sekä yksilö- ja perhekäyntejä. Hoito-ohjelmaan sisältyy tarvittaessa myös huumeseuolojen ottoa. Nuorisopoliklinikalla työskentelee sairaanhoitaja, terveydenhoitaja ja osa-aikainen lääkäri. Vuonna 2014 poliklinikalla asioi 228

nuorta ja sen toimintakustannukset olivat 112 615 euroa. Nuoret ohjautuvat nuorisopoliklinikalle pääsääntöisesti kouluterveydenhuollon ja nuorten selviämisaseman kautta. Turun lasten ja nuorten poliklinikan toimintaan kuuluva nuorten selviämisasema toimii poliisilaitoksen putkatiloissa ja on auki kouluvuoden aikana perjantai- ja lauantai -iltoisin klo 20.30–02.00. Nuorten selviämisaseman toiminnan tarkoituksena on auttaa nuorta tilanteessa, jossa hän on päihteiden vaikutuksesta menettänyt käyttäytymisensä kontrollin ja vaarassa vahingoittaa itseään tai toista ihmistä. Nuorten selviämisaseman työvuorossa työskentelee sairaanhoitaja, sosiaalityöntekijä ja nuorisotyöntekijä. Vuonna 2014 selviämisasemalla oli 165 asiakaskäyntiä ja toiminnan kustannukset olivat 73 462 euroa.

Tampereella toimii A -klinikasäätiön Nuorisoasema, joka tarjoaa hoitopalveluja nuorille ja heidän perheilleen. Nuorisoaseman erityisalueena ovat päihdekysymykset. Nuorisoasemalle hakeudutaan joko oman yhteydenoton perusteella tai eri yhteistyötahojen ohjaamana. Nuorisoaseman hoito-ohjelmia ovat tilanteen kartoitus, muutostyö, tuki vanhemmuuteen sekä ajokelpoisuus- ja päihderiippuvuusarviointi.

Valtaosa Nuorisoaseman asiakkaista (82 %) oli alle 26-vuotiaita. Alle 30-vuotiaita asiakkaita oli hieman yli 6 prosenttia kaikista asiakkaista ja yli 30-vuotiaiden asiakkaiden ryhmä, johon sisältyy myös nuorten vanhemmat, muodosti noin 12 prosenttia kaikista asiakkaista.

Tamperelaisten asiakkaiden käyntejä toteutui vuoden 2015 aikana 1 801. Eniten käyntejä oli yleiseen elämänhallintaan liittyvien ongelmien johdosta. Omaan tai läheisen päihdekäyttöön tai peliriippuvuuteen liittyen hakeuduttiin Nuorisoasemalle 262 kertaa.

Oulussa toimii kaksi nuorisoasemaa. Redi 64 toimii Oulun keskustassa A-klinikan yhteydessä. Redin työ on perinteistä nuorisoasema työtä. Asiakkaat ovat 13–27-vuotiaita. Monet alle 18-vuotiaat tulevat asiakkaiksi lastensuojelun kautta tai pyynnöstä. Redin palveluihin kuuluvat seulojen ottaminen osana hoitoa, ajokorttiseuranta, päihdearviot, verkostotyö sekä perinteiset päihdehoidolliset keskustelut ja ryhmät sekä korvaushoitolaisten psykososiaaliset hoidot.

Toinen Oulun alueen nuorisoasema Road 14 sijaitsee Haukiputaalla. Haukiputaan palvelut ovat samat kuin Redi 64:lla, mutta lisäksi Road 14 hoitaa alueen kaikki korvaushoitolaiset kokonaisuudessaan. Road 14 palvelee 13–30-vuotiaita.

Selviämishoito

Poliisin säilöönottosuojat ovat toimineet pääasiallisina päihtyneiden henkilöiden säilytyspaikkoina niin häiriötä aiheuttaneille kuin päihtyneen itsensä suojaamiseksi. Kuitenkin säilöön otettujen vahva päihtymystila eli alkoholimyrkytys, säilöönottoa edeltävät tapaturmat ja päihtyneen terveydentilaan ja sairauksiin liittyvät riskit ovat jättäneet säilöön otetut ilman tarvitsemaansa sairaanhoidollista seurantaa vakavin seurauksin. Poliisin säilöönottojen kasvaessa myös riski putkakuolemiin nousee. Sosiaali- ja terveysministeriön (2006) ja Sisäasiainministeriön (2011) selvityksissä onkin ohjeistettu päihtyneiden hoitoa sosiaali- ja terveyshuollossa. Valtakunnallisen suositusten mukaisesti erillisissä selviämishoitoyksiköissä toteutuvan selviämishoidon tavoitteina on sekä vähentää putkakuolemia että mahdollistaa asiakkailleen päihde- ja muun hoidon tarpeen arviointi.

Selviämishoitoasema on ympärivuorokautinen sosiaali- ja terveydenhuollon ammattiapua tarjoava yksikkö, jonne asiakkaaksi tullaan toisen viranomaisen toimesta. Pääsääntöisesti asiakkaita ohjataan hoitoon poliisi, ensihoito ja sairaalat. Selviämishoito on lyhytaikaista, alle vuorokauden kestävää vahvasti päihtyneille tarkoitettua sairaanhoidollista seurantaa ja hoitoa. Selviämishoitoasema tarjoaa yksilöllisen hoidon tarpeen arvion, somaattisen ja psyykkisen tilan seurannan ja turvallisen hoidon päihtymyksestä selviämiseen. Selviämishoitoasemalle ohjataan asiakkaita muun muassa vahvan päihtymyksen aiheuttaman tajunnantason laskun, ahdistuneisuuden ja itsetuhoisuuden vuoksi

tai päihtyneenä itsensä loukanneita sekä väkivallan kohteeksi joutuneita henkilöitä. (Sisäasiainministeriö 2011.)

Selviämishoitotyössä päihtyneen hoidontarpeen arvioinnissa, kiireellisessä hoidossa ja hoitotoimenpiteissä noudatetaan ensi- ja akuuttihoidosta laaditun ohjeistuksen lisäksi Käypä hoito -suosituksia (Alkoholiongelmaisen hoito 2015). Kertaalleen tai satunnaisesti selviämishoidossa käyneiden asiakkaiden ohjauksessa kartoitetaan alkoholinkäyttö ja kasvatetaan hänen ymmärrystään alkoholinkäyttönsä haittavaikutuksista. Selviämishoitoon toistuvasti päätyvien asiakkaiden hoitoon sisältyy motivointi alkoholikierteen katkaisemiseksi, ohjaus tarpeenmukaiseen päihdehoitoon tai muuhun, esimerkiksi asumista turvaavaan, palveluun. (Sisäasiainministeriö 2011; Alkoholiongelmaisen hoito 2015). Haasteita laadukkaalle päihdeinterventiolle luo hoidon lyhytkestoisuus ja asiakasryhmän moninaisuus.

Selviämisasema voi sijoittua joko poliisiin tai sairaalan toiminnan yhteyteen tai erilleen omaksi yksikökseen (Sisäasiainministeriö 2004). Palveluita keskittämällä on pyritty tiivistämään ja sujuvoittamaan yhteistyötä päihtyneiden asiakkaiden kohtaamisessa sekä vaikuttamaan saavutettaviin yhteistyötuihin ja siten myös palvelun kustannuksiin. Selviämishoitoaseman toimiessa poliisin yhteydessä toteutuu yhteistyö myös selviämishoitoaseman henkilökunnan arvioidessa säilöön otetun päihtyneen henkilön sairaanhoidon tarvetta, sillä mm. aggressiivisesti käyttäytyvä asiakas kuuluu poliisin säilöön. Poliisin kanssa tehdään myös konsultatiivista ja neuvovaa yhteistyötä.

Selviämishoitotyössä noudatetaan mitä päihtyneiden hoidosta terveydenhuoltolaissa ja päihdeongelmaisten palveluista päihde- ja sosiaalihuoltolaeissa määrätään (Terveydenhuoltolaki 1326/2010; Päihdehuoltolaki 41/1986; Sosiaalihuoltolaki 1301/2014). Lainsäädännössä ei esiinny käsite selviämishoito, mutta poliisin ja selviämisasematoiminnan yhteistyötä ohjeistaa lain päihtyneiden käsittelystä muutoslaki (848/2006). Poliisi pyrkii ohjeistuksensa mukaan kuljettamaan päihtyneitä henkilöitä, jotka ei käyttäytymisellään aiheuta vaaraa muiden henkilöiden turvallisuudelle, kotiin sekä selviämishoitoasemille palvelun ollessa käytettävissä (Sisäasiainministeriö 2011).

Ensimmäinen selviämishoitoasema aloitti toimintansa vuonna 2001 Helsingin Töölössä. Helsingin selviämishoitoaseman tavoitteena oli putkakuolemien vähentäminen tarjoamalla vahvasti päihtyneelle sairaanhoidollista seuranta. (Innokylä 2016). Kaikissa Kuusikko-kunnissa on nykyisin pääasiassa aikuisille tarkoitettu selviämishoitoasema. Selviämishoitoasemat toimivat sosiaali- ja terveydenhuollon päivystyspalvelujen tai päihdehuollon palvelujen yhteydessä tai poliisin säilytysuojan välittömässä läheisyydessä.

Helsingissä selviämishoitoasema on osa sosiaali- ja terveysviraston psykiatria- ja päihdepalveluja. Selviämishoitoasema on tarkoitettu lyhytaikaista toipumista varten 16 vuotta täyttäneille potilaille, joilla on merkittävän päihtymyksen lisäksi jokin välitöntä sairaanhoidollista seuranta vaativamma vamma tai sairaus, joka ei vaadi lääkärin seuranta. Seuranta kestää selviämisen ajan tai siihen asti kunnes potilas on selvinnyt riittävästi ja kykenee huolehtimaan itsestään. Seurannan jälkeen potilaat ohjataan selviämishoitoasemalta kotiin tai jatkohoitoon päihdepalveluiden piiriin tai sairaaloiden päivystyksiin voinnin niin edellyttäessä. Helsingin kaupungin alueen terveydenhoitoyksiköt, sairaankuljetus ja poliisi voivat siirtää sovitusti päihtyneitä potilaita seurantaan selviämishoitoasemalle.

Espoon selviämishoitoasema sijaitsee poliisiaseman tiloissa säilöönoton ja poliisivankilan yhteydessä. Asema palvelee espoolaisia, kauniaislaisia ja kirkkonummelaisia. Hoitoajat ovat keskimäärin 6–12 tuntia. Potilaat ohjautuvat asemalle perusterveydenhuollosta, sairaalapäivystyksestä, joskus omatoimisesti, mutta usein sairaankuljetuksen tai poliisin tuomina. Asemalla työskentelee palveluesimies, viisi sairaanhoitajaa ja viisi lähihoitajaa. Asiakaskunta koostuu enimmäkseen työikäisistä.

Selviämishoitoaseman henkilökunta palvelee myös aseman välittömässä yhteydessä sijaitsevan poliisivankilan ja poliisin säilöönoton asiakkaita akuuteissa tilanteissa. Lisäksi selviämishoitoasema tarjoaa avovieroitusta. Hoito kestää 3–5 vrk ja sen aikana käydään päivittäin Selviämishoitoasemalla. Huumeidenkäyttäjät voivat hakeutua selviämishoitoasemalle maanantaista perjantaihin klo 9–12 välisenä aikana tilannekartoitukseen ja hoidon suunnittelua varten. Selviämishoitoasemalta heidät ohjataan tarvittaessa laitospalveluhoitoon.

Vantaan selviämishoitoasema toimi Peijaksen sairaalassa terveyskeskuspäivystyksen yhteydessä vuoden 2015 loppuun saakka. Selviämishoitoasemalla oli neljä potilaspaikkaa. Terveyskeskuspäivystys ohjasi selviämishoitoaseman potilaaksi henkilöt, jotka tarvitsivat päivystyksellisesti hoidollista seurantaä päihtymyksen ja sen lisäksi olevan somaattisen tai akuutin psyykkisen syyn tai tapaturman vuoksi. Pelkkä päihtymyksestä selviäminen ei ollut syy hoitoon ottamiselle. Myös terveysasemat ja erikoissairaanhoidon päivystys pystyivät olemaan tarvittaessa suoraan yhteydessä päivystyksen vuorovastaavaan tai selviämishoitoaseman vastuuhoitajaan seurantaä tarvitsevan päihtyneen potilaan hoidosta. Selviämishoitoaseman tarkoituksena oli selkeyttää päihtyneen tai päihteiden väärinkäyttäjän hoitoa terveyskeskuspäivystyksessä ja lisäarvona ohjata tätä hakeutumaan päihdepalveluiden piiriin paitsi tehokkaalla hoitoonohjauksella, myös inhimillisellä suhtautumisella potilaaseen. Vieroitushoitoa tarvitsevat voitiin ohjata maanantaista sunnuntaihin klo 8.00–15.00 kaupungin vieroitusyksikköön tai kotiin annettavaan vieroitushoitoon. Hoitoaika selviämishoitoasemalla on lääketieteellisen syyn takia seurantaan tarvittava aika, maksimissaan kuitenkin seuraavaan aamuun klo kahdeksaan saakka eli 12–24 tuntia. Vuoden 2016 alusta Peijaksen terveyskeskuspäivystystoiminta siirtyy HUS:n tuottamaksi yhteispäivystykseksi.

Turussa selviämisasemapalvelua on tuotettu A-klinikan Turun katkaisuhuoltoaseman yhteydessä kesäkuusta 2013 lähtien. Selviämisasema on viisi paikkainen, joista keskimäärin kolme paikkaa on ollut turkulaisten käytössä. Hoito selviämisasemalla on asiakkaalle maksutonta.

Promillerajaa ei selviämisasemalle pääsemiseksi ole. Selviämisasemalla tavoitteena on asiakkaan päihtymistilan lasku. Hoitoaika on muutamasta tunnista 14 tuntiin. Terveystilaa seurataan erilaisin kokein ja mittauksin, jolloin pyritään ennakoimaan mahdolliset terveysriskit. Selviämisasemalla ei käytetä lääkkeitä, tarvittaessa otetaan yhteys terveyskeskuspäivystykseen tai asiakas siirtyy katkaisuhuoltoaseman puolelle.

Tampereella selviämis- ja katkaisuhuoltoasemayksikkö toimii Sisä-Suomen poliisilaitoksen yhteydessä. Toimitilojen välittömässä läheisyydessä sijaitsee poliisin säilöönottotilat ja seutukunnallinen sosiaalipäivystys sekä viikonloppuisin erillinen nuorten selviämisasema. Yksikön tiloissa toimii myös kaupunkialueen kriisimajoitus. Palveluita keskittämällä on pyritty tiivistämään ja sujuvoittamaan yhteistyötä päihtyneiden asiakkaiden kohtaamisessa.

Tampereen selviämis- ja katkaisuhuoltoasemalla on kymmenen selviämishoidon potilaspaikkaa. Potilaiden alaikäraja on 16 vuotta.

Selviämishoito palvelee seutukunnallisesti Pirkanmaata. Tampere vastaa isäntäkuntana Oriveden sosiaali- ja terveyspalveluista, jonka lisäksi toiminnassa mukana on yhdeksän sopimus kuntaa.

Poliisin kanssa yhteistyö toteutuu selviämishoitoaseman henkilökunnan arvioidessa säilöön otetun päihtyneen henkilön sairaanhoidon tarvetta poliisin vastavuoroisesti turvatessa hoitotyön toimintaa. Poliisille tuotetaan lisäksi poliisivankilan terveydentilakonsultaatiot ja vankilan lääkehoidon toteutus sekä tehdään konsultatiivista ja neuvovaa yhteistyötä.

Oulussa selviämispalveluita tuotetaan muun toiminnan ohessa hajautetulla mallilla. Oulussa ei siis ole erityistä selviämisasemaa. Yhteistyötä tehdään Oulun seudun yhteispäivystyksen, Kenttätien palvelukeskuksen ja muiden palveluiden kanssa.

Opioidiriippuvaisten henkilöiden korvaushoito

Korvaushoidolla tarkoitetaan opioidiriippuvuuden hoitoa, joka kestää yleensä vuosia, ja jossa käytetään lääkkeenä buprenorfiinia tai metadonia. Hoidosta on säädetty sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa (STM 33/2008). Hoito perustuu hoitosuunnitelmaan, jossa lääkkeen lisäksi määritellään hoidon tavoite, muu lääketieteellinen ja psykososiaalinen hoito sekä seuranta. Hoitoja toteutetaan päihdehuollossa, erikoissairaanhoidossa, perusterveydenhuollossa tai vankilan terveydenhuollossa. Vuoden 2008 asetus lisäsi lääkkeellisen vieroitus- ja korvaushoidon toteutusmuotoja ja edisti hoidon siirtämistä terveyskeskuksiin. Kuntouttavan korvaushoidon rinnalle määriteltiin ylläpito-hoidon sijaan haittoja vähentävä korvaushoito, ja lisäksi asetus mahdollisti apteekkisopimukseen perustuvan lääkejake-lun potilaalle. Korvaushoito kuuluu hoitotakuun piiriin.

Vieroitushoidolla tarkoitetaan opioidiriippuvaisen päiheteettömyyteen tähtäävää hoitoa. Kuntouttavassa korvaushoidossa tavoitteena on potilaan kuntouttaminen ja usein myös päiheteettömyys. Haittoja vähentävässä korvaushoidossa tavoitteena on potilaan elämän laadun parantaminen, tilanteen pahenemisen estäminen ja haittojen vähentäminen. Tällöin pyritään vähentämään opioidien laitonta käyttöä, pistämistä ja veriteitse tarttuvien infektioiden leviämistä, oheiskäyttöä ja rikollisuutta.

Suomessa arvioidaan olevan 13 000–15 000 opioidien ongelmakäyttäjää. Noin viidennes opioidien ongelmakäyttäjistä on lääkkeellisessä korvaushoidossa. (Ollgren ym. 2014) Suomessa korvaushoidon kattavuus on hieman heikompaa kuin muissa Pohjoismaissa. (EMCDDA 2014, Selin ym.2015). Hoitoon hakeutuminen on viimeaikoina lisääntynyt entisestään ja siitä päätellen korvaushoidon tarve kasvaa edelleen.

Vuonna 2011 suomalaisista korvaushoitopotilaista 21 prosenttia hoidettiin terveyskeskuksissa, 67 prosenttia päihdehuollon erityispalveluyksiköissä, 11 prosenttia erikoissairaanhoidossa ja 2 prosenttia vankilan terveydenhuollossa. (Partanen Airi ym. 2014).

Korvaushoidon asiakasmäärät ovat viime vuosina hieman kasvaneet (Taulukko 8). Helsingin korvaushoidon asiakaslukuissa otettiin mukaan vuodesta 2011 alkaen terveysasemien korvaushoidon asiakkaat ja HUSin opioidipoliklinikan korvaushoitoasiakkaat. Tampereella on ilmoitettu korvaushoidon asiakasmäärä poikkileikkaustietona vuoden lopussa vuonna 2011. Vuonna 2012 tilastoinnissa siirryttiin ilmoittamaan kaikkien vuoden aikana hoidossa olleiden henkilöiden lukumäärä, mikä näkyy huomattavana korvaushoidon asiakasmäärän lisääntymisenä. Ostopalveluina hankittavien aloitusvaiheen korvaushoito-ohjelmien määrää ei ole lisätty vuodelle 2012. Terveysasemilla jatkohoidossa olevien määrä on kuitenkin tasaisesti kasvanut, jatkohoitoon siirtyneiden lukumäärän ollessa suurempi kuin hoidosta poistuneiden määrä.

Taulukko 9. Korvaushoidon asiakasmäärät vuosina 2011–2015

	Helsinki*	Espoo	Vantaa*	Turku**	Tampere	Oulu	Kuusikko
2011	806	133	108	192	169	95	1 503
2012	847	140	119	208	232	85	1 631
2013	862	171	134	206	232	155	1 760
2014	788	182	135	245	244	178	1 772
2 015	829	188	175	251	251	175	1 869

* Helsinki ja Vantaa (2010–2013) eivät saa asiakas kertaalleen -tietoa erikoissairaanhoidon ja terveysasemien asiakkaista, joten lukuun voi sisältyä muutamia päällekkäisyyksiä. Vantaan vuoden 2014 lukuihin ei sisälly erikoissairaanhoidon ja terveysasemien asiakkaat. Helsingissä on lisäksi n. 50 potilasta korvaushoidossa HIV-positiivisten palvelukeskuksessa.

** Turun lukuihin ei sisälly sairaanhoitopiirin n. 20 korvaushoitopotilasta/vuosi. Lukuihin voi sisältyä päällekkäisyyksiä perus- ja erikoissairaanhoidon osalta.

***Espoon lukuihin ei sisälly HUS/päihdepsykiatrian erikoissairaanhoidossa olevat 20 asiakasta(2015). Espoon lukuihin saattaa sisältyä myös päällekkäisyyksiä perus- ja erikoissairaanhoidon osalta.

Taulukossa 9 korvaushoito on jaettu omaan tuotantoon ja ostopalveluun. Vuonna 2015 ostopalveluja käytti 41,7 prosenttia korvaushoidon asiakkaista kuutoskaupungeissa. Espoossa kaikki korvaushoito on tuotettu ostopalveluina. Oulussa ja Turussa korvaushoito tuotettiin kokonaan omana palveluna.

Taulukko 10. Korvaushoidossa olevien asiakasmäärät omissa ja ostopalveluissa vuonna 2015

	ASIAKASMÄÄRÄT			Ostopalvelujen osuus, %
	Yhteensä	Oma	Osto	
Helsinki	829	462	393	47,4
Espoo	188	-	188	100,0
Vantaa	175	116	75	42,9
Turku	251	251	-	-
Tampere	251	137	123	49,0
Oulu	175	175	-	-
Yhteensä	1 869	1 141	779	41,7

Huom! Vantaan korvaushoidon asiakkaista 16 henkilöä, Helsingissä 26 henkilöä ja Tampereella 9 henkilöä on käyttänyt sekä omia- että ostopalveluja.

Korvaushoito kunnittain

Helsinkiläisten opioidikorvaushoidon tarpeen arviot tehdään pääosin korvaushoidon arviointipoliklinikalla. Osa arvioista ohjataan erikoissairaanhoidon. Korvaushoito toteutetaan omilla päihdepoliklinikoilla, erikoissairaanhoidossa HUSissa ja ostopalveluina A-klinikasäätiöltä ja Helsingin Diakonissalaitokselta. HIV-positiivisten palvelukeskuksessa on lisäksi hoidossa noin 50 helsinkiläistä potilasta.

Omilla neljällä päihdepoliklinikalla toteutetaan pääasiassa kaikki kuntouttava korvaushoito. Ostopalveluiden piiriin on ohjattu pääasiassa haittoja vähentävässä korvaushoidossa olevia potilaita. Eri-tyisen vaativahoitoisia potilaita hoidetaan HUSin opioidiriippuvuuspoliklinikalla.

Espoo on syksystä 2014 alkaen järjestänyt perusterveydenhuollon tason korvaushoidon kokonaan ostopalveluna. Suurin osa potilaista (89 %) hoidetaan perusterveydenhuollon tasolla, loput erikoissairaanhoidossa HUS-Päihdepsykiatriassa. Asiakasmäärän kasvu edellisestä vuodesta on ollut vähäinen. Kaikki alkavat perustason hoidot on pystytty järjestämään hoitotakuun puitteissa.

Perusterveydenhuollon tasolla korvaushoidossa oli 188 espoolaista ja näiden lisäksi 20 henkilöä HUS / päihdepsykiatrian erikoissairaanhoidossa. Näissä luvuissa saattaa olla jonkin verran päällekkäisyyttä. Kolme oli vieroittunut suunnitelmallisesti kuntouttavasta k-hoidosta, 5 muutti toiselle paikkakunnalle, kaksi menehtyi, yhdeksän joutui vapausrangaistusta suorittamaan, viisi keskeytti hoidon omasta aloitteesta ja ainoastaan yhden asiakkaan hoito keskeytettiin sääntörikkomuksen vuoksi. Keskeytyksen syynä oli asiakkaan aggressiivinen käytös henkilökuntaa kohtaan.

Vantaa on järjestänyt vuodesta 2009 alkaen perusterveydenhuollon tason korvaushoidon suurimaksi osaksi omana toimintana. Osa korvaushoidosta tuotetaan ostopalveluna. Korvaushoidon ostopalvelut on kilpailutettu. Suurin osa asiakkaista hoidetaan perusterveydenhuollon tasolla ja pieni osa erikoissairaanhoidossa HUS Päihdepsykiatriassa.

Hoidoilla tavoitellaan sekä haittojen vähentämistä että kuntoutumista riippuen asiakkaan tilanteesta. Vuoden 2012 alusta lähtien Vantaalla on ollut mahdollista siirtää huumehoitoklinikalta jatkohoitoon terveysasemille korvaushoidossaan hyvässä hoitotasapainossa olevia asiakkaita. Vuonna 2015 terveysasemilla oli hoidossa yhteensä 15 asiakasta. Vuodesta 2014 alkaen Vantaalla aloitettiin

korvaushoidon arvioinnit ja aloitukset omana toimintana aiemman erikoissairaanhoidossa tapahtuneiden arvioiden ja aloitusten sijaan. Alkavien korvaushoitojen hoidon aloitus järjestetään kiireettömän hoidon määräajan puitteissa.

Korvaushoitoa saavien asiakkaiden määrä on kasvanut Vantaalla. Vuonna 2015 Vantaalla oli perustasolla toteutettavassa korvaushoidossa yhteensä 175 asiakasta. Vuonna 2015 korvaushoidon aloitti 34 uutta asiakasta. Vuoden 2015 lopussa apteekkijakelussa oli 8 asiakasta. Hoidon pitkäkestoisuuden vuoksi potilaiden kokonaismäärä kasvaa edelleen vuosittain. Vuonna 2015 alettiin suunnittelemaan korvaushoitoasiakkaiden siirtoja A-klinikalle osana korvaushoitoasiakkaiden määrän hallintaa tukevana toimenpiteenä. Tavoitteeksi asetettiin 10 korvaushoitoasiakkaan siirtyminen vuoden 2016 aikana.

Turussa korvaushoitopotilaat asioivat päihdepsykiatrian (erikoissairaanhoidon) korvaushoitopoliklinikalla sekä terveyskeskuksissa. Vuoden vaihteessa kuntouttavassa hoidossa oli 57 ja haittoja vähentävässä hoidossa 194 asiakasta). Terveyskeskuksissa tapahtuva jatkohoito painottuu lääkeshoidon toteuttamiseen ylläpitohoitona. Keskimäärin kolmasosa korvaushoitopotilaista asioi terveyskeskuksissa. Apteekkijakelua on käytetty Turussa erittäin vähän.

Turun yliopistollisessa keskussairaalassa tehdään opiaattiriippuvaisten korvaushoidon arviot sekä hoidetaan HIV-tartunnan saaneiden, raskaana olevien ja jo synnyttäneiden (n. 20 asiakasta vuosittain) opiaattiriippuvaisten korvaushoidot. Hoitotakuu Turussa toteutuu.

Tampereella korvaushoidossa toteutettiin kuntouttavia ja haittoja vähentämään pyrkiviä hoito-ohjelmia. Määräaikaisia korvaushoitoja, esimerkiksi äidin raskauden aikainen korvaushoito ja vuoden kestävä vieroitushoito, aloitettiin muutamia.

Kuntouttavan hoidon intensiivivaihe toteutui raskaana oleville tai pienten lasten äideille kaupungin omissa palveluissa ja muille asiakkaille ostopalveluissa. Aloitusvaiheen yksiköistä siirryttiin suunnitellusti edenneen hoidon myötä jatkohoitoon kaupungin terveysasemille.

Yli puolet kuntouttavan korvaushoidon ohjelman asiakkaista sai edellisten vuosien tapaan hoitoa kaupungin omilla terveysasemilla. Terveysasemahoitoa saaneiden apteekin lääkejakeluun siirtyneiden asiakkaiden määrä kasvoi edelleen edelliseen vuoteen verrattuna.

Vuonna 2015 tilastoitiin erityisesti päätyneiden ja keskeytyneiden korvaushoitojen lukumääriä. Korvaushoitonsa suunnitellusti päätti vuoden aikana 4 asiakasta. Hoitoja keskeytettiin eniten vakavien tai toistuvien sääntörikkomusten johdosta (19). Vankeustuomiotaan suoritti vuoden 2015 aikana yhteensä 24 asiakasta. Näistä 3 henkilön hoito keskeytyi vankilassa. Muiden hoito jatkui vankeustuomion ajan ja he palasivat vankilasta vapauduttuaan jatkamaan korvaushoitoaan aiempaan hoitoyksikköön. Korvaushoidon piirissä olleista asiakkaista menehtyi vuoden aikana 7 henkilöä.

Korvaushoidon toimijaverkostot kokoontuivat pari kertaa vuoden aikana sekä seutukunnallisesti että Tampereen terveysasemien edustajien kesken.

Huumehoidon kokonaisuus, johon liittyy korvaushoito, kilpailutetaan vuoden 2016 aikana.

Oulussa korvaushoito toteutetaan alueittain. Liittyneiden kuntien asiakkaat käyvät pääsääntöisesti oman asuinalueensa yksikössä. Keskustan alueella korvaushoidon arvio ja psykososiaalinen kuntoutus toteutetaan A-klinikalla ja Redi64:sella. Korvaushoitolääke jaetaan Päihdeklinikan korvaushoitopoliklinikalta. Vuoden 2015 aikana Oulussa selkiytettiin rajaa haittoja vähentävän ja kuntouttavan korvaushoidon välillä. Tämä nostaa osaltaan korvaushoitolaisten kokonaismäärää.

4 MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEKUNTOUTUJIIEN SEKÄ ASUNNOTTOMIEN ASUMISPALVELUT

Asumispalvelu järjestetään sosiaalihuoltolain (SHL 1301/2014, §21) ja Helsingissä sekä Turussa osittain päihdehuoltolain (PHL 41/1986) mukaan tehostettuna palveluasumisena, palveluasumisena tai tuettuna asumisena. Asiakkaan oikeudet ja asema määräytyvät asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (Laki) mukaan. Asiakkaan omaan kotiin vietävät palvelut ovat ensisijaisia suhteessa palveluihin, jotka edellyttävät asukkaan muuttamista.

Tuettua asumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat tukea itsenäiseen asumiseen tai itsenäiseen asumiseen siirtymisessä. Tuetulla asumisella tarkoitetaan asumisen tukemista sosiaaliohjauksen keinoin ja muilla sosiaalipalveluilla.

Palvelu voi olla ei-ympärivuorokautista tai ympärivuorokautista. Palvelu on ympärivuorokautista silloin, kun asiakkailla on säännöllinen hoidon tarve kaikkina vuorokauden aikoina.

Ensisuojassa/palvelukeskuksessa tyydytetään asiakkaiden välittömät perustarpeet (asunto, ravinto ja terveys), selvitetään huollon tarve ja ohjataan muuhun hoitoon tai asumispalveluun. Vastaanottoyksikkö on ympärivuorokautinen palvelukeskus, jonka tavoitteena on parantaa heikoimmassa asemassa olevien elinoloja.

Palveluasumisessa asukkaat saavat päivittäistä tukea, apua ja palveluita omatoimisen suoriutumisen mahdollistamiseksi. Palveluntuottaja järjestää asumiseen liittyvät palvelut sekä asukkaan terveyden, kuntoutuksen ja viihtyvyyden edistämiseksi tarvittavat palvelut.

Tehostettu palveluasuminen järjestetään henkilöille, jolla hoidon ja huolenpidon tarve on ympärivuorokautinen. Tämän kaltainen asumispalvelu on henkilölle usein pysyvää.

Osa päihdehuollon tavoitteellista kuntoutusjärjestelmää ovat huolto- ja hoitokodit. Niiden tavoitteena on ehkäistä laitoshoidon tarvetta ja parantaa jatkohoidon onnistumismahdollisuuksia.

Kunnalla on velvollisuus järjestää mielenterveysongelmaisten tarvitsemat asumispalvelut. Niitä voivat olla palveluasuminen, tehostettu palveluasuminen ja kevyempi tuettu asuminen.

Asunto ensin -periaatteen myötä syntyivät uudet asunnottomille tarkoitetut asumispalvelut. Osa on tuettua asumista asumisyksiköissä ja osa tukiasumista hajasijoitetuissa asunnoissa tai soluissa. Tukipalvelua voidaan myöntää myös omaan kotiin. Annettavat asumispalvelut eivät edellytä raittiutta, vaan kuntoutus alkaa vasta asunnon saannin jälkeen.

Asuntola on majoitus- ja ravitsemusliikkeistä annetun lain mukaan toimiva majoitusliike, jonka tarkoituksena on antaa yösiija. Sosiaali- ja terveydenhuollon valvontaviranomaiset eivät valvo asuntolatoimintaa.

Päihdehuollon asumispalveluissa on tavoitteena luoda kokonaisuus, jossa eri vaiheissa oleville asiakkaille pystytään tarjoamaan kuntoutumista tukeva asumismuoto. Asumispalvelujen tavoitteena on asiakkaan asumisen turvaaminen sekä tukeminen päihitteettömyyteen ja ohjaaminen palvelujen piiriin. Päihdehuollon perinteisen, niin sanotun porrasteisen ja kuntouttavan, palvelujärjestelmän ohella, kuutoskaupungit järjestävät asumispalveluja myös asunto ensin -periaatteella, jossa pysyvän asunnon katsotaan luovan edellytyksiä sosiaalisen kuntoutumisen prosessin käynnistymiselle.

Päihdehuollon asumispalvelujen asiakasmäärä on pysynyt lähes ennallaan edellisvuoteen nähden kuutoskaupunkien tasolla (Taulukko 10). Merkittävimmät muutokset ovat tapahtuneet Helsingissä, jossa asiakasmäärä supistui lähes 200 henkilöllä ja Tampereella, jossa asiakasmäärä kasvoi 72 henkilöllä. Turun asiakasmäärän laskua vuosien 2011 ja 2012 välillä selittää päihdehuollon omien asumispalvelujen paikkaluvun lasku ja asiakkuuksien tarkempi kohdentaminen. Tampereella asumispalveluiden asiakasmäärän ja kustannusten laskua selittää osin vuosina 2013–2014 tilastoinnissa toteutettu asiakkaiden kohdentamisen tarkentaminen. Ennen vuotta 2013 ilmoitettuihin asumispalveluiden toiminta- ja kustannustietoihin (Taulukot 10, 11 ja 13) on sisällytetty alun perin päihdeasiakkaille suunnattuihin asumispalveluyksiköihin sijoittuneita mielenterveyskuntoutujia koskevia lukuja.

Taulukko 11. Päihdehuollon asumispalvelujen asiakasmäärät vuosina 2011–2015

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2011	2 614	264	321	727	906	272	5 104
2012	2 834	400	356	630	974	300	5 494
2013	3 126	509	364	668	748	352	5 767
2014	3 081	530	376	629	754	321	5 691
2015	2 889	543	394	656	826	302	5 610

Huom! Asiakasmäärät ovat suuntaa antavia. Mikään kunnista ei saa asiakas kertaalleen -tietoa. Lisäksi joillakin kunnilla osa asiakkaista tilastoituu esimerkiksi aikuissosiaalityöhön. Näin ollen kuntien välinen vertailu ei ole mielekäästä.

Päihdehuollon asumispalvelujen asumisvuorokaudet mukailevat asiakasmäärien muutosta (Taulukko 11). Asumisvuorokaudet ovat kuitenkin vähentyneet nopeammin kuin asiakasmäärät, minkä seurauksena asumispalveluissa vietettiin asiakasta kohden neljä vuorokautta vähemmän vuonna 2015 kuin vuonna 2014 kuutoskaupunkien tasolla. Suurin muutos tapahtui Tampereella, jossa asumisvuorokausia kertyi asiakasta kohden 113, mikä on Kuusikon tasolla vähiten ja pudotusta edellisvuoteen nähden kertyi 22 vuorokautta.

Taulukko 12. Päihdehuollon asumispalvelujen asumisvuorokaudet vuosina 2011–2015

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2011	485 661	42 786	41 235	107 421	134 088	53 439	864 630
2012	558 251	68 962	48 779	107 114	123 895	58 424	965 425
2013	642 119	101 695	54 114	107 858	101 233	81 830	1 088 849
2014	658 030	105 497	59 118	107 204	101 704	62 390	1 093 943
2015	634 591	106 688	58 896	103 188	93 287	55 975	1 052 625

Helsingin kuntouttavien asumispalvelujen kasvu vuosina 2012–2015 selittyy pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishojelmalla. Helsingin asumispalvelujen osalta käytetään laajaa määritelmää. Asumispalvelujen tietoihin sisältyvät päihdehuollon ja mielenterveysasiakkaiden asumispalvelut.

Vantaalla asumispalveluvuorokausien kasvua selittää vuonna 2011 kotiin annettavan asumisen tuen aloittaminen ostopalveluna sekä vuonna 2012 toimintansa aloittaneen Osmankäämintien asumisyksikön käyttöönotto. Sinne muuttaneille päihdekuntoutujille järjestettiin kotiin annettavaa asumisen tukea määräaikaaisesti turvaamaan asumisen alkua. Kotiin annettavassa asumisen tuessa palveluntuottaja voi vuokrata asiakkaalle myös asunnon, mutta tukea voidaan yhtä hyvin antaa asiakkaan omaan tai itse vuokraamaan asuntoon. Tukea kotiin annetaan, kun asuminen on uhattuna päihdeiden käytön takia tai jos se katsotaan tarpeelliseksi esim. laitoshoidon jälkeen häiriöttömän asumisen turvaamiseksi. Vantaan Päihdepalvelujen ja Vantaan aikuissosiaalityön yhteishankkeena valmistui keväällä 2013, Pähkinärinteen asumispalveluyksikkö, jossa on 33 huoneistoa päihde- ja mielenterveyskuntoutujille. Päihdepalvelut järjestävät asumisen tuen.

Asiakas asioi pisimpään intensiivisyydeltään suurimmassa palvelussa eli tehostetun palveluasumisen parissa (Taulukko 12). Oulun asuntopoliittisten linjausten mukaan päihdeasiakkaiden asumisessa noudatetaan normaalisuusperiaatetta ja asumisen tulee olla mahdollisimman pitkälle tukiasumistyyppistä. Asuminen integroidaan normaaliin asumiskantaan, jonne järjestetään tarvittava tuki ja apu. Paavo-asunnottomuushankkeen myötä päihdeongelmaisia on saatu asutettua itsenäiseen, tuettuun asumiseen. Oulun luvuissa eivät ole mukana asumispalveluiden ostopalveluissa olevat asiakkaat, koska Oulussa on päihdeasiakkaiden asumispalvelut osana mielenterveyskuntoutujien asumispalveluita.

Taulukko 13. Asiakkaiden keskimääräiset asumisvuorokaudet tuki- ja tuetun asumisen, palveluasumisen, tehostetun palveluasumisen ja tilapäisen asumisen palveluissa vuonna 2015

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Tuki- ja tuettu asuminen	289	257	179	263	173	280	264
Tukiasuminen	289	..	..	-	216	..	..
Tuettu asuminen	..	257	..	263	78	..	..
Palveluasuminen	166	-	66	151	127	83	133
Tehostettu palveluasuminen	344	325	230	268	265	204	281
Tilapäinen asuminen	60	57	32	35	41	-	48

Huom! Taulukkoa lukiessa tulee huomioida, että osa asiakkaista on aloittanut palvelumuodon edellisen vuoden puolella ja osa jatkaa seuraavan vuoden puolelle. Taulukossa ei ole esitettyä toteutuneiden asumisjaksojen pituudet.

Päihdehuollon kuntouttavien asumispalvelujen kokonaiskustannukset olivat noin 45,0 miljoonaa euroa vuonna 2015 (Taulukko 13). Helsingin osalta kustannuksia nostaa erityisesti uusien asumisyksikköjen perustaminen vuonna 2013. Oulussa päihdepalveluiden kustannusten lievään nousuun vaikuttaa kuntaliitos 2013 alusta.

Taulukko 14. Päihdehuollon asumispalvelujen nettokustannukset vuosina 2011–2015 vuoden 2015 rahan arvossa, milj. euroa

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko	Muutos, %
2011	14,90	2,96	3,11	4,63	6,32	1,80	33,72	13,7
2012	17,68	5,26	3,21	4,05	6,81	1,89	38,89	15,3
2013	22,00	6,21	3,49	4,53	5,89	2,17	44,30	13,9
2014	22,67	6,12	3,34	4,32	5,70	2,04	44,18	-0,3
2015	22,40	6,36	3,49	4,74	5,85	2,11	44,95	1,7

Huom! Vantaalla asunnottomien ns. asunto ensin periaatteella toimivien asumisyksiköiden asumispalvelut maksetaan aikuis-sosiaalityön kautta. Kustannukset eivät sisälly taulukkoon 13.

Asumisvuorokauden keskihinnaksi muodostui kuutosten tasolla 42 euroa (Taulukko 14). Kallein majoitus löytyy Vantaan tilapäisestä asumisesta, missä vuorokaudelle kertyi hintaa 129 euroa. Päihdehuollon tilapäismajoitus järjestetään Vantaalla asumispäivystyksen muodossa Koisorannan palvelukeskuksessa. Vuorokausikohtainen hinta muodostuu korkeaksi, koska asumispäivystyksessä on vain 20 paikkaa ja asumismuoto vaatii kolmivuorotyön. Huomattavaa on, että Vantaalla tehostetun palveluasumisen asumisvuorokausi kustansi 56 euroa, kun kevyempi, palveluasumisen vuorokausi kustansi 110 euroa. Tämä johtuu siitä, että tehostettu palveluasuminen on kilpailutettu, eikä se ei ole luonteeltaan kuntouttavaa asumista. Asukkaiden perustarpeet pystytään tyydyttämään kodin-omaisissa olosuhteissa.

Taulukko 15. Kustannukset asumisvuorokautta kohden päihdehuollon asumispalveluissa vuonna 2015, euroa

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Tuki- ja tuettu asuminen	31	37	40	12	32	14	30
Tukiasuminen	31	..	..	..	33	..	..
Tuettu asuminen	..	37	..	12	25	..	..
Palveluasuminen	56	-	110	65	87	83	69
Tehostettu palveluasuminen	76	94	56	82	101	98	85
Tilapäinen asuminen	47	126	129	96	106	-	78
Yhteensä	35	56	59	46	63	38	42

Asumispalvelut kunnittain

Helsingissä päihdehuollon budjettiin sisältyvät palveluasumisen kustannukset. Tuki- ja tuetun asumisen sekä tehostetun palveluasumisen osalta Kuusikko-tilastoon on sisällytetty myös ne asumispalvelut, joissa suuri osa asukkaista on päihdeongelmaisista. Tilapäinen asuminen sisältää asumispäivystystyyppisen majoituksen kustannukset.

Espooseen perustettiin 1.1.2015 Asiakasohjausyksikkö, jonka perustehtävänä on ohjata asiakkaita oikea-aikaisesti tarpeenmukaisesti asumispalveluihin. Asiakasohjausyksikkö vastaa ohjauksesta niin tuettuun-, palvelu- kuin tehostettuun palveluasumiseen.

Vantaalla päihdepalvelujen asumispalvelut ovat suurelta osin palveluasumistyyppistä päivittäin tai ympärivuorokautisesti tuettua määräaikaista asumista, josta kuntoutumisen myötä siirrytään itsenäisempään asumiseen. Ostopalveluina hankitaan pääasiassa tuettua asumista sekä tehostettua palveluasumista. Asunto ensin tyyppinen asuminen asunnottomille maksetaan Vantaalla aikuissosiaalityön kautta, samoin kuin suurin osa asunnottomien tilapäisasumisesta. Nämä kulut eivät sisälly raporttiin.

Turun omissa palveluasumisen yksiköissä asiakaspaikat ja asumisvuorokaudet ovat viime vuosien aikana vähentyneet. Orihedon palvelukeskus aloitti toiminnan elokuussa 2015 yhdistäen omat kaksi "hoitokotia" (Niuskalan hoitokoti, Paattisten huoltokoti) palveluasumisen (51 paikkaa) ja tehostetun palveluasumisen (20 paikkaa) yksiköiksi. Samalla Paattisten huoltokodin 49 asiakkaasta noin kolmasosa siirtyi Orihedon palvelukeskuksen palvelutasojen erottelun johdosta tehostetun palveluasumisen yksikköön.

Turussa tuetun asumisen asumisvuorokausien suhteellinen osuus on noin puolet kaikista asumispalvelujen vuorokausista. Tuetun asumisen asiakkaiden osuus kaikista palvelumuodoista on noin 40 prosenttia. Tuettuun asumismuotoon asiakkaat tulevat hoitoketjun eri vaiheista, esim. kuntouttavasta laitoshoidosta tai palveluasumisesta.

Turussa päihdehuollon asumispalveluiden vuotuiset kustannukset (runsas 4 milj. eur) ovat viimeisten viiden vuoden aikana pysyneet tasaisena, eikä suuria vaihteluita ole ollut. Asiakasmäärä on pienentynyt vuodesta 2010 noin 160:llä, mikä viittaa kustannusten kasvuun asiakasta kohden. Omien asumispalveluyksiköiden käyttöä on pyritty tehostamaan siten, että ostopalveluun turvaututaan vasta kun omissa yksiköissä ei ole vapaita paikkoja. Entistä huonompikuntoisten asiakkaiden määrän kasvun takia myös asumisjaksot ovat pitkiä. Turussa mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalveluiden puitesopimuskausi on päättynyt 30.4.2016 ja valituiksi tulleiden palveluntuottajien kanssa solmitaan uudet puitesopimukset 1.5.2016 alkaen. Tuetun asumisen osuutta tullaan seuraavan sopimuskauden aikana lisäämään suunnitelmallisesti.

Tampereen päihdekuntoutujille suunnatuissa asumispalveluissa asui 492 eri henkilöä vuonna 2015. Lisäksi tilapäisen asumisen palvelua käytti 334 henkilöä. Palvelumuotoja olivat tuki- ja tuettu asuminen, palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen sekä tilapäinen asuminen.

Tilapäisen asumisen palvelun asiakkaat ovat vähentyneet. Tähän on vaikuttanut muun muassa 1.7.2015 toimintansa aloittanut päihdekuntoutujille suunnattu tukiasumisyksikkö Härmälässä Perkiönkadulla. Yksikkö toimii Asunto ensin -periaatetta mukaillen ja asuminen ei edellytä ehdotonta päihdeettömyyttä. Uusi tukiasumisyksikkö on myös osaltaan vaikuttanut tukiasumisen palvelun asiakkaiden lisääntymiseen vuoden 2015 aikana.

Tampereella myös kilpailutettiin kotiin annettavan tuetun asumisen palvelut kesällä 2015. Uudet palvelumuodot ovat kevyt, perustuki ja vahva tuki. Kevyt tuki sisältää vähintään kerran kuukaudessa asiakkaan tapaamisen tai kotikäynnin. Perus ja vahvassa tuessa tapaamisia on viikoittain ja kuukauden työskentelytunnit jakautuvat asiakkaan tarpeiden mukaisesti. Päihdekuntoutujille tuetun asumisen palvelua valittiin tuottamaan seitsemän palveluntuottajaa. Uudet palveluntuottajat ovat aloittaneet pääsääntöisesti 1.8.2015 alkaen.

Oulussa on päihdeasiakkaiden lyhytaikaisia asumispalveluja kaupungin omana toimintana Kenttätien palvelukeskuksen yhteydessä yhteensä 46 paikkaa. Paavo-hankkeen myötä Kenttätien palvelukeskuksen iäkkäämpiä pitkäaikaisasunnottomia on saatu asutettua itsenäiseen asumiseen normaaliin vuokra-asumiskantaan. Lyhytaikaisen päihdeet sallivan asumisen tarve näyttää kuitenkin kasvavan erityisesti nuorten päihdeidenkäyttäjien kohdalla. Lisäksi kaupungin omana toimintana on yksi 18-paikkainen tehostetun palveluasumisen yksikkö päihdekuntoutujille. Vuoden 2016 aikana toteuttavassa asumispalveluiden kilpailutuksessa tavoitteena on monipuolistaa ja selkeyttää Oulussa asumisen tarjontaa sekä suhteuttaa asumispalvelujen kriteerejä asukkaiden kuntoutumisennusteen mukaisesti.

4.1 Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut

Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelujen asiakasmäärät, suoritteet ja kustannukset ovat jatkaneet kasvuaan kuutoskaupunkien tasolla edellisvuoteen nähden (Taulukko 15). Nopeinta kasvu on ollut Oulussa, missä on vuoden 2013 aikana tehdyn mielenterveyspalveluiden rakennemuutoksen jälkeen resursoitu voimakkaasti sekä asumispalveluihin että kotiin annettaviin ohjaajapalveluihin. Myös Turun ja Tampereen mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut ovat kasvaneet merkittävästi viime vuodesta.

Taulukko 16. Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut: asiakkaat, asumisvuorokaudet ja kustannukset vuonna 2015 ja muutos vuodesta 2014

	Asiakkaat	Muutos %	Asumisvrk	Muutos %	Kustannukset €	Muutos %
Helsinki	1 629	1,4	590 764	1,9	16 503 776	1,3
Espoo	366	4,3	104 840	4,0	6 624 203	-9,1
Turku	486	14,9	150 786	12,0	14 920 390	7,4
Tampere	948	18,8	219 604	21,8	9 017 454	6,9
Oulu	770	17,0	214 678	15,2	12 239 385	7,4
Yhteensä	4 639	9,7	1 384 371	10,0	67 530 862	2,8

Huom! Lähtöpäivän tilastointi vaihtelee omien- ja ostopalvelujen välillä. Vaihtelua on myös kuntien välillä. Kirjaamiskäytänteiden ero vaikuttaa asumisvuorokausien määrään. Vantaalla, Turussa ja Tampereella asiakas kirjautuu asiakkaaksi uudelleen, jos hän vaihtaa palveluntuottajaa.

Mielenterveyskuntoutujien asumisvuorokautta kohden jyvitetty tiedossa olevat kustannukset vaihtelivat tukiasumisen 17 euron ja tehostetun palveluasumisen 174 euron välillä kuutoskaupunkien tasolla (Taulukko 16).

Taulukko 17. Kustannukset asumisvuorokautta kohden mielenterveyskuntoutujien asumispalveluissa vuonna 2015, €

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Tuki- ja tuettu asuminen	28	20	39	26	23	17	26
Tukiasuminen	28	..	..	..	34	17	..
Palveluasuminen	..	68	111	66	57	66	75
Tehostettu palveluasuminen	..	97	..	177	101	100	..
Yhteensä	..	63	..	..	41	..	..

Huom! Lähtöpäivän tilastointi vaihtelee omien- ja ostopalvelujen välillä. Vaihtelua on myös kuntien välillä. Kirjaamiskäytäntöiden ero vaikuttaa asumisvuorokausien määrään.

Mielenterveyskuntoutujien tehostetun palveluasumisen muodostavat arviolta hieman vajaa puolet kaikista mielenterveyskuntoutujien asumispalvelujen kustannuksista kuutosten tasolla (Taulukko 17). Tarkkaa tietoa ei ole saatavilla, sillä Helsinki ja Vantaa eivät saa eriteltyä kustannuksia eri asumispalvelujen välillä.

Taulukko 18. Mielenterveyskuntoutujien tehostetun palveluasumisen asiakkaat, asumisvuorokaudet ja kustannukset vuonna 2015

	Asiakkaat	Muutos %	Asumisvrk	Muutos %	Kustannukset €	Muutos %
Helsinki	..	..	..	..	..	..
Espoo	131	5,6	36 149	19,0	3 502 333	-7,9
Vantaa	..	..	..	..	..	..
Turku	160	6,0	53 260	2,6	9 420 920	5,8
Tampere	131	-7,1	33 788	22,1	3 420 417	11,5
Oulu	312	8,7	74 589	2,1	7 467 423	-6,9
Yhteensä	734	2,2	197 786	9,2	23 811 093	0,4

Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut kunnittain

Helsingissä valtaosa mielenterveyskuntoutujien asumispalveluista toteutetaan ostopalveluina sekä Niemikotisäätiöltä välivuokrattuina pienasuntoina. Näiden osuus oli yhteensä 97 prosenttia vuonna 2015 toteutuneista mielenterveyskuntoutujien asumispalvelujen vuorokausista. Oma palvelutuotantona toteutettiin 18 297 asumisvuorovuorokautta.

Helsingissä mielenterveyskuntoutujien palveluasumisen, tehostetun asumisen ja tuetun asumisen kustannuksia ei saada eroteltua.

Espoossa perustettiin vuoden 2015 alussa Asiakasohjausyksikkö, joka vastaa myös mielenterveyskuntoutujien ohjauksesta asumispalveluihin. Toiminta on nopeuttanut ja selkeyttänyt asiakkaiden pääsyä asumispalveluihin ja lisännyt suunnitelmallista yhteistyötä.

Vantaan kaupunki ostaa asumispalveluita pääosin yksityisiltä palveluntuottajilta. Asuminen asumispalveluyksiköissä on väliaikaista ja tavoitteena on asiakkaiden kuntoutuminen kohti itsenäistä asumista ja elämää. Valtaosa asiakkaille ostettavista palveluista hankitaan keskitetysti asumispalvelujen toimintayksiköstä. Ostopalveluna hankitaan tehostettua palveluasumista, palveluasumista sekä tuettua asumista sekä palveluntuottajan järjestämässä asunnossa että tukena asiakkaan omaan kotiin. Tuettu asuminen on jaettu neljään tukitasoon tarjottavan palvelun määrän mukaan: kevyt tuki, perustuki, vahva tuki ja erityistason tuki. Aikuissosiaalityön asumispalveluiden hankinnassa on painotettu kotona asumista turvaavia palveluita ja tuettua asumista. Palveluasuminen vähenee vuosittain. Tehostetun palveluasumisen määrä säilynee ennallaan tai vähenee hieman.

Omana toimintana järjestetään tuettua asumista kolmessa asumisyksikössä: Viidakkokujan tuetun asumisen yksikkö, Pyykujan asumisyksikkö sekä Veturipolun tuetun asumisen yksikkö. Yhteensä asukaspaikkoja ko. yksiköissä on 55. Myös kotiin vietävää tuetun asumisen palvelua järjestetään kaupungin omana palveluna kolmen palveluohjaajan toimesta.

Asiaksmäärien ja kustannusten hetkellinen kasvu selittynee palvelutarjonnan muutoksilla ja toisaalta kuntalaisten kasvavalla palveluntarpeella sekä haasteina saada kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja. Palveluvalikko on laajentunut ja palvelutuotteita etenkin tuettuun asumiseen on tullut lisää. palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen on vähenemässä ja tuetun asumisen määrä kasvaa. Kilpailutus 2014 alensi hintoja jonkin verran, mutta asiakkaiden palveluntarve on vastaavasti kasvanut ja uusia asiakkuuksia on tullut aiempaa hieman enemmän. Vastaavasti eteenpäin siirtyminen tavalliseen vuokra-asumiseen esimerkiksi kotiin vietävän ohjaustuen avulla on hidasta huonon asuntotilanteen takia.

Turussa mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut on ostettu ulkopuolisilta palveluntuottajilta. Turun kaupunki vastaa hoidon ja huolenpidon kustannuksista ja asiakkaat vuokra- ja ateriamenoista. Asiakkaiden määrä mielenterveyskuntoutujien asumispalveluissa on kolminkertaistunut vuosituhannen vaihteesta. Tuetun asumisen määrä on kasvanut vuoden 2015 aikana 64 % mutta tavallisessa ja tehostetussa palveluasumisessa asuvien määrä on pysynyt melko ennallaan vuoteen 2014 verrattuna.

Asumispalvelut kilpailutettiin ensimmäisen kerran vuonna 2008. Turussa mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalveluiden puitesopimuskausi on päättynyt 30.4.2016 ja valituiksi tulleiden palveluntuottajien kanssa solmitaan uudet puitesopimukset 1.5.2016 alkaen. Tuetun asumisen osuutta tullaan seuraavan sopimuskauden aikana lisäämään suunnitelmallisesti, ja mielenterveyskuntoutujien puitesopimukseen sisältyy asumisen vaihteisuuden malli sekä bonus-sanktiojärjestelmä.

Tampereella mielenterveyskuntoutujien asumispalveluissa asui vuonna 2015 yhteensä 948 asukasta. Palvelumuotoja olivat tehostettu palveluasuminen sekä erityishoiva, palveluasuminen, tuki- ja tuettu asuminen.

Pirkanmaan sairaanhoitopiiri lakkautti Kaivannon sairaalan ja lopettaminen näkyy lisääntyneinä asumisvuorokausina sekä palvelu- että etenkin tehostetussa palveluasumisessa. Sairaalasta kotiutuneet asukkaat tarvitsevat pidempään tiivistä palveluasumista. Osassa tehostetun palvelun yksiköistä asukkaat ovat ikääntyneitä mielenterveyskuntoutujia, jolloin asiakasvaihtuvuutta on vähän.

Tuetun asumisen palvelut kilpailutettiin kesällä 2015. Mielenterveyskuntoutujille tuetun asumisen palvelua valittiin tuottamaan 14 palveluntuottajaa. Palvelumuotoina ovat kevyt tuki, perustuki ja vahva tuki. Asiaksmäärät kotiin annettavassa tuetussa asumisessa ovat voimakkaasti kasvaneet. Tätä selittää osin meneillään oleva siirtymävaihe; samanaikaisesti, kun uudet palveluntuottajat ovat aloittaneet toimintansa, myös aiemman sopimuskauden palveluntuottajilla on ollut mahdollisuus jatkaa asiakkuudet loppuun sovitulla siirtymäajalla.

Oulussa on tehty mielenterveyskuntoutujien asumispalveluiden kaikille pitkäaikaisasukkaille palvelusuunnitelmien ja asumistarpeen tarkistus vuosien 2014–2015 aikana. Tavoitteena on kevyempiin palveluihin siirtyminen. Kaupungin oman toiminnan ohjauspalveluita on lisätty ja lisäksi kaupungin omana toimintana on järjestetty mielenterveysasiakkaiden kuntoutus- ja arviointiyksikkö Koskivirta, jossa 3kk:n jakson aikana suunnitellaan asiakkaalle palvelukokonaisuus, jolla turvataan asumisen ja kuntoutumisen edellytykset. Koskivirran asukkaat ovat pääosin nuoria ja tulevat suoraan psykiatrian osastohoidosta Koskivirtaan. Suurin osa Koskivirran asukkaista ohjautuu ohjaaja-palveluiden turvin omaan kotiin (vuonna 2015 76 % asiakkaista meni omaan kotiin).

5 PÄIHDEHUOLLON LAITOSHOITO

Päihdehuollon laitoshoidon koostuu ympärivuorokautisesta katkaisu- ja vieroitushoidosta ja kuntouttavasta laitoshoidosta (Korteniemi 2011, Mäkelä 2003).

Kunnat ovat ensisijaisesti vastuussa päihdepalveluidensa järjestämisestä. Päihdehuoltolaissa ei oteta kantaa siihen, millä tavalla kuntien tulee järjestää palvelut. Tämän takia kuntien järjestämät päihdehuollon laitospalvelut saattavat olla keskenään hyvin erilaisia. Kunnat voivat tuottaa omat päihdepalvelunsa itse. Osassa kuntia päihdepalveluiden erityispalvelut tuotetaan kunnan omana toimintana osana sosiaalihuollon ja toisissa kunnissa osana terveydenhuollon palvelutarjontaa. Kunta voi myös hankkia päihdepalvelut ostamalla ne toiselta kunnalta, kuntayhtymältä tai muilta julkisilta, kolmannen sektorin tai yksityissektorin palveluntuottajilta. Jotkin kunnat ovat tehneet kumppanuussopimuksen päihdepalvelun tarjoajan kanssa. Kunnat eroavat myös sen mukaan, käyttävätkö he enemmän avohoitoa vai laitoshoidoa. Kunnilla on myös mahdollisuus järjestää päihdepalvelut yhdistettyinä mielenterveys- ja päihdetyön palveluina. Tällä hetkellä on suunnitteilla laajoja uudistuksia ja haasteita liittyen kuntien palvelurakenteiden uudistamiseen. Päihdepalvelujen kohdalla suurin haaste liittyy päihdepalvelujen ja mielenterveyspalvelujen suunniteltuun integraatioon (Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma, 2009; Kuljukka, Niskala, Partanen, Kuussaari, Vormo 2013; Stenius 2009).

Päihdeongelmia hoitavat laitokset ovat profiloituneet eri tavoin ja ne muodostavat hoidon kohde-ryhmiltä, hoidon sisällöltään ja menetelmiltään sekä henkilöstörakenteeltaan varsin monimuotoisen erilaisten yksiköiden joukon. Joidenkin yksiköiden toiminta perustuu lääkehoitoon, toisten esimerkiksi erilaisiin terapeutisiin menetelmiin tai ryhmä- ja yhteisöhoitoon malleihin. (Lehto ym. 2003; Kettunen, Ihalainen & Heikkinen 2004). Laitoshoidossa toteutetaan myös lääkkeettömiä hoitoja (Alkoholi-ongelman hoito 2015; Huume-ongelman hoito 2012).

Päihdehoidon laitoshoidon voidaan tarjota kuntouttavan tai päihdehaittojen vähentämisen tavoittein. Kuntouttavalla päihdehoidolla tarkoitetaan asiakkaan motivoimista muutokseen sekä keinojen ja tuen tarjoamista päihdeongelman hoitamiseen. Haittoja vähentävällä hoidolla tarkoitetaan päihdehoitoa, jonka tavoitteena on tukea asiakkaan päihteiden käytön hallintaa ja arjessa selviytymistä sekä parantaa asiakkaan fyysistä ja psyykkistä vointia.

Laitoshoidon deflatoidut kustannukset ovat laskeneet kuutoskaupunkien tasolla 6,4 prosenttia edellisestä vuodesta (Taulukko 18; Liite 3). Vuonna 2015 laitoshoidon kustannukset olivat noin 24,4 miljoonaa euroa kuutoskaupunkien tasolla. Helsingissä kustannusten laskuun vaikuttaa pääasiassa laitospalvelujen käytön väheneminen sekä omassa toiminnassa sijais- ja tukipalvelujen järjestelyt. Tampereen laitoshoidon asiakasmäärän ja kustannusten laskuun vaikuttaa laitospalveluiden käyttöön pääasiassa käytetyn Mainiemen päihdehuollon kuntayhtymän toiminnan lakkauttaminen. Mainiemen lakkauttamisen jälkeen asiakkaita on ohjattu kaupungin mielenterveys- ja päihdepalveluihin kuuluvaan Palhoniemeen. Palhoniemen huoltokodin toiminta raportoidaan asumispalveluiden kohdassa.

Taulukko 19. Päihdehuollon laitoshoidon kustannukset vuosina 2011–2015 vuoden 2015 rahan arvossa, milj. euroa

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko	Muutos, %
2011	12,80	3,25	3,75	3,44	2,79	1,22	27,25	0,3
2012	14,63	3,20	3,06	3,09	2,58	1,30	27,86	2,2
2013	13,15	3,03	3,49	3,33	2,30	1,60	26,89	-3,5
2014	13,33	3,04	2,91	3,11	2,18	1,55	26,11	-2,9
2015	12,00	2,61	3,04	3,42	1,68	1,68	24,43	-6,4

Oulussa päihdehuollon laitoshoidon kustannukset sisältävät katkaisu-vieroitus ja kuntoutushoidon sekä korvaushoidon aloitusjaksot. Vuoden 2015 osalta kustannukset on ositettu prosentuaalisesti erikseen katkaisu- ja vieroitushoitoon sekä kuntoutushoitoon. Aikaisempina vuosina kuntoutushoidon kustannuksiin on kirjautunut ainoastaan vähäiset ostopalveluiden kustannukset ja vieroitushoidon kustannuksissa on ollut koko päihdelaitoshoidon osuus. Näin ollen aiempien vuosien eritellyt tiedot katkaisu- ja vieroitushoidon sekä kuntoutushoidon kustannusten välillä eivät ole vertailukelpoisia.

Katkaisu- ja vieroitushoito

Katkaisu- ja vieroitushoito on lyhytkestoista ympärivuorokautista laitoshoidoa (Mirafzali 2005; Korteniemi 2011.). Hoidon pituus määrittyy yksilöllisesti hoidon tarpeen arvioinnin perusteella. Ympärivuorokautisessa suljetussa laitoshoidossa tapahtuvan katkaisu- ja vieroitushoidossa toteutetaan alkoholi-, keskushermostoon vaikuttavien lääkkeiden, huume- tai sekakäyttöongelman vieroitushoitoa sekä opioidikorvaushoidon aikaista oheiskäyttöä silloin kun vieroitusta avohoidossa ei ole mahdollista toteuttaa. Kohderyhmänä ovat myös opioidikorvaushoidossa olevat asiakkaat, joille toteutetaan korvaushoitolääkkeen vaihto tai tehdään korvaushoitoasetuksen mukaisia korvaushoidon arviointeja ja aloituksia sekä asiakkaat, jotka vieroittautuvat korvaushoitolääkkeestä. (Vantaa Soster 2011; Helsingin kaupunki, Sosiaalivirasto 2011; Järvenpään sosiaalisairaalan vieroitushoidon esite 2016). Katkaisuhoidon toteutetaan myös terveystieteiden vuodeosastoilla ja psykiatrisissa sairaaloissa.

Laitosmuotoista katkaisu- ja vieroitushoitoa käytetään silloin, kun avopalvelujen keinot eivät ole riittäviä ja asiakkaan selviytyminen on uhattuna. Hoidon avulla autetaan asiakasta saavuttamaan paras mahdollinen toimintakyky ja keinot omassa elämässään ja toimintaympäristössään selviytymiseen. Laitoskatkaisuhoidon sisältöön sisältyy usein asiakkaan ympäristöön, kuten perhetilanteeseen tai asumisjärjestelyihin, liittyviä toimenpiteitä. (Korteniemi 2011; Vantaa Soster 2011; Helsingin kaupunki, Sosiaalivirasto 2011; Järvenpään sosiaalisairaalan vieroitushoidon esite 2016.)

Päihdehuollon laitoskatkaisu- ja vieroitushoidon tavoitteena on päihdekierteen katkaiseminen turvallisesti, vieroitusoireiden hoitaminen ja helpottuminen, asiakkaan fyysisen ja psyykkisen tilanteen vakiinnuttaminen, jatkohoidon suunnittelu ja jatkohoitoon ohjaus. Hoidon aikana pyritään luomaan edellytykset fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle kuntoutukselle (Vantaa Soster 2011; Helsingin kaupunki, Sosiaalivirasto 2011; Järvenpään sosiaalisairaalan vieroitushoidon esite 2016).

Päihdehuollon laitoskatkaisu- ja vieroitushoito on kokonaisvaltaista ja sitä toteutetaan moniammatillisesti. Hoitomenetelminä käytetään valtakunnallisten hoitosuosituksen (<http://www.kaypahoito.fi>) mukaisia laajaan käytännön kokemukseen tai tieteelliseen näyttöön perustuvia yksilö-, ryhmä-, yhteisö- ja/tai verkostohoidon menetelmiä, lääkehoitoa sekä vertaisryhmiä. Lisäksi toteutetaan psykiatrian erikoisalain hoitosuosituksia siltä osin, kuin ne on määritelty perustason tehtäväksi. Hoidossa otetaan huomioon ja tarvittaessa hoidetaan muita samanaikaisia mielenterveyden häiriöitä sekä muita sairauksia. (Helsingin kaupunki, Sosiaalivirasto 2011; Katkaisu- ja vieroitushoito 2013, A-klinikkasäätiö; Päihdekuntoutus, A-klinikkasäätiö 2015; Mieli 2009; Vantaa Soster 2011).

Osa palveluntarjoajista tuottaa vieroitushoitopalvelua samassa yksikössä riippumatta asiakkaan käyttämästä päihteestä, osa palveluntuottajista suuntaa vieroitushoitopalveluita erikseen alkoholi- ja lääkeriippuvaisille asiakkaille ja osa huumeriippuvaisille asiakkaille (Alkoholiongelmaisen hoito 2015; Huumeongelmaisen hoito 2012).

Katkaisu- ja vieroitushoidon deflatoidut kustannukset ovat pysyneet melko lailla ennallaan viime vuosina niissä kaupungeissa, joista tieto on saatavissa (Taulukko 19).

Taulukko 20. Päihdehuollon katkaisu- ja vieroitushoidon kustannukset vuosina 2011–2015 vuoden 2015 rahan arvossa, milj. euroa

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu
2011	..	1,95	1,58	2,44	1,42	0,72
2012	..	1,97	1,59	2,17	1,42	0,77
2013	..	1,85	1,85	2,34	1,38	0,92
2014	..	1,77	1,55	2,56	1,50	1,00
2015	..	1,51	1,65	2,66	1,41	1,08

Katkaisu- ja vieroitushoidon asiakasmäärät ovat laskeneet tai pysyneet ennallaan kuutoskaupungeissa edellisvuoteen nähden (Taulukko 20). Helsingissä ostopalvelujen asiakasmäärät ovat supistuneet merkittävästi edellisvuodesta, mikä selittää asiakasmäärässä tapahtunutta pudotusta.

Taulukko 21. Päihdehuollon katkaisu- ja vieroitushoidon asiakasmäärät vuosina 2011–2015

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2011	1 417	729	454	700	846	434	4 580
2012	1 637	732	483	638	809	424	4 723
2013	1 516	724	580	689	743	453	4 705
2014	1 450	646	571	677	673	274	4 291
2015	1 287	633	579	679	547	258	3 983

Huom! Espoon, Vantaan ja Tampereen luvuissa on päällekkäisyyksiä omien- ja ostopalvelujen asiakkaissa. Oulussa tapahtui vuoden 2013 syksyllä muutos, jolloin alkoholikatkaishoito siirtyi kaupunginsairaalan puolelle, josta ei saada tietoa asiakasmäärästä.

Katkaisu- ja vieroitushoidon asiakasmäärien supistuminen näkyy myös hoidossa vietettyjen vuorokausien määrän supistumisena (Taulukko 21). Tampereen osalta katkaisu- ja vieroitushoidon vuorokaudet ovat vähentyneet merkittävästi, kun asiakkaita on ohjattu avokatkaisuhoidon piiriin. Avokatkaisuhoidon kustannukset sisältyvät kuitenkin katkaisu- ja vieroitushoidon kustannuksiin, mikä nostaa vuorokausihinnan määrää (vrt. taulukko 22).

Taulukko 22. Päihdehuollon laitосkatkaisu- ja vieroitushoidon vuorokaudet vuosina 2011–2015

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2011	13 429	8 265	5 647	9 643	7 132	2 968	47 084
2012	17 518	8 416	5 680	8 202	8 119	2 881	50 816
2013	17 263	8 508	6 520	8 455	6 602	3 092	50 440
2014	13 353	7 765	6 316	8 781	4 864	2 623	43 702
2015	10 354	6 693	6 344	8 822	4 082	2 785	39 080

Huom! Lähtöpäivän tilastointi vaihtelee omien- ja ostopalvelujen välillä, lukuun ottamatta Helsinkiä, jossa lähtöpäivä ei sisälly lukuihin. Kirjaamiskäytänteiden ero vaikuttaa hoitovuorokausien määrään merkittävästi.

Katkaisu- ja vieroitushoidon kustannukset hoitovuorokautta kohden ovat Espoota lukuun ottamatta hieman kasvaneet niissä kaupungeissa, missä tieto on eriteltävissä (Taulukko 22). Vantaan ja Tampereen kustannuksiin sisältyy korvaushoidon viikonloppukäyntien kustannuksia, mitkä eivät sisälly muiden kaupunkien katkaisu- ja vieroitushoidon kustannuksiin.

Taulukko 23. Kustannukset katkaisu- ja vieroitushoidon hoitovuorokautta kohden vuosina 2011–2015, €

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu
2011	..	235	280	253	199	244
2012	..	234	281	265	175	267
2013	..	218	283	277	209	299
2014	..	229	245	291	308	381
2015	..	226	259	301	346	387

Huom! Lähtöpäivän tilastointi vaihtelee omien- ja ostopalvelujen välillä. Vaihtelua on myös kuntien välillä. Kirjaamiskäytäntöiden ero vaikuttaa hoitovuorokausien määrään.

Kuntouttava laitoshoido

Päihdehuollon kuntouttava laitoshoido on ympärivuorokautista pitempiaikaista laitoshoidoa. Kuntouttava laitoshoido on osa asiakkaan kokonaiskuntoutusta ja se perustuu asiakkaalle tehtävään palvelu- ja kuntoutussuunnitelmaan (Korteniemi 2011.) Kuntouttava laitoshoido on tarkoitettu avohoidon tukeväksi hoitajaksoksi vaikeasti päihdeongelmallisille, joille avohoidon palvelut tai katkaisusekä vieroitushoido laitoshoidossa eivät ole riittäviä tai tarkoituksenmukaisia, tai joiden kuntoutuminen edellyttää väliaikaista irrottautumista normaalista elinympäristöstä. Hoidon pituus määrittyy yksilöllisesti hoidon tarpeen arvioinnin perusteella. Hoitokausien kesto vaihtelee viikosta muutamaa kuukauteen. (Helsingin kaupunki, Sosiaalivirasto 2011; Päihdekuntoutus, A-klinikkasäätiö 2015; Vantaa Soster 2011.)

Kuntouttavassa laitoshoidossa hoidetaan alkoholi-, lääke- ja monipäihderiippuvaisia, opiaattiriippuvaisia ja korvaushoidossa olevia asiakkaita. Kuntouttava hoito voidaan toteuttaa myös perhehoitona. Kuntoutus on tarkoitettu myös asiakkaille, joilla päihderiippuvuuden ohella on psyykinen sairaus tai mielenterveyden häiriöitä. Samanaikaisista mielenterveys- ja päihdeongelmista kärsiviä ihmisiä voidaan hoitaa päihdeongelmallisille tarkoitetuissa laitoksissa toteuttaen psykiatrian erikoisalan hoitosuosituksia siltä osin, kuin ne on määritelty perustason tehtäväksi. Hoidossa otetaan huomioon ja tarvittaessa hoidetaan muita samanaikaisia mielenterveyden häiriöitä sekä muita sairauksia. (Helsingin kaupunki, Sosiaalivirasto 2011; Alkoholiongelmaisen hoito 2015; Huumeongelmaisen hoito 2012; Vantaa Soster 2011.)

Laitoskuntoutus tarjoaa päihdeasiakkaille peruskuntoutusta sekä lyhytaikaisia intervalli- ja kriisihoitokausia. Kuntouttavaa laitoshoidoa voidaan tarjota myös päihdehaittojen vähentämisen tavoittein. Osa kuntoutuslaitoksista tarjoaa mahdollisuuden jatkaa pidempikestoista vieroitushoidoa esim. lääkevieroitushoidoa laitoskuntoutushoidon aikana. (Alkoholiongelmaisen hoito 2015; Helsingin kaupunki, Sosiaalivirasto 2011; Huumeongelmaisen hoito 2012; Vantaa Soster 2011.)

Hoidon tavoitteena on päihdeongelmaisen asiakkaan kuntoutuminen sekä päihteetön elämäntapa tai muu päihteiden käytössä tavoiteltu muutos. Kuntoutuksen avulla autetaan asiakasta saavuttamaan paras mahdollinen toimintakyky ja keinot omassa elämässään sekä lisäämään elämänhallintaa ja selviytymiskeinoja. Kuntouttava laitoshoido on osa päihderiippuvuuden kokonaiskuntoutusta. Laitosmuotoinen kuntoutus on kokonaisvaltaista yksilön elämänhallintaa ja toimintakykyä vahvistavaa toimintaa. (Alkoholiongelmaisen hoito 2015; Mäkelä 2003; Helsingin kaupunki, Sosiaalivirasto 2011; Huumeongelmaisen hoito 2012; Vantaa Soster 2011.)

Päihdehuollon kuntouttava laitoshoidoa toteutetaan moniammatillisesti. Sen toteuttamisessa yhdistetään kuntoutussuunnitelman mukaisesti kuntoutujan kuntoutumisen tarpeisiin vastaavia menetelmiä ja työtapoja. Laitoskuntoutuksen sisältö vaihtelee ja määräytyy hoitoa tarjoavan laitoksen hoitotoideologian ja käytettyjen kuntoutusmenetelmien mukaan. Menetelminä käytetään valtakunnallisten hoitosuosittelujen mukaisia laajaan käytännön kokemukseen tai tieteelliseen näyttöön perustuvia

yksilö-, ryhmä- ja verkostohoidon menetelmiä, yhteisöhoitoa sekä vertaisryhmiä. (Alkoholiongelmaisen hoito 2015; Helsingin kaupunki, Sosiaalivirasto 2011; Huumeongelmaisen hoito 2012; Vantaa Soster 2011.)

Kuntouttavan laitoshoidon kustannukset ovat pääasiallisesti hieman laskeneet tai pysyneet ennallaan viime vuosina niissä kuutoskaupungeissa, joista tieto on eriteltävissä (Taulukko 23). Tampereen osalta kuntouttavan laitoshoidon tiedot eivät ole vertailukelpoisia edellisiin vuosiin verrattuna.

Taulukko 24. Päihdehuollon kuntouttavan laitoshoidon kustannukset vuosina 2011–2015 vuoden 2015 rahan arvossa, milj. euroa

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu
2011	..	1,30	2,17	1,00	1,37	0,50
2012	..	1,23	1,47	0,92	1,16	0,53
2013	..	1,18	1,64	0,98	0,92	0,67
2014	..	1,26	1,36	0,55	0,68	0,55
2015	..	1,10	1,39	0,76	0,27	0,61

Kuntouttavan laitoshoidon asiakasmäärät ovat supistuneet viime vuosina erityisesti Helsingissä, Espoossa ja Tampereella (Taulukko 24). Kuutoskaupunkien tasolla kuntouttavan laitoshoidon asiakasmäärä on pienentynyt noin 400 asiakkaalla vuosien 2013 ja 2015 välillä.

Taulukko 25. Päihdehuollon kuntouttavan laitoshoidon asiakasmäärät vuosina 2011–2015

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2011	1 134	216	233	99	349	104	2 135
2012	1 126	197	232	88	286	100	2 029
2013	964	232	243	95	269	107	1 910
2014	944	218	235	56	166	74	1 693
2015	843	173	253	80	83	75	1 507

Kuntouttavan laitoshoidon vuorokausien supistuminen on myötäillyt asiakasmäärän laskua (Taulukko 25).

Taulukko 26. Päihdehuollon kuntouttavan laitoshoidon vuorokaudet vuosina 2011–2015

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2011	52 684	9 263	12 899	6 285	10 849	3 463	95 443
2012	49 297	8 532	10 229	5 764	8 030	3 749	85 601
2013	40 562	8 451	11 655	6 887	5 031	3 149	75 735
2014	36 116	8 501	10 220	3 423	4 199	1 708	64 167
2015	29 524	5 952	10 408	5 117	1 944	2 012	54 957

Huom! Lähtöpäivä ei sisälly lukuihin.

Laitoshoidon vuorokausihinta on laskenut tai pysynyt ennallaan kuutoskaupungeissa edellisvuoteen nähden Espoota lukuun ottamatta (Taulukko 26).

Taulukko 27. Kustannukset kuntouttavan laitoshoidon hoitovuorokautta kohden vuosina 2011–2015, €

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu
2011	..	140	168	159	127	144
2012	..	144	143	159	145	141
2013	..	140	141	143	182	213
2014	..	149	133	161	162	320
2015	..	185	134	149	138	302

Laitoshoito kunnittain

Helsingissä laitoshoidon kustannukset ja suoritteet ovat laskeneet edellisvuosien tapaan pääosin ostopalvelujen osalta. Alkoholi- ja huumevieroitukset toteutetaan pääasiassa omana toimintana Malmin (syyskuun loppuun Hangonkadulla) ja Töölön huumevieroitusosastoilla. Alkoholilaitosvieroitus siirtyi lokakuun 2015 alussa tarkoituksen mukaisempiin tiloihin ja muuttui terveydenhuollon toiminnaksi.

Helsinki tuottaa valtaosan kuntouttavasta laitoshoidosta omana toimintana Tervalammen kartanossa. Lisäksi Helsinki on osaomistajana Ridasjärven päihdehoitokeskuksessa sekä ostaa puitesopimuksen puitteissa tarvittaessa laituskuntoutusta ulkopuolisilta palveluntuottajilta.

Espoon oman vieroitushoitoyksikön asiakasprofiilin muutos on vähentänyt huumeidenkäyttäjien vieroitushoidon ostopalvelujen käyttöä. Laituskuntoutuksen palvelutarpeen arviointi tehdään pääosin omissa palveluissa, jolloin on mahdollisuus laaja-alaisemmin miettiä tarjolla olevia vaihtoehtoja laituskuntoutukselle.

Vantaalla laitoshoidon kokonaiskustannukset ovat laskeneet vuodesta 2008 lähtien, kun palvelurakennetta on kehitetty avohoitopainotteiseksi. Kuntouttavan laitoshoidon hoitajaksot ovat lyhentyneet vuosittain. Avohoitoa on kehitetty viime vuosina systemaattisesti vastaamaan palvelurakenteen muutokseen: H-klinikalle on luotu uudenlaisia jalkautuvan työn muotoja ja A-klinikoille ryhmämuotoista intensiivikuntoutusta. Vantaalla on tehostettu Päihdevieroitusyksikön toimintaprosesseja ja sillä on saavutettu kustannussäästöjä vieroitushoidon ostopalveluista.

Vantaa tuottaa laitosvieroitushoitopalvelut valtaosin omana toimintana. Vantaan oma päihdevieroitusyksikkö tuottaa ympärivuorokautista vieroitushoitopalvelua alkoholia, lääkkeitä ja/tai huumeita käyttäville täysi-ikäisille vantaalaisille sekä toteuttaa opioidikorvaushoidon osastoaloitushoitoja. Yksikössä on 17 vieroitushoidon asiakaspaikkaa ja yksi kriisihoitopaikka. Lisäksi päihdevieroitusyksikkö toteuttaa H-klinikan asiakkaiden viikonlopun ja arkipyhien opioidikorvaushoidon polikliinistä lääkkeenjakoa. Mikäli oma vieroitushoitoyksikkö ei voi ottaa asiakasta vastaan kolmen vrk:n sisällä ja hänen vieroitusoireensa edellyttävät nopeasti hoitoon pääsyä, ohjataan asiakas ostopalveluna hankittavaan laitosvieroitushoitoon Ridasjärven päihdehoitokeskukseen tai muihin laitosvieroitushoidon kilpailutettuihin sopimuslaitoksiin.

Vantaa on osaomistajana Uudenmaan Ridasjärven päihdehoitokeskuksessa, josta Vantaalla hankitaan eniten kuntouttavaa laitoshoittoa. Ridasjärven päihdehoitokeskuksen lisäksi Vantaan Päihdepalvelut hankkii kaiken muun kuntouttavan laitoshoidon ostopalveluna. Kuntouttavan laitoshoidon palvelut on kilpailutettu ja sopimuskumppaneita on 14. Kolme palveluntuottajaa lopetti toimintansa sopimuskauden aikana. Kuntoutuksen alaikäraja on 17 vuotta. Kuntoutuspäätökset tehdään ensin kuukaudeksi, jonka jälkeen laitos tekee hoitoyhteenvedon ja hakee kuntoutukselle jatkoa mikäli asiakkaan tilanne sitä edellyttää. Yhtäjaksoinen kuntoutusjakso vaihtelee asiakaskohtaisesti kuukaudesta jopa neljään kuukauteen. Laitokset tekevät yhteistyötä asiakkaan avohoidon kanssa.

Turussa katkaisu- ja vieroitushoidon kustannukset koostuvat ostopalveluna hankittavan A-klinikan katkaisuhoidopalvelusta sekä Turun mielenterveys- ja päihdepalveluiden päihdepsykiatrian osaston A3 palvelusta. Osasto A3 on 12-paikkainen suljettu psykiatrinen vuodeosasto, jonka tehtävänä on tutkia ja hoitaa vakavista mielenterveys- ja päihderiippuvuusongelmista kärsiviä potilaita. Osasto A3:lla toteutetaan muun muassa opiaattivieroitushoitoja sekä korvaushoidon aloituksia silloin, kun korvaushoitoa ei voida aloittaa avohoidossa korvaushoitopoliklinikalla.

Päihdehuollon laituskuntoutus toteutetaan Turussa ostopalveluna ja pääasiassa ympärivuorokautisena hoitona puitesopimuspaikoissa. Turussa kuntouttavan laitoshoidon asiakasmäärä oli vuonna 2014 poikkeuksellisen alhainen, mikä saattoi johtua osin palveluntuottajien kilpailutuksesta ajalle

1.4.2014–31.3.2017. Vuonna 2015 asiakasmäärä on jälleen noussut miltei aiempien vuosien tasolle. Lisäksi Turku on hankkinut vähäisessä määrin avokuntoutuspalveluja yhdistyksiltä.

Tampereella laitoshoidon ja päihdepsykiatrisen osastohoidon käyttö väheni edellisestä vuodesta. Edellisenä vuonna aloitetun ikäihmisten palvelujen kotikatkokotoiminnan asiakasmäärä puolestaan jatkoi kasvuaan. Pääasiassa alkoholia käyttävien katkaisuhoidot toteutettiin avo- tai laitoskatkoina kaupungin Selviämis- ja katkaisuhuoltoasemalla. Huumevieroitukset hankittiin ostopalveluina A -klinikasäätiön palveluista, jonne uutena tuotteena siirtyivät opioidiavusteiset vieroitukset PSHPN päihdepsykiatrian osastolta.

Laitoskuntoutus toteutui lyhytkestoisina kuntoutus-, intervalli- ja kriisihoitajaksoina. Laitoshoidossa aiemmin pääsääntöisesti käytetyn Mainiemen Kuntoutumiskeskuksen lopetettua toimintansa, tehostettiin Palhoniemen huoltokodin toimintaa, sekä siirryttiin käyttämään aiemmin kilpailutuksella valittujen yksiköiden palveluita. Palhoniemen toiminta raportoidaan asumispalveluiden kohdassa, joka osin selittää laitoshoidon käytön vähenemistä edellisestä vuodesta. Suurin muutos tapahtui Päiväperhon hoitamien raskaana olevien päihderiippuvaisten asiakkaiden määrän vähene- misenä ja lastensuojelun palvelurakenteen muutoksen myötä hoitajaksojen keston lyhenemisenä.

Oulussa päihdekuntoutus on toteutettu Päihdekllinikalla, jossa kuntoutuksessa on kahdeksan paikkaa. Kuntoutusjakso kestää keskimäärin neljä viikkoa. Tarpeen mukaan jaksot ovat olleet pitempiä. Vuoden 2015 aikana aloitettiin uusi OTE-päihdekuntoutusmalli, jossa selkiytettiin hoidon tavoitetta kohti päihdeettömyyttä. Päihdeettömyystavoitteen tukemiseksi lisättiin ja monipuolistettiin ryhmämuotoista päihdeongelman käsittelyä. Lisäksi otettiin mukaan vertaisohjaajatoiminta. Avohoitoon perustettiin uusi Avoin-ryhmä rakentamaan siltaa avohoidon ja laitoshoidon välille. Perusjakson lisäksi OTE-kuntoutus sisälsi jatkohoidon Päihdekllinikalla. Avohoidon tiiveyttä laitoskuntoutukseen lisättiin myös.

6 YHTEENVETO TOIMINTA- JA KUSTANNUSTIEDOISTA

Kuutoskaupunkien päihdehuollosta kerätyt kokonaisnettokustannukset olivat 101,2 miljoonaa euroa vuonna 2015. Kustannukset laskivat 1,8 prosenttia edellisvuodesta vuoden 2015 rahan arvossa. Vuonna 2015 eniten asiakkaita oli A-klinikoiden polikliinisissa palveluissa, 10 397 asiakasta. Asumispalveluissa oli 5 963 asiakasta, laitospalveluissa oli 5 610 asiakasta ja korvaushoidon asiakkaita oli 1 869. Merkittävin muutos asiakasmäärissä oli korvaushoidon asiakasmäärän kasvu (5,5 %). Korvaushoidon asiakasmäärä kasvoi edellisvuodesta erityisesti Vantaalla (29,6 %) ja Helsingissä (5,2 %).

A-klinikan kustannukset olivat 11,0 miljoonaa euroa vuonna 2015 kuutoskaupungeissa. Deflatoidut kustannukset pysyivät edellisen vuoden tasolla. Asiakasmäärä supistui edellisvuodesta 1,8 prosenttia ja suoritteiden määrä supistui 3,0 prosenttia.

Päihdehuollon kuntouttavien asumispalvelujen asumisvuorokausien määrä supistui 3,8 prosenttia edellisvuodesta kuutoskaupungeissa. Asumispalvelujen asiakkaita oli 81 henkilöä vähemmän kuin vuonna 2014. Asumisvuorokausien ja asukasmäärien supistuminen ei suoraan näkynyt kustannuksissa, sillä asumispalvelujen kustannukset nousivat 1,7 prosenttia, ollen 45,0 miljoonaa euroa vuonna 2015.

Päihdehuollon katkaisu- ja vieroitushoidon ja kuntoutushoidon asiakkaita oli 5 089 henkilöä vuonna 2015. Asiakasmäärä supistui 6,0 prosenttia edellisvuodesta kuusikkokaupunkien tasolla. Katkaisu- ja vieroitushoidon asiakkaita oli 308 vähemmän ja kuntoutushoidon asiakkaita 186 vähemmän kuin edellisenä vuonna. Kuntouttavan laitoshoidon hoitovuorokaudet ovat jatkaneet vuodesta 2009 alkanutta yhtäjaksoista laskuaan kuutoskaupunkien tasolla. Hoitovuorokausien määrä supistui edellisvuodesta 14,4 prosenttia. Laitoshoidon kokonaiskustannukset olivat 24,4 miljoonaa euroa vuonna 2015. Deflatoidut kustannukset supistuivat edellisvuodesta 6,4 prosenttia.

Helsingin päihdehuollon kokonaiskustannukset olivat 59,0 miljoonaa euroa vuonna 2015. Deflatoidut kustannukset supistuivat edellisvuodesta 3,6 prosenttia. Deflatoidut kustannukset ovat kasvaneet 5,1 miljoonalla eurolla vuodesta 2011. Samalla aikavälillä avopalvelujen kustannukset ovat supistuneet 1,6 miljoonalla eurolla ja asumispalvelujen tilastoidut kustannukset ovat kasvaneet 7,5 miljoonalla eurolla.

Espoon päihdehuollon kokonaiskustannukset olivat 12,6 miljoonaa euroa vuonna 2015. Deflatoidut kustannukset supistuivat edellisvuodesta 3,3 prosenttia. Deflatoidut kustannukset ovat kasvaneet noin 2,2 miljoonalla eurolla vuodesta 2011. Suurin selittäjä kustannusten nousulle on asumispalvelujen laajentaminen, minkä seurauksena asumispalvelujen kustannukset ovat kasvaneet vuosien 2011–2015 välillä 3,4 miljoonalla eurolla.

Vantaan päihdehuollon kokonaiskustannukset olivat 10,3 miljoonaa euroa vuonna 2015. Deflatoidut kustannukset kasvoivat edellisvuodesta 3,7 prosenttia. Deflatoidut kustannukset ovat pysyneet vuoden 2011 tasolla. Vantaalla päihdehuollon asiakas käyttää keskimäärin lyhyemmän aikaa palveluja, kuin muissa pääkaupunkiseudun kunnissa. Vantaa on ainoa kuutoskaupunki, jolla kuluu rahaa enemmän avopalveluihin kuin asumispalveluihin.

Turun päihdehuollon kokonaiskustannukset olivat 10,8 miljoonaa euroa vuonna 2015. Deflatoidut kustannukset kasvoivat edellisvuodesta 8,2 prosenttia. Deflatoidut kustannukset ovat supistuneet noin 100 000 eurolla vuodesta 2011. Turussa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia kustannuskehityksessä eri palveluissa vuosien 2011–2015 välillä.

Tampereen päihdehuollon kokonaiskustannukset olivat 12,6 miljoonaa euroa vuonna 2015. Deflatoidut kustannukset supistuivat edellisvuodesta 8,3 prosenttia. Deflatoidut kustannukset ovat supistuneet 1,9 miljoonalla eurolla vuodesta 2011. Tampereella kustannusrakenne on painottunut vuosien 2011–2015 avopalvelujen suuntaan, kun laitospalveluja on supistettu. Mielenterveys- ja päihdeasiakkaista koituu yhteisiä jaettavia kustannuksia, joten tilastointitavat vaikuttavat kustannusten jyvittymiseen palvelujen välillä. Päihdepuolen asumispalvelujen lasku johtuu osittain tilastointitarkennuksesta päihde- ja mielenterveysasiakkaiden välillä. Mielenterveysasiakkaiden osalta asumispalveluiden kustannukset ovat kasvaneet. Laitospalvelujen deflatoidut kustannukset ovat laskeneet noin 1,1 miljoonalla eurolla vuosien 2011–2015 välillä.

Oulun päihdehuollon kokonaiskustannukset olivat 5,8 miljoonaa euroa vuonna 2015. Deflatoidut kustannukset kasvoivat edellisvuodesta 5,8 prosenttia. Deflatoidut kustannukset ovat kasvaneet noin 1,4 miljoonalla eurolla vuodesta 2011. Noin puolet kustannuskasvusta on muodostunut avo-
huollon kustannuksista ja loppu kasvu on kertynyt palveluasumisen ja laitoshoidon kustannusnou-
susta. Oulun lukuihin vaikuttaa vuoden 2013 alusta voimaan astunut kuntaliitos, mikä selittää kus-
tannusten nousua aikaisempiin vuosiin nähden.

LÄHTEET

Bergman, Viveca; Nordling, Esa; Markkula, Jaana; Partanen, Airi; Soikkeli, Markku (toim.) (2013) Kansallinen mielenterveys- ja päihdesuunnitelma 2009–2015. Monipuolista sisällöllistä ja rakenteellista kehittämistä 2012. THL työpaperi 15/2013.

Huumetilanne Suomessa 2014. THL – Raportti 1/2015. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/125568/THL_RAP01_2015_web%20%281%29.pdf?sequence=1

Kettunen, Terttu, Ihalainen, Jarmo & Heikkinen, Hannele (2004) Monimuotoinen sosiaaliturva. Juva: WS Bookwell Oy.

Kuljukka Leena, Niskala Maija, Partanen Airi, Kuussaari Kristiina, Vormo Helena (2013) Päihdepalveluihin pääsy suurissa kunnissa vuosina 2011 ja 2012. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Työpaperi 38/2013. Helsinki 2013. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116123/URN_ISBN_978-952-302-026-9.pdf?sequence=1

Kumpulainen, Aila (2009) Kuusikon kuntien päihdehuollon palvelut 2005–2007. A-klinikan ja nuorisosemien, asumisen ja laitoshoidon palvelut.

Kuussaari, Kristiina & Ronkainen, Jenni-Emilia & Partanen, Airi & Kaukonen, Olavi & Vormo, Helena (2012): Kuntoutuksesta katkaisuun. Päihdetapauslaskenta palvelujärjestelmän kuvaajana. Yhteiskuntapolitiikka 77 (2012):6

Lahtonen, Heidi (2010) Sosiaalityön pro gradu -tutkielma ”Kuka halvimmalla meidän juopot ottaa hoitaakseen ja pitää pois nurkista”. Kolmannen sektorin päihdekuntoutuslaitosten johtajien näkemyksiä kilpailuttamisesta. Tampereen yliopisto. http://a-koti.fi/files/pdf/lahtonen_gradu.pdf

Lehto, Juhani (2013): Päihdehuolto hyvinvointipalvelujen rakennemuutoksessa. Teoksessa Peltoniemi Teuvo (toim) (2013): Pääasiana alkoholi - käyttö, haitat, hoito, politiikka nyt ja 2040. Oy Lundbeck Ab, Helsinki

Lehto Juhani, Kananoja Aulikki, Kokko Simo & Taipale Vappu (2003) Sosiaali- ja terveydenhuolto. Stakes ja Werner Söderström Osakeyhtiö. Helsinki.

Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma (2009) Mieli 2009 -työryhmän ehdotukset mielenterveys- ja päihdetyön kehittämiseksi vuoteen 2015. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2009:3.

Mirafzali, Saeid (2005) Alcohol Withdrawal Delirium. Archives of international medicine.Vol 165.Mar 14.2005 .p.538

Moring, Juha; Bergman, Viveca; Nordling, Esa; Markkula, Jaana; Partanen, Airi, Soikkeli, Markku (2013): Kansallinen mielenterveys- ja päihdesuunnitelma 2009–2015 - Monipuolista sisällöllistä ja rakenteellista kehittämistä 2012. THL

Mäkelä, Rauno (2003) Päihdelääketiede (s. 192–201). Teoksessa: Hoitojärjestelmät. Salaspuro M., Kiianmaa K. & Seppä K. (toim.) Helsinki. Duodecim.

Mäkelä, Rauno; Murto, Lasse (2013) Päihdehuollon palvelujärjestelmä. Teoksessa Peltoniemi, Teuvo (toim) (2013): Pääasiana alkoholi - käyttö, haitat, hoito, politiikka nyt ja 2040. Oy Lundbeck Ab, Helsinki

Ollgren, J.; Forsell M.; Varjonen, V.; Alho, H.; Brummer-Korvenkontio, H.; Kainulainen, H.; Karjalainen, K.; Kotovirta, E.; Partanen, A.; Rönkä, S.; Seppälä, T.; Virtanen, A. (2014) Amfetamiinien ja opioidien ongelmakäytön yleisyys Suomessa 2012. Yhteiskuntapolitiikka 5/2014;79/485–498. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116870/ollgren.pdf?sequence=2>

Partanen, Airi; Moring, Juha; Nordling, Esa; Bergman, Viveca (toim.). (2010) Kansallinen mielenterveys- ja päihde- suunnitelma 2009–2015. Suunnitelmasta toimeenpanoon vuonna 2009. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL), Avauksia 16/2010.

Partanen, Airi; Moring, Juha; Bergman, Viveca; Karjalainen, Jouko; Kesänen, Minna; Markkula, Jaana; Marttunen, Mauri; Mustalampi, Saini; Nordling, Esa; Partonen, Timo; Santalahti, Päivi; Solin, Pia; Tuulos, Tytti; Wuorio, Sanna (2015) Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma 2009–2015 - Miten tästä eteenpäin? THL työpapereita 20/2015.

Partanen, Airi; Solin, Pia; Ahlgren, Aulikki; Bergman, Viveca; Karjalainen, Jouko; Kesänen, Minna; Markkula, Jaana; Marttunen, Mauri; Moring, Juha; Mustalampi, Saini; Nordling, Esa; Partonen, Timo; Santalahti, Päivi; Tuulos, Tytti; Wuorio, Sanna (2015b) Miten mielenterveys- ja päihdetyön kehittäminen jatkuu? Teoksessa Partanen ym. 2015.

Partanen, Airi; Vormaa, Helena; Alho, Hannu & Leppo, Anna (2014) Opioidiriippuvuuden lääkeellinen vieroitus- ja korvaushoito Suomessa. Suomen lääkäri-lehti 69 (7), 481–486. <http://www.fimnet.fi/cl/laakarilehti/pdf/2014/SLL72014-481.pdf>

Päihdetilastollinen vuosikirja 2015. THL.

Selin, J., Perälä, R., Stenius, K., Partanen, A., Rosenqvist, P., & Alho, H. (2015). Opioidikorvaushoito Suomessa ja muissa Pohjoismaissa: vakiintunut hoitomuoto mutta vaihteleva käytäntö. Suomen lääkäri-lehti, 70(19)

Seppä, K. Alho H. & Kiiänmaa, K. (toim.) (2010) Alkoholiriippuvuus. 1. painos. Helsinki: Duodecim.

Sisäasiainministeriö (2004) Päihtyneiden säilöönottoa koskevan säännösten mahdollisen uudistamisen kustannusvaikutuksia pohtinut työryhmä. Raportti. Helsinki: Sisäasiainministeriö.

Sisäasiainministeriö (2011) Sisäasiainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteinen työryhmä. Päihtyneiden kiinniottamista, kuljettamista, kohtelua ja hoitoa selvittäneen työryhmän lopPURaportti. Sisäasiainministeriön julkaisut 5/2011. Helsinki: Sisäasiainministeriö.

Sosiaali- ja terveysministeriö (2006) Päihtyneen henkilön akuuttihoito – sosiaali- ja terveysministeriön ohjeet. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2006:65. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Stenius, Kerstin (2009) Jälkisanat: Järjestelmänäkökulma suomen päihdehuoltoon. Teoksessa Tammi Tuukka, Aalto Mauri & Koski-Jännes Anja (toim.) Irti päihdeongelmista. Porvoo: WS Bookwell.

Stenius, Kerstin ; Tammi, Tuukka; Kuussaari, Kristiina; Hirschovits-Gerz, Tanja (2015) Vaikuttaako mielenterveys- ja päihdepalvelujen integraatio? Palvelujärjestelmän integraatio tutkimuksen kohteena. 171–182. Teoksessa Partanen, Airi; Moring, Juha; Bergman, Viveca; Karjalainen, Jouko; Kesänen, Minna; Markkula, Jaana; Marttunen, Mauri; Mustalampi, Saini; Nordling, Esa; Partonen, Timo; Santalahti, Päivi; Solin, Pia; Tuulos, Tytti; Wuorio, Sanna (2015) Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma 2009–2015 - Miten tästä eteenpäin? THL työpapereita 20/2015.

STM 33/2008. Suomen asetuskoelma 2008, No. 33. Sosiaali- ja terveysministeriön asetus opioidiriippuvaisten vieroitus- ja korvaushoidosta eräillä lääkkeillä.

Vantaa Soster, tarjouspyyntö/palvelukuvaus. Palvelukuvaus katkaisu- ja vieroitushoidon hankinta. 4185/052/2011. 15.12.2011

Sähköiset lähteet

Alkoholiongelman hoito. 2015. Käypä hoito -suositus. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin ja Suomen Päihdelääketieteen yhdistyksen asettama työryhmä. Helsinki: Suomalainen Lääkäri-seura Duodecim. <http://www.kaypahoito.fi> [Viitattu 4.11.2015.]

EMCDDA (Euroopan huumeaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus) (2014). Euroopan huumeraportti. www.emcdda.europa.eu/...cfm/att_213154_FI_TDAT13001FIN1.pdf

Helsingin kaupunki, Sosiaalivirasto. Palvelukuvaus päihdehoitopalvelujen järjestämisestä. Tarjouspyyntö nro 6/2011 LIITE 1 7.7.2011 (korjattu 18.8.2011).

http://www.hel.fi/static/public/hela/Sosiaalilautakunta/Suomi/Paatos/2011/Sosv_2011-11-22_Soslk_18_Pk/70DF2303-D36A-4ACE-A350-85300C05311A/Liite.pdf

Huumeongelman hoito. Käypä hoito -suositus. [Viitattu 5.9.2012]

<http://www.kaypahoito.fi/web/kh/suositukset/suositus?id=hoi50041>

Innokylä -verkkopalvelu. Avoin innovaatioyhteisö. 2016. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.

<https://www.innokyla.fi/web/verstas104276/etusivu/-/verstas/perustiedot>

Suomen virallinen tilasto (SVT 2016a) Julkisten menojen hintaindeksi [verkkojulkaisu]. ISSN = 1798-4505. Helsinki: Tilastokeskus.

Saantitapa: <http://tilastokeskus.fi/til/jmhi/index.html> [Viitattu 20.3.2016]

Suomen virallinen tilasto (SVT 2016b) Väestörakenne [verkkojulkaisu]. ISSN = 1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus.

Saantitapa: <http://www.tilastokeskus.fi/til/vaerak/index.html>. [Viitattu: 20.3.2016]

Katkaisu- ja vieroitushoito. A-klinikkasäätiö Päihdesairaala (2013) http://toimipaikka.a-klinikka.fi/paihdesairaala/sites/toimipaikka.a-klinikka.fi/paihdesairaala/files/Esite%20katkaisu%20ja%20vieroitus_0.pdf

Päihdekuntoutus. A-klinikkasäätiö Päihdesairaala (2015) http://toimipaikka.a-klinikka.fi/paihdesairaala/sites/toimipaikka.a-klinikka.fi/paihdesairaala/files/Esite%20p%C3%A4ihdekuntoutus_0.pdf

LIITTEET

Liite 1: Päihdehuollon määritelmät 2015

Tiedonkeruun yleiset periaatteet ja määritelmät

Päihdehuollon raportissa tarkastellaan päihdehuollon erityispalveluja. Laki päihdehuollosta (41/1986) asettaa päihdehuollon järjestämisen tarvittavassa laajuudessa kunnan tehtäväksi. Laki määrittelee palvelujen tavoitteiksi ”ehkäistä ja vähentää päihteiden ongelmakäyttöä sekä siihen liittyviä sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja sekä edistää päihteiden ongelmakäyttäjän ja hänen läheistensä toimintakykyä ja turvallisuutta.”

Kuusikko-raportissa tarkasteltaviin päihdehuollon erityispalveluihin sisältyvät ehkäisevä päihdetyö, polikliiniset palvelut, selviämishoitoasema, korvaushoito, asumispalvelut, kuntouttava laitoshoido sekä katkaisu- ja vieroitushoito laitoksissa. Päihdetyötä toteutetaan myös perusterveydenhuollossa, sosiaalityössä ja erikoissairaanhoidossa. Lisäksi raportissa on tarkasteltuna mielenterveyskuntoutujien asumispalvelujen osuus.

Päihde määritellään Kuusikko-raportissa samoin kuin laissa päihdehuollosta eli päihde on alkoholi-juoma tai muu päihtymistarkoituksessa käytettävä aine. Joiltakin osin Kuusikko-raportissa on kuitenkin tietoja myös toiminnallisista riippuvuuksista eli esimerkiksi peliriippuvuudesta.

Päihdehuollon asiakkaat ja kustannukset yhteensä

Toiminta- ja kustannustiedot kootaan koko tarkasteluvuoden ajalta. Toiminta- ja kustannustiedoissa erotellaan kunnan itse tuottamat ja kunnan ostamat palvelut. Kuntayhtymän, kolmannen sektorin ja yhdistysten toimintatiedot ja kustannukset kuuluvat ostopalveluihin. Ostopalvelukustannuksiin sisältyy ainoastaan palvelun hinta. Ostopalvelujen kilpailutukseen, valvontaan, laskutukseen ja asiakasohjaukseen liittyvät kulut sisältyvät oman palvelun kustannuksiin.

Mikäli mahdollista, kaikki asiakasmäärät ilmoitetaan henkilötunnus kertaalleen. Jos tämä ei ole mahdollista, muodostetaan summa eritellyissä palvelujen järjestämistavoissa olevista asiakkaista. Tämä ilmoitetaan tietojen raportoinnin yhteydessä. Osassa kuntia päihdehuollon palvelut kirjataan eri tietojärjestelmiin tai manuaalisesti, mistä johtuen ei saada päihdehuollon henkilötunnus kertaalleen -tietoja. Lisäksi tietyissä päihdehuollon palveluissa on mahdollisuus asioida nimettömänä, esimerkiksi terveysneuvonta ja päivätoiminta.

Kustannustietoihin sisältyvät vain palvelujen tuottamisen välittömät kustannukset. Yksittäisiin palveluihin kohdentumattoman henkilöstön kustannuksia ei sisällytetä tiedonkeruuseen. Vyörytyksiä ylemmästä hallinnosta ei lisätä kustannuksiin. Palvelujen kustannusten vertailussa käytetään vertailukelpoisuuden vuoksi vuodesta 2011 alkaen nettokustannuksia. Tiedonkeruussa koottavat nettokustannukset muodostetaan vähentämällä palvelujen bruttokustannuksista asiakasmaksutulot. Vuotta 2011 edeltävät kustannustiedot eivät kaikin osin ole kuntien välillä vertailukelpoisia. Tietojen keruun periaatteen muuttumisen vuoksi kustannustiedot eivät myöskään ole ajallisesti täysin vertailukelpoisia.

Koontitietopohjan lisäksi raportin liitteissä on esitetty valikoiduista tiedoista aikasarjoja. Aikaisempien vuosien kustannukset esitetään liitteessä 4 vuoden 2015 arvoon muunnettuna. Kustannusten muutoksia esittelevissä pitkittäistaulukoissa ja kuvioissa käytetään aina deflatoituja kustannuksia. Kustannusten muuntamisessa viimeisen vertailuvuoden arvoon käytetään Tilastokeskuksen (SVT 2016a) tuottamaa julkisten menojen hintaindeksiä sosiaalitoimelle, 2000=100. Deflatoinneissa käytetyt kertoimet löytyvät taulukosta 1.

**Taulukko 28. Tilastokeskuksen (SVT 2016a) julkisten menojen hintaindeksi sosiaalitoimelle, kuntata-
lous**

Vuosi	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
Pisteluku	100,0	103,3	105,6	109,0	112,9	116,9	120,4	124,3	130,4	133,6	137,4	141,9	146,2	148,8	149,6	150,4
Kerroin	1,504	1,456	1,424	1,380	1,332	1,287	1,249	1,210	1,153	1,126	1,095	1,060	1,029	1,011	1,005	1,000

* = Ennakollinen tieto 22.3.2016

Lisäksi väestösuhteutuksissa käytetään Tilastokeskukselta (SVT 2016b) saatavia kunkin vuoden vä-
estötietoja ajankohdalta 31.12.

Kunnilta tiedonkeruussa koottavat perustiedot

1 Päihdehuollon palvelujen kokonaisuus

1.1 Kustannukset yhteensä, muodostuvat summana kaikista eriteltyjen palvelujen kustannuksista

1.1.1 Oman toiminnan kustannukset

1.1.2 Ostopalvelujen kustannukset

2 Päihdehuollon avopalvelujen kokonaisuus sisältäen korvaushoidon

Avopalvelujen kokonaisuus sisältää ehkäisevän päihdetyön, matalan kynnyksen ja polikliiniset pal-
velut sekä päivä kuntoutuksen, korvaushoidon, selviämishoidon ja kotiin vietävät palvelut. Ehkäise-
västä päihdetyöstä voidaan koota vain kustannukset.

2.1 Avopalvelujen asiakkaat yhteensä

2.1.1 Oman toiminnan asiakkaat

2.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat

2.2 Avopalvelujen käynnit yhteensä

2.2.1 Oman toiminnan käynnit

2.2.2 Ostopalvelujen käynnit

2.3 Avopalvelujen kustannukset yhteensä

2.3.1 Oman toiminnan kustannukset

2.3.2 Ostopalvelujen kustannukset

2.4 Ehkäisevä päihdetyön kustannukset

2.4.1 Oman toiminnan kustannukset

2.4.2 Ostopalvelujen kustannukset

Päihdehuollon polikliiniset palvelut (A-klinikka, H-klinikka, korvaushoito, päivä kuntoutus ja muut
polikliiniset palvelut)

Päihdehuollon polikliiniset palvelut ovat päihdehuoltolain mukaista erityispalvelua, joihin liittyy va-
paaehtoisuuteen perustuvaa neuvonta-, tutkimus- ja hoitopalvelua. Palvelumuotoina voivat olla asi-
akkaan tarpeiden ja valinnan mukaan mm. somaattisen ja psyykkisen tilan kartoitus, sosiaali- ja ter-
veysneuvonta, intensiivinen avokuntoutus, yksilö-, ryhmä- ja perhekeskustelut, verkostotyö, avovie-
roitus sekä läheteet ja lausunnot jatkotutkimuksiin ja muihin hoitopaikkoihin.

2.5 Polikliinisten palvelujen asiakkaat yhteensä

2.5.1 Oman toiminnan asiakkaat

2.5.2 Ostopalvelujen asiakkaat

2.6 Polikliinisten palvelujen käynnit yhteensä

2.6.1 Oman toiminnan käynnit

2.6.2 Ostopalvelujen käynnit

2.7 Polikliinisten palvelujen kustannukset yhteensä

2.7.1 Oman toiminnan kustannukset

2.7.2 Ostopalvelujen kustannukset

2.8 A-klinikan asiakkaat yhteensä

2.8.1 Oman toiminnan asiakkaat

2.8.2 Ostopalvelujen asiakkaat

2.9 A-klinikan palvelujen käynnit yhteensä

- 2.9.1 Oman toiminnan käynnit
- 2.9.2 Ostopalvelujen käynnit
- 2.10 A-klinikan palvelujen kustannukset yhteensä
 - 2.10.1 Oman toiminnan kustannukset
 - 2.10.2 Ostopalvelujen kustannukset
- 2.11 H-klinikan palvelujen asiakkaat yhteensä
 - 2.11.1 Oman toiminnan asiakkaat
 - 2.11.2 Ostopalvelujen asiakkaat
- 2.12 H-klinikan palvelujen käynnit yhteensä
 - 2.12.1 Oman toiminnan käynnit
 - 2.12.2 Ostopalvelujen käynnit
- 2.13 H-klinikan palvelujen kustannukset yhteensä
 - 2.13.1 Oman toiminnan kustannukset
 - 2.13.2 Ostopalvelujen kustannukset

Korvaushoitoa voidaan antaa niille opioidiriippuvaisille asiakkaille, jotka eivät ole kyenneet vieroittautumaan opioideista. Opioidiriippuvaisten lääkkeellisen korvaushoidon tavoitteena on kuntoutuminen ja päihdeettömyys tai haittojen vähentäminen ja asiakkaan elämänlaadun parantaminen. Korvaushoidon lääkkeitä ovat metadoni ja buprenorfiini. Hoito toteutuu erikoissairaanhoidossa, polikliinisessa päihdehuollossa tai perustasolla.³ Korvaushoito kuuluu hoitotakuun piiriin ainoana päihdehuollon palveluna. Tässä raportissa korvaushoito ei sisällä erikoissairaanhoidon kustannuksia. Korvaushoidon asiakas voi saada vuoden aikana sekä haittoja vähentävää että kuntouttavaa korvaushoitoa. Kokonaisasiakasmäärä kerätään henkilötunnus kertaalleen.

- 2.17 Korvaushoidon asiakkaat yhteensä (hetu-kertaalleen)
 - 2.17.1 Oman toiminnan asiakkaat
 - 2.17.2 Ostopalvelujen asiakkaat
- 2.18 Kuntouttavan korvaushoidon asiakkaat yhteensä (hetu-kertaalleen)
 - 2.18.1 Oman toiminnan asiakkaat
 - 2.18.2 Ostopalvelujen asiakkaat
- 2.19 Haittoja vähentävän korvaushoidon asiakkaat yhteensä (hetu-kertaalleen)
 - 2.19.1 Oman toiminnan asiakkaat
 - 2.19.2 Ostopalvelujen asiakkaat
- 2.20 Korvaushoidon kustannukset yhteensä
 - 2.20.1 Oman toiminnan kustannukset
 - 2.20.2 Ostopalvelujen kustannukset

Korvaushoidon keskeytymisten tai päättymisten määrä seuraavien syiden mukaan:

- 2.21.1 Kuntouttavassa korvaushoidossa kuntoutuneet, jotka ovat suunnitellusti vierottuneet
- 2.21.2 Haittoja vähentävässä korvaushoidossa kuntoutuneet, jotka ovat suunnitellusti vierottuneet
- 2.21.3 Sääntörikkomus
- 2.21.4 Vankilatuomio
- 2.21.5 Muutto toiselle paikkakunnalle tai ulkomaille
- 2.21.6 Menehtyminen

³ ”Opioidiriippuvaisen hoidon tarve tulee arvioida ja hoito toteuttaa sellaisessa terveyskeskuksessa, päihdehuollon yksikössä tai vankeinhoitolaitoksen terveydenhuollon yksikössä, jossa on hoidon antamiseen perehtynyt hoidosta vastaava lääkäri ja toiminnan edellyttämä muu henkilökunta sekä muut edellytykset hoidon antamiseen.

Hoidon vaativuuden sitä edellyttäessä hoidon tarve tulee arvioida ja hoito aloittaa ja toteuttaa sairaanhoitopiirin kuntayhtymän toimintayksikössä, Järvenpään sosiaalisairaalassa tai valtion mielisairaalassa. Hoitoa voidaan jatkaa yhteistyössä hoidon aloittaneen yksikön kanssa sellaisessa terveyskeskuksessa, päihdehuollon yksikössä taikka vankeinhoitolaitoksen terveydenhuollon yksikössä, jolla hoidon aloittaneen toimintayksikön käytettävissä olevien tietojen mukaan on siihen riittävät edellytykset. Korvaushoito tulee hoidon pitkäkestoisuuden vuoksi pyrkiä toteuttamaan mahdollisimman lähellä potilaan asuinpaikkaa.” (STM 33/2008 § 4.)

2.21.7 Muu syy

Päiväkuntoutus on määräjän kestävää, suljetussa ja mahdollisesti täydentyvässä ryhmässä tapahtuvaa hoitoa. Kuntoutus perustuu tavoitteelliseen hoitosuunnitelmaan. Päiväkuntoutuksen intensiivisyys ja kesto vaihtelevat merkittävästi palvelumuodon sisällä. Hoitajakson ajan asiakas osallistuu päiväaikaiseen kuntoutukseen tai useita kertoja viikossa kuntoutusryhmään.

2.22 Päiväkuntoutuksen asiakkaat yhteensä

2.22.1 Oman toiminnan asiakkaat

2.22.2 Ostopalvelujen asiakkaat

2.23 Päiväkuntoutuksen käynnit yhteensä

2.23.1 Oman toiminnan käynnit

2.23.2 Ostopalvelujen käynnit

2.24 Päiväkuntoutuksen kustannukset yhteensä

2.24.1 Oman toiminnan kustannukset

2.24.2 Ostopalvelujen kustannukset

2.25 Muiden polikliinisten palvelujen asiakkaat yhteensä

2.25.1 Oman toiminnan asiakkaat

2.25.2 Ostopalvelujen asiakkaat

2.26 Muiden polikliinisten palvelujen käynnit yhteensä

2.26.1 Oman toiminnan käynnit

2.26.2 Ostopalvelujen käynnit

2.27 Muiden polikliinisten palvelujen kustannukset yhteensä

2.27.1 Oman toiminnan kustannukset

2.27.2 Ostopalvelujen kustannukset

Muut avopalvelut (Terveysneuvonta, päiväkeskustoiminta, selviämishoitoasema, kotiin vietävät palvelut ja muut avohuollon palvelut)

2.28 Terveysneuvonnan asiakkaat yhteensä

2.28.1 Oman toiminnan asiakkaat

2.28.2 Ostopalvelujen asiakkaat

2.29 Terveysneuvonnan käynnit yhteensä

2.29.1 Oman toiminnan käynnit

2.29.2 Ostopalvelujen käynnit

2.30 Terveysneuvonnan kustannukset yhteensä

2.30.1 Oman toiminnan kustannukset

2.30.2 Ostopalvelujen kustannukset

2.31 Naisasiakkaita terveysneuvonnan avopalveluissa

Päiväkeskustoiminta on matalan kynnyksen kohtaamispaikka, josta saa ammattihenkilöstön ohjausta ja neuvontaa, anonyymia palvelua ja siellä tehdään hoidon tarpeen arviointia. Päiväkeskustoiminta tarjoaa pyykinpesu- ja peseytymismahdollisuuden, vaatteidenvaihtomahdollisuuden, mahdollisuuden lepoon, median seuraamisen mahdollisuuden, vertaistukea ja edullista ruokaa. Päiväkeskus järjestää myös retkiä ja toiminnallisia ryhmiä. Asiakkaat voivat asioida päivätoimintakeskuksessa myös päihtyneinä.

2.32 Päiväkeskustoiminnan asiakkaat yhteensä

2.32.1 Oman toiminnan asiakkaat

2.32.2 Ostopalvelujen asiakkaat

2.33 Päiväkeskustoiminnan käynnit yhteensä

2.33.1 Oman toiminnan käynnit

2.33.2 Ostopalvelujen käynnit

2.34 Päiväkeskustoiminnan kustannukset yhteensä

2.34.1 Oman toiminnan kustannukset

2.34.2 Ostopalvelujen kustannukset

Selviämishoitoasemalla hoidetaan asiakkaita, jotka tarvitsevat päihtymyksen vuoksi lyhytaikaista sairaanhoidollista seurantaa. Asiakkaat tulevat selviämishoitoasemalle sairaankuljetuksen tai poliisin kautta tai muista hoitoyksiköistä. Selviämishoitoasemalta asiakkaita ohjataan tarvittaessa jatkohoitoon, esimerkiksi katkaisu- ja vieroitushoitoon, psykiatriseen hoitoon tai tarvittaviin sosiaalipalveluihin.

2.35 Selviämishoitoasemien asiakkaat yhteensä

2.25.1 Oman toiminnan asiakkaat

2.25.2 Ostopalvelujen asiakkaat

2.36 Selviämishoitoasemien käynnit yhteensä

2.36.1 Oman toiminnan käynnit

2.36.2 Ostopalvelujen käynnit

2.37 Selviämishoitoasemien kustannukset yhteensä

2.37.1 Oman toiminnan kustannukset

2.37.2 Ostopalvelujen kustannukset

Kotiin vietävät palvelut koostuvat päihdepalveluista, jotka viedään asiakkaalle kotiin.

2.38 Kotiin vietävien palvelujen asiakkaat yhteensä

2.38.1 Oman toiminnan asiakkaat

2.38.2 Ostopalvelujen asiakkaat

2.39 Kotiin vietävien palvelujen käynnit yhteensä

2.39.1 Oman toiminnan käynnit

2.39.2 Ostopalvelujen käynnit

2.40 Kotiin vietävien palvelujen kustannukset yhteensä

2.40.1 Oman toiminnan kustannukset

2.40.2 Ostopalvelujen kustannukset

2.41 Naisasiakkaita kotiin vietävissä palveluissa

Päihdehuollon muut avohuollon palvelut sisältävät muun muassa päivätoimintapalveluja, kuntouttavia palveluja ja toiminnallista kuntoutusta päihdeongelmaisille. Asiakkaila on usein päihdeongelman rinnalla mielenterveysongelmia ja muita sairauksia sekä sosiaalisia ongelmia. Palveluihin voidaan hakeutua matalan kynnyksen periaatteella, jolloin asiointi tapahtuu usein anonyymisti.

2.42 Muiden avohuollon palvelujen asiakkaat yhteensä

2.42.1 Oman toiminnan asiakkaat

2.42.2 Ostopalvelujen asiakkaat

2.43 Muiden avohuollon palvelujen käynnit yhteensä

2.43.1 Oman toiminnan käynnit

2.43.2 Ostopalvelujen käynnit

2.44 Muiden avohuollon palvelujen kustannukset yhteensä

2.44.1 Oman toiminnan kustannukset

2.44.2 Ostopalvelujen kustannukset

3 Päihdehuollon asumispalvelujen kokonaisuus

Päihdehuollon asumispalveluissa tavoitteena on luoda kokonaisuus, jossa eri vaiheissa oleville asiakkaille pystytään tarjoamaan hänen tarpeitaan vastaava asumismuoto. Kuntouttavaa asumista ovat tehostettu palveluasuminen, palveluasuminen, tukiasuminen (palvelutalon läheisyydessä, mahdollisuus saada apua palvelutalolta) ja tuettu asuminen (tuntiohjaus) sekä tilapäinen asuminen (ilman lähetettä ja 24/7 tarjolla olevaa lyhytaikaista palvelua). Asumispalvelujen tavoitteena on asiakkaan asumisen turvaaminen, tukeminen päihdeettömyyteen ja itsenäiseen arjessa pärjäämiseen. Työmuotoihin voi kuulua ohjaus ja neuvonta arjen asioissa, asiakkaan sosiaalisten tukiverkoston kartoittaminen ja vahvistaminen sekä terveydenhoidon antaminen. Asumispalvelu perustuu asiakkaalle laadittavaan palvelu- ja kuntoutumissuunnitelmaan. Raporttiin sisältyy myös pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmaan kuuluvien hankkeiden asumispalveluiden tiedot.

- 3.1 Päihdehuollon asumispalvelujen asiakkaat yhteensä
 - 3.1.1 Oman toiminnan asiakkaat
 - 3.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat
- 3.2 Päihdehuollon asumispalvelujen asumisvuorokaudet yhteensä
 - 3.2.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet
 - 3.2.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet
- 3.3 Päihdehuollon asumispalvelujen kustannukset yhteensä
 - 3.3.1 Oman toiminnan kustannukset
 - 3.3.2 Ostopalvelujen kustannukset

Tuettu asuminen

Tuettu asuminen on asiakkaan omaan asuntoon järjestettyä palvelua, joka painottuu arkisin virka-aikaan, mutta tukea voi olla saatavilla myös iltaisin tai viikonloppuisin. Tuen määrä on sidoksissa tehtyyn palvelusuunnitelmaan. Tavoitteena on varmistaa asiakkaan itsenäisen asumisen jatkuminen.

- 3.4 Tuetun asumisen asiakkaat yhteensä
 - 3.4.1 Oman toiminnan asiakkaat
 - 3.4.2 Ostopalvelujen asiakkaat
- 3.5 Tuetun asumisen kustannukset yhteensä
 - 3.5.1 Oman toiminnan kustannukset
 - 3.5.2 Ostopalvelujen kustannukset

Tukiasuminen

Tukiasuminen on suunnitelmallista, tiivistettyä jokaviikkoista tai lähes päivittäistä tukea. Tukiasumisessa voi olla tarjolla myös yhteistä ryhmätoimintaa asukkaille. Tavoitteena on siirtyminen itsenäiseen asumiseen. Tukiasumisessa asumisvuorokausien määrä koostuu asiakkaan toteutuneista asumisvuorokausista. Vuorokausien määrä ei ole sidottu henkilökunnalta saatavan tuen määrään.

- 3.6 Tukiasumisen asiakkaat yhteensä
 - 3.6.1 Oman toiminnan asiakkaat
 - 3.6.2 Ostopalvelujen asiakkaat
- 3.7 Tukiasumisen asumisvuorokaudet yhteensä
 - 3.7.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet
 - 3.7.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet
- 3.8 Tukiasumisen kustannukset yhteensä
 - 3.8.1 Oman toiminnan kustannukset
 - 3.8.2 Ostopalvelujen kustannukset

Palveluasuminen

”Palveluasumisessa asiakkaat saavat päivittäistä tukea, apua ja palveluita omatoimisen suoriutumisen mahdollistamiseksi. Palveluntuottaja järjestää asumiseen liittyvät palvelut (esim. avustaa liikkumisessa, pukeutumisessa, henkilökohtaisessa hygieniassa, ruokataloudessa ja asunnon siivouksessa) sekä asukkaan terveyden, kuntoutuksen ja viihtyvyyden edistämiseksi tarvittavat palvelut. Yksikön käyttämä palvelunimike voi olla hoitokoti, palvelutalo, pienkoti, perhekoti, asuntola jne.” (Valvira 2012, 10)⁴ Palveluasumisessa on tavoitteena yksilöllinen kuntoutuminen kevyempään asumispalveluun tai itsenäiseen asumiseen.

⁴ Valvira (2012) Mielenterveys- ja päihdehuollon ympärivuorokautiset asumispalvelut sekä päihdehuollon laitoshoido, valvontakunnallinen valvontaohjelma 2012–2014. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira). Helsinki.

- 3.9 Palveluasumisen asiakkaat yhteensä
 - 3.9.1 Oman toiminnan asiakkaat
 - 3.9.2 Joista mielenterveyskuntoutujien oman toiminnan asiakkaita
 - 3.9.3 Ostopalvelujen asiakkaat
 - 3.9.4 Joista mielenterveyskuntoutujien ostopalvelujen asiakkaita
- 3.10 Palveluasumisen asumisvuorokaudet yhteensä
 - 3.10.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet
 - 3.10.2 Joista mielenterveyskuntoutujien oman toiminnan asumisvuorokausia
 - 3.10.3 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet
 - 3.10.4 Joista mielenterveyskuntoutujien ostopalvelujen asumisvuorokausia
- 3.11 Palveluasumisen kustannukset yhteensä
 - 3.11.1 Oman toiminnan kustannukset
 - 3.11.2 Joista mielenterveyskuntoutujien oman toiminnan kustannukset
 - 3.11.3 Ostopalvelujen kustannukset
 - 3.11.4 Joista mielenterveyskuntoutujien ostopalvelujen kustannukset

- Mielenterveyskuntoutujien palveluasumisen asiakkaat yhteensä
 - Mielenterveyskuntoutujien oman toiminnan asiakkaita
 - Mielenterveyskuntoutujien ostopalvelujen asiakkaita
- Mielenterveyskuntoutujien palveluasumisen asumisvuorokaudet yhteensä
 - Mielenterveyskuntoutujien oman toiminnan vuorokausia
 - Mielenterveyskuntoutujien ostopalvelujen vuorokausia
- Mielenterveyskuntoutujien palveluasumisen kustannukset yhteensä, €
 - Mielenterveyskuntoutujien oman toiminnan kustannukset
 - Mielenterveyskuntoutujien ostopalvelujen kustannukset

Tehostettu palveluasuminen

Tarjoaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita ja hoivaa ympäri vuorokauden. Tavoitteena on yksilöllinen kuntoutuminen kevyempään asumispalveluun tai asukkaan elämänlaadun ja toimintakyvyn säilyttäminen.

- 3.12 Tehostetun palveluasumisen asiakkaat yhteensä
 - 3.12.1 Oman toiminnan asiakkaat
 - 3.12.2 Joista mielenterveyskuntoutujien oman toiminnan asiakkaita
 - 3.12.3 Ostopalvelujen asiakkaat
 - 3.12.4 Joista mielenterveyskuntoutujien ostopalvelujen asiakkaita
- 3.13 Tehostetun palveluasumisen asumisvuorokaudet yhteensä
 - 3.13.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet
 - 3.13.2 Joista mielenterveyskuntoutujien oman toiminnan asumisvuorokausia
 - 3.13.3 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet
 - 3.13.4 Joista mielenterveyskuntoutujien ostopalvelujen asumisvuorokausia
- 3.14 Tehostetun palveluasumisen kustannukset yhteensä
 - 3.14.1 Oman toiminnan kustannukset
 - 3.14.2 Joista mielenterveyskuntoutujien oman toiminnan kustannukset
 - 3.14.3 Ostopalvelujen kustannukset
 - 3.14.4 Joista mielenterveyskuntoutujien ostopalvelujen kustannukset

- Mielenterveyskuntoutujien tehostetun palveluasumisen asiakkaat yhteensä
 - Mielenterveyskuntoutujien oman toiminnan asiakkaita
 - Mielenterveyskuntoutujien ostopalvelujen asiakkaita
- Mielenterveyskuntoutujien tehostetun palveluasumisen asumisvuorokaudet yhteensä
 - Mielenterveyskuntoutujien oman toiminnan vuorokausia
 - Mielenterveyskuntoutujien ostopalvelujen vuorokausia
- Mielenterveyskuntoutujien tehostetun palveluasumisen kustannukset yhteensä, €
 - Mielenterveyskuntoutujien oman toiminnan kustannukset
 - Mielenterveyskuntoutujien ostopalvelujen kustannukset

Tilapäinen asuminen

Yksiköt tarjoavat tilapäistä majoitusta matalalla kynnyksellä. Asiakas voi hakeutua palvelun pariin asunnottomuuden seurauksena. Palvelu voi sisältää muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja ja ruokapalveluja. Palveluun voi hakeutua myös päihtyneenä.

- 3.15 Tilapäisen palveluasumisen asiakkaat yhteensä
 - 3.15.1 Oman toiminnan asiakkaat
 - 3.15.2 Ostopalvelujen asiakkaat
- 3.16 Tilapäisen palveluasumisen asumisvuorokaudet yhteensä
 - 3.16.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet
 - 3.16.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet
- 3.17 Tilapäisen palveluasumisen kustannukset yhteensä
 - 3.17.1 Oman toiminnan kustannukset
 - 3.17.2 Ostopalvelujen kustannukset

Päihdehuollon laitoshoidon kokonaisuus

Päihdehuollon laitoshoido koostuu ympärivuorokautisesta katkaisu- ja vieroitushoidosta ja kuntouttavasta laitoshoidosta.

Katkaisu- ja vieroitushoidon pituus määrittyy yksilöllisesti hoidon tarpeen arvioinnin perusteella. Hoidon tavoitteena on päihdekierteen katkaisu, vieroitusoireiden hoitaminen sekä jatkohoidon suunnittelu. Somaattisen kunnan kohotessa katkaisu- ja vieroitushoitoon kuuluu mm. keskusteluapu, sosiaali- ja terveysneuvonta, pari- ja perhetapaamisia sekä verkostotapaamisia.

Päihdehuollon kuntouttava laitoshoido on ympärivuorokautista pitempiaikaista laitoshoidoa. Kuntouttava laitoshoido on osa asiakkaan kokonaiskuntoutusta ja se perustuu asiakkaalle tehtävään palvelu- ja kuntoutussuunnitelmaan. Kuntouttava laitoshoido on tarkoitettu avohoitoa tukevaksi hoitajaksoksi vaikeasti päihdeongelmaisille, joille avohuollon palvelut tai katkaisu laitoshoidossa eivät ole riittäviä tai tarkoituksenmukaisia, tai joiden kuntoutuminen edellyttää väliaikaista irrottautumista normaalista elinympäristöstä. Hoidon pituus määrittyy yksilöllisesti hoidon tarpeen arvioinnin perusteella. Laitoskuntoutus tarjoaa päihdeasiakkaille peruskuntoutusta sekä lyhytaikaisia intervalli- ja kriisihoitajaksoja. Laitoshoidoa voidaan tarjota myös päihdehaittojen vähentämisen tavoittein.

- 4.1 Laitoshoidon asiakkaat yhteensä
 - 4.1.1 Oman toiminnan asiakkaat
 - 4.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat
- 4.2 Laitoshoidon hoitovuorokaudet yhteensä
 - 4.2.1 Oman toiminnan hoitovuorokaudet
 - 4.2.2 Ostopalvelujen hoitovuorokaudet
- 4.3 Laitoshoidon kustannukset yhteensä
 - 4.3.1 Oman toiminnan kustannukset
 - 4.3.2 Ostopalvelujen kustannukset

Katkaisu- ja vieroitushoido

- 4.4 Katkaisu- ja vieroitushoidon asiakkaat yhteensä
 - 4.4.1 Oman toiminnan asiakkaat
 - 4.4.2 Ostopalvelujen asiakkaat
- 4.5 Katkaisu- ja vieroitushoidon hoitovuorokaudet yhteensä
 - 4.5.1 Oman toiminnan hoitovuorokaudet
 - 4.5.2 Ostopalvelujen hoitovuorokaudet
- 4.6 Katkaisu- ja vieroitushoidon kustannukset yhteensä
 - 4.6.1 Oman toiminnan kustannukset
 - 4.6.2 Ostopalvelujen kustannukset

Kuntoutushoito

- 4.7 Kuntoutushoidon asiakkaat yhteensä
 - 4.7.1 Oman toiminnan asiakkaat
 - 4.7.2 Ostopalvelujen asiakkaat
- 4.8 Kuntoutushoidon hoitovuorokaudet yhteensä
 - 4.8.1 Oman toiminnan hoitovuorokaudet
 - 4.8.2 Ostopalvelujen hoitovuorokaudet
- 4.9 Kuntoutushoidon kustannukset yhteensä
 - 4.9.1 Oman toiminnan kustannukset
 - 4.9.2 Ostopalvelujen kustannukset

Muut päihdehuoltoa koskevat tiedot

Hoitojaksolle hakeutumisen aiheuttanut pääasiallinen päihde

Asiakkaan itse kertoma hoitoon tulon ensisijaisesti aiheuttanut päihde 31.1. Kirjataan ylös myös tapaukset, joissa on kirjattu myös muita päihteitä.

5.1 Hoitojaksolle hakeutumisen aiheuttanut pääasiallinen päihde, avopalvelujen asiakkaat yhteensä

- 5.1.1 Alkoholi
- 5.1.2 Amfetamiini tai muu stimulantti
- 5.1.3 Buprenorfiini
- 5.1.4 Ekstaasi
- 5.1.5 GBH, gamma tai lakka
- 5.1.6 Heroiini tai muu opiaatti
- 5.1.7 Kannabis
- 5.1.8 Kipulääkkeet
- 5.1.9 Kokaiini
- 5.1.10 Liuotinaineet
- 5.1.11 LSD
- 5.1.12 MDPV
- 5.1.13 Rauhoittavat lääkkeet
- 5.1.14 Muu riippuvuus, kemiallinen
- 5.1.15 Muu riippuvuus, toiminnallinen

5.2 Tapaukset, joissa kirjattu myös muu päihde tai muita päihteitä

6.1 Hoitojaksolle hakeutumisen aiheuttanut pääasiallinen päihde, asumispalvelujen asiakkaat yhteensä

- 6.1.1 Alkoholi
- 6.1.2 Amfetamiini tai muu stimulantti
- 6.1.3 Buprenorfiini
- 6.1.4 Ekstaasi
- 6.1.5 GBH, gamma tai lakka
- 6.1.6 Heroiini tai muu opiaatti
- 6.1.7 Kannabis
- 6.1.8 Kipulääkkeet
- 6.1.9 Kokaiini
- 6.1.10 Liuotinaineet
- 6.1.11 LSD
- 6.1.12 MDPV
- 6.1.13 Rauhoittavat lääkkeet
- 6.1.14 Muu riippuvuus, kemiallinen
- 6.1.15 Muu riippuvuus, toiminnallinen

6.2 Tapaukset, joissa kirjattu myös muu päihde tai muita pähteitä

7.1 Hoitojaksolle hakeutumisen aiheuttanut pääasiallinen päihde, laitospalvelujen asiakkaat yhteensä

- 7.1.1 Alkoholi
- 7.1.2 Amfetamiini tai muu stimulantti
- 7.1.3 Buprenorfiini
- 7.1.4 Ekstaasi
- 7.1.5 GBH, gamma tai lakka
- 7.1.6 Heroiini tai muu opiaatti
- 7.1.7 Kannabis
- 7.1.8 Kipulääkkeet
- 7.1.9 Kokaiini
- 7.1.10 Liuotinaineet
- 7.1.11 LSD
- 7.1.12 MDPV
- 7.1.13 Rauhoittavat lääkkeet
- 7.1.14 Muu riippuvuus, kemiallinen
- 7.1.15 Muu riippuvuus, toiminnallinen

7.2 Tapaukset, joissa kirjattu myös muu päihde tai muita pähteitä

8 Päihdepsykiatrian erikoissairaanhoido

- 8.1 Asiakkaat yhteensä
- 8.2 Polikliiniset käynnit yhteensä
- 8.3 Osastohoidon hoitovuorokaudet yhteensä
- 8.4 Kustannukset yhteensä

Muuta huomioitavaa tiedonkeruusta

Kotikuntalain ja sosiaalihuoltolain muutosten vaikutuksia ei huomioida raportissa vuoden 2015 osalta.

Liite 2: Päihdehuollon toiminta- ja kustannustiedot vuodelta 2015

UUDEEN 2015 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
Väestö yhteensä 31.12.	628 208	269 802	214 605	185 908	225 118	198 525	1 722 166	Kunnan antamat tiedot
Alle 18-vuotiaat	103 530	61 857	45 804	28 663	36 465	44 876	321 195	Puuttuvan tiedon merkitseminen
18 vuotta täyttäneet	524 678	207 945	168 801	157 245	188 653	153 649	1 400 971	- = kunnalla ei käytössä kyseistä palvelua
18-24-vuotiaat	60 100	23 919	18 602	23 295	27 481	22 944	176 341	.. = tietoa ei ole saatu tai sitä ei voi eritellä
25-64-vuotiaat	360 514	146 546	118 438	96 589	119 812	102 102	944 001	. = muu syy puuttumiselle
65 vuotta täyttäneet	104 064	37 480	31 761	37 361	41 360	28 603	280 629	0 = ei asiakkaita / kustannuksia tai luvut pyörivät nolnaan
1 PÄIHDEHUOLLON PALVELUJEN KUSTANNUKSET VUODEN AIKANA								
1.1 Kustannukset yhteensä, €	49 002 716	12 634 212	10 312 315	10 819 168	12 636 436	5 821 475	101 226 323	
1.1.1 Oman toiminnan kustannukset, €	26 281 732	5 796 030	7 195 725	5 649 269	5 649 221	5 361 396	55 933 373	
1.1.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	22 720 985	6 838 182	3 116 590	5 169 899	6 987 215	460 079	45 292 949	
Kustannukset yhteensä / 18-v. asiakas, €	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Kustannukset yhteensä / 18-v. asukas, €	93,4	60,8	61,1	68,8	67,0	37,9	72,3	
Oman toiminnan kustannukset / 18-v. asukas, €	50,1	27,9	42,6	35,9	29,9	34,9	39,9	
Ostopalvelujen kustannukset / 18-v. asukas, €	43,3	32,9	18,5	32,9	37,0	3,0	32,3	
1.2 Kustannukset yhteensä ilman korvaushoitoa, €	45 249 247	11 365 052	10 003 923	10 007 953	11 288 298	5 446 971	93 361 444	
1.2.1 Oman toiminnan kustannukset, €	24 889 696	5 796 030	7 195 725	4 838 054	4 990 831	4 986 893	52 697 229	
1.2.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	20 359 551	5 569 022	2 808 198	5 169 899	6 297 467	460 079	40 664 216	
2 PÄIHDEHUOLLON AVOPALVELUJEN KOKONAISUUS VUODEN AIKANA								
2.1 Avopalvelujen asiakkaat yhteensä	12 115	3 712	4 688	3 566	4 519	2 213	30 813	
2.1.1 Oman toiminnan asiakkaat	8 640	1 970	3 407	2 271	2 133	2 165	20 586	
2.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat	3 475	1 742	1 281	1 295	2 493	48	10 334	
2.2 Avopalvelujen käynnit yhteensä	234 144	33 577	53 455	29 148	44 659	21 796	416 779	
2.2.1 Oman toiminnan käynnit	178 485	13 476	49 817	19 880	4 872	17 296	283 826	
2.2.2 Ostopalvelujen käynnit	55 659	20 101	5 400	9 268	39 787	4 500	134 715	
2.3 Avopalvelujen kustannukset yhteensä, €	14 606 248	3 662 867	3 790 401	2 658 776	5 106 820	2 025 081	31 850 193	
2.3.1 Oman toiminnan kustannukset, €	10 689 969	1 886 482	3 191 054	1 654 486	2 359 109	1 953 685	21 734 785	
2.3.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	3 916 279	1 776 385	599 347	1 004 290	2 747 711	71 395	10 115 407	
Avopalvelujen kustannukset kokonaiskustannuksista, %	29,8	29,0	36,8	24,6	40,4	34,8	31,5	
EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ								
2.4 Ehkäisevän päihdetyön kustannukset yhteensä, €	194 651	28 950	295 270	195 000	46 685	66 010	826 567	
2.4.1 Oman toiminnan kustannukset, €	194 651	28 950	295 270	195 000	46 685	66 010	826 567	
2.4.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	0	-	-	-	-	0	0	
PÄIHDEHUOLLON POLIKLIINISET PALVELUT (A-kliniikka, H-kliniikka, korvaushoito, päiväkuntoutus ja muu polikliininen palvelu) Korvaushoidon käynnit eivät ole mukana polikliinisten palvelujen käynneissä!								
2.5 Polikliinisten palvelujen asiakkaat yhteensä	6 217	1 303	2 320	1 390	2 299	1 837	15 366	
2.5.1 Oman toiminnan asiakkaat	5 697	1 065	2 203	563	669	1 789	11 986	
2.5.2 Ostopalvelujen asiakkaat	520	238	117	827	1 737	48	3 487	Oulu: Miepä asiakkaat Tarkistetaan

UUDE 2015 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
PÄIHDEHUOLLON POLIKLIINISET PALVELUT (A-klinikka, H-klinikka, korvaushoito, päiväkuntoutus ja muu polikliininen palvelu) Korvaushoidon käynnit eivät ole mukana polikliinisten palvelujen käynneissä!								
2.6 Polikliinisten palvelujen käynnit yhteensä (ilman	61 877	8 007	38 794	10 893	27 509	20 491	167 571	
2.6.1 Oman toiminnan käynnit (ilman korvaushoitoa)	57 355	6 966	37 514	2 420	1 776	15 991	122 022	
2.6.2 Ostopalvelujen käynnit (ilman korvaushoitoa)	4 522	1 041	1 280	8 473	25 733	4 500	45 549	
2.7 Polikliinisten palvelujen kustannukset yhteensä, €	11 172 797	2 170 323	3 340 406	1 944 873	3 183 669	1 930 632	23 742 700	
2.7.1 Oman toiminnan kustannukset, €	8 430 182	735 875	2 895 784	1 110 673	906 023	1 859 237	15 937 774	
2.7.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	2 742 614	1 434 448	444 622	834 200	2 277 646	71 395	7 804 926	
A-KLINIKKA								
2.8 A-klinikan polikliinisten palvelujen asiakkaat yhteensä	4 593	1 103	1 183	1 139	974	1 405	10 397	Tampere: Päiväosasto siirretty vuosilta 2013-2015
2.8.1 Oman toiminnan asiakkaat	4 593	1 065	1 183	312	532	1 405	9 090	päiväkuntoutukseen (2.21-2.23).
2.8.2 Ostopalvelujen asiakkaat	0	38	-	827	540	-	1 405	toukokuussa 2015.
2.9 A-klinikan polikliinisten palvelujen käynnit yhteensä	50 693	6 966	10 400	10 893	4 843	15 991	99 786	
2.9.1 Oman toiminnan käynnit	50 693	6 966	10 400	2 420	1 776	15 991	88 246	Espoo: Tässä pelkillä päihdekäyntisyillä käynnit
2.9.2 Ostopalvelujen käynnit	0	..	-	8 473	3 067	-	11 540	Espoo: A-klinikalta ostettu 56 hoitojaksoa, joista 21 ajokortti-seurantoja. Käyntien määrä ei ole A-klinikalla tilastoitu.
2.10 A-klinikan polikliinisten palvelujen kustannukset yhteensä, €	5 714 598	819 121	1 319 675	1 133 658	536 558	1 484 733	11 008 343	
2.10.1 Oman toiminnan kustannukset, €	5 714 598	735 875	1 319 675	299 458	247 633	1 484 733	9 801 972	
2.10.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	0	83 246	-	834 200	288 925	-	1 206 371	
H-KLINIKKA								
2.11 H-klinikan polikliinisten palvelujen asiakkaat yhteensä	-	-	530	-	543	-	1 073	Tampere : Matalan tiedot
2.11.1 Oman toiminnan asiakkaat	-	-	530	-	-	-	530	
2.11.2 Ostopalvelujen asiakkaat	-	-	-	-	543	-	543	
2.12 H-klinikan polikliinisten palvelujen käynnit yhteensä	-	-	22 533	-	9 798	-	32 331	
2.12.1 Oman toiminnan käynnit	-	-	22 533	-	-	-	22 533	
2.12.2 Ostopalvelujen käynnit	-	-	-	-	9 798	-	9 798	
2.13 H-klinikan polikliinisten palvelujen kustannukset yhteensä, €	-	-	1 513 208	-	638 400	-	2 151 608	
2.13.1 Oman toiminnan kustannukset, €	-	-	1 513 208	-	-	-	1 513 208	
2.13.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	-	-	-	-	638 400	-	638 400	
KORVAUSHOITO								
2.14 Korvaushoidon asiakkaat yhteensä	829	188	175	251	251	175	1 869	Helsinki: Omat ja osto, ei hus, ei hiv+ 2015
2.14.1 Korvaushoidon oman toiminnan asiakkaat	462	-	116	251	137	175	1 141	Helsinki: Omien korvaushoitopoliien asiakkaat
2.14.2 Korvaushoidon ostopalvelujen asiakkaat	393	188	75	-	123	0	779	Helsinki: Osto 393 eri hetua, ei hus eikä hiv+ 2015
Haittoja vähentävän korvaushoidon asiakkaat	303	43	54	194	75	8	677	
Kuntouttavan korvaushoidon asiakkaat	565	145	121	57	176	167	1 231	
Erikoissairaanhoidon ja terveysasemien korvaushoidon asiakkaat	73	20	..	59	128	0	280	
2.15 Asiakkaat, joilla hoitotakuu ei ole toteutunut korvaushoidossa	14	0	0	0	0	0	14	
	0	0	0	0	0	0	0	
2.19 Korvaushoidon käynnit yhteensä	0	0	0	0	0	0	0	Helsinki: Vain päihdepoliien ja ostopalvelujen käynnit
2.19.1 Korvaushoidon oman toiminnan käynnit	0	0	0	0	0	0	0	
2.19.2 Korvaushoidon ostopalvelujen käynnit	0	0	0	0	0	0	0	

UUDEEN 2015 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
KORVAUSHOITO								
2.16 Korvaushoidon kustannukset yhteensä, €	3 753 470	1 269 160	308 392	811 215	1 348 138	374 504	7 864 878	
2.16.1 Korvaushoidon oman toiminnan kustannukset, €	1 392 036	-	-	811 215	658 390	374 504	3 236 145	Turku: Lisätty vyörytykset vuosille 2013-14
2.16.2 Korvaushoidon ostopalvelujen kustannukset, €	2 361 434	1 269 160	308 392	0	689 748	-	4 628 734	
Korvaushoidon keskeytymisten tai päättymisten määrä	0	35	8	..	48	0	91	
Kuntoutuneet, jotka ovat suunnitelmallisesti vierottuneet haittoja vähentävästä hoidosta	0	0	0	..	0	0	0	
Kuntoutuneet, jotka ovat suunnitelmallisesti vierottuneet kuntouttavasta hoidosta	0	3	0	..	4	0	7	
Sääntörikkomus	0	1	0	..	19	0	20	
Menehtyminen	0	2	2	..	7	0	11	
Muutto	0	3	2	..	7	0	12	
Vankila	0	8	1	..	3	0	12	Tampere : Vankilassa keskeytetty hoidot
Muu syy	0	18	3	..	8	0	29	Espoo: Kettutien pkl:lta ja Arabianrannan yksiköstä A-klinikkasäätiön vastaavaan pisteeseen on siirtynyt 15as ja 3 as. keskeyttänyt hoidon itse Tampere: Asiakas keskeyttänyt itse hoidon
PÄIVÄKUNTOUTUS								
2.17 Päiväkuntoutuksen polikliinisten palvelujen asiakkaat yhteensä	563	12	134	-	169	48	926	Tampere: Tampere :Päiväkuntoutukseen siirretty A-Klinikan päiväosaston
2.17.1 Oman toiminnan asiakkaat	436	-	92	-	-	-	528	Tampere: tiedot vuosilta 2013-2015.
2.17.2 Ostopalvelujen asiakkaat	127	12	42	-	169	48	398	Helsinki: Avokuntoutus 103 ja avokatko päiväosastolla 24 asi
2.18 Päiväkuntoutuksen polikliinisten palvelujen käynnit yhteensä	10 184	1 041	4 512	-	12 868	4 500	33 105	
2.18.1 Oman toiminnan käynnit	5 662	-	3 232	-	-	-	8 894	
2.18.2 Ostopalvelujen käynnit	4 522	1 041	1 280	-	12 868	4 500	24 211	Helsinki: Avokuntoutus 4140 ja avokatko päiväosastolla 382 O
2.19 Päiväkuntoutuksen polikliinisten palvelujen kustannukset yhteensä, €	1 577 637	82 042	136 230	-	660 573	71 395	2 527 877	
2.19.1 Oman toiminnan kustannukset, €	1 196 456	-	..	-	-	-	1 196 456	
2.19.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	381 181	82 042	136 230	-	660 573	71 395	1 331 421	
MUU POLIKLIININEN PALVELU								
2.20 Muiden polikliinisten palvelujen asiakkaat yhteensä	206	-	282	-	-	-	488	Helsinki: Peliklinikka
2.20.1 Oman toiminnan asiakkaat	206	-	282	-	-	-	488	
2.20.2 Ostopalvelujen asiakkaat	-	-	-	-	-	-	0	
2.21 Muiden polikliinisten palvelujen käynnit yhteensä	1 000	-	1 349	-	-	-	2 349	
2.21.1 Oman toiminnan käynnit	1 000	-	1 349	-	-	-	2 349	
2.21.2 Ostopalvelujen käynnit	-	-	-	-	-	-	0	
2.22 Muiden polikliinisten palvelujen kustannukset yhteensä, €	127 092	-	62 901	-	-	-	189 993	
2.22.1 Oman toiminnan kustannukset, €	127 092	-	62 901	-	-	-	189 993	
2.22.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	-	-	-	-	-	-	0	
MUUT AVOPALVELUT (Terveysneuvonta, päiväkeskustoiminta, selviämishoitoasema, kotiin vietävät palvelut ja muut avohuollon palvelut)								
TERVEYSNEUVONTA								
2.23 Terveysneuvonnan asiakkaat yhteensä	2 831	641	1 090	1 095	756	376	6 789	Helsinki: Vinkin luvut tammi-lokakuu 2015 Tampere: Nervi
2.23.1 Oman toiminnan asiakkaat	-	78	1 090	1 095	-	376	2 639	Espoo: vain hetulla asioineet asiakkaat (rokotukset, jononai
2.23.2 Ostopalvelujen asiakkaat	2 831	563	-	-	756	-	4 150	Espoo: HDL-liikkuva terv.neuvontabussi

UUDEEN 2015 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULLU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
MUUT AVOPALVELUT (Terveysneuvonta, päiväkeskustoiminta, selviämishoitoasema, kotiin vietävät palvelut ja muut avohuollon palvelut)								
TERVEYSNEUVONTA								
2.24 Terveysneuvonnan käynnit yhteensä	17 774	3 959	6 386	7 163	14 054	1 305	50 641	Helsinki: Käynneissä Vinkki ja HDL 11-12/2015
2.24.1 Oman toiminnan käynnit	-	3 959	6 386	7 163	-	1 305	18 813	Espoo: myös anonyymit käynnit
2.24.2 Ostopalvelujen käynnit	17 774	..	-	-	14 054	-	31 828	
2.25 Terveysneuvonnan kustannukset yhteensä, €	792 135	291 257	..	156 416	299 250	28 439	1 567 496	Oulu: Ei verrannollinen ed. vuoteen, Vinkin tarvikkeet
2.25.1 Oman toiminnan kustannukset, €	0	243 257	..	156 416	-	28 439	428 112	
2.25.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	792 135	48 000	-	-	299 250	-	1 139 385	Espoo: HDL-liikkuva t-neuvontabussi: 4000€/kk
2.26 Naisasiakkaita terveysneuvonnan avopalveluissa	..	25	0	..	..	147	172	Espoo: vain hetulla asioineet, ei anonyymikäyntejä
PÄIVÄKESKUSTOIMINTA	0	0	0	0	0	0	0	
2.27 Päiväkeskusten asiakkaat yhteensä	..	937	20	613	..	..	1 570	
2.27.1 Oman toiminnan asiakkaat	..	-	20	613	..	-	633	
2.27.2 Ostopalvelujen asiakkaat	..	937	..	-	..	..	937	
2.28 Päiväkeskusten käynnit yhteensä	151 164	18 877	0	17 460	..	..	187 501	
2.28.1 Oman toiminnan käynnit	116 806	-	1 762	17 460	..	-	136 028	
2.28.2 Ostopalvelujen käynnit	34 358	18 877	..	-	..	..	53 235	
2.29 Päiväkeskusten kustannukset yhteensä, €	1 353 807	261 544	..	192 397	466 039	..	2 273 787	
2.29.1 Oman toiminnan kustannukset, €	1 030 202	0	..	192 397	295 224	-	1 517 823	
2.29.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	323 606	261 544	..	-	170 815	..	755 965	Espoo: Summasta on väh. 48000€, kust. HDL:n liikkuva tnbussi
SELVIÄMISHOITOASEMAT								
2.30 Selviämishoitoaseman asiakkaat yhteensä	2 943	674	1 050	468	1 406	-	6 541	
2.30.1 Oman toiminnan asiakkaat	2 943	674	-	-	1 406	-	5 023	Espoo: asiakkaat (brutto) osastolla. Avokäynneillä asiakkaita
2.30.2 Ostopalvelujen asiakkaat	-	-	1 050	468	-	-	1 518	378. Tampere : Lisäksi poliisille tuotettua palvelua 69 asiak.
2.31 Selviämishoitoaseman käynnit yhteensä	4 324	1 485	1 050	795	2 607	-	10 261	
2.31.1 Oman toiminnan käynnit	4 324	1 485	-	-	2 607	-	8 416	Espoo: Nämä ovat hoitopäivät (brutto), avokäyntejä lisäksi
2.31.2 Ostopalvelujen käynnit	-	-	1 050	795	-	-	1 845	712 Tampere: Lisäksi poliisille tuotettua palvelua 1993 käynt
2.32 Selviämishoitoaseman kustannukset yhteensä, €	1 034 934	667 251	0	170 090	1 022 370	-	2 894 645	
2.32.1 Oman toiminnan kustannukset, €	1 034 934	667 251	-	-	1 022 370	-	2 724 555	
2.32.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	-	-	..	170 090	-	-	170 090	
MUUT AVOHUOLLON PALVELUT								
2.33 Muiden palvelujen asiakkaat yhteensä	-	..	94	-	-	-	94	
2.33.1 Oman toiminnan asiakkaat	-	-	94	-	-	-	94	Vantaa: Päihdevieroitusasemalla muiden lääkehoitokäynnit
2.33.2 Ostopalvelujen asiakkaat	-	..	..	-	-	-	0	Espoo: asiakakkaiden lkm ei ole tiedossa.
2.34 Muiden palvelujen käynnit yhteensä	-	0	4 155	-	-	-	4 155	
2.34.1 Oman toiminnan käynnit	-	-	4 155	-	-	-	4 155	
2.34.2 Ostopalvelujen käynnit	-	..	..	-	-	-	0	
2.35 Muiden palvelujen kustannukset yhteensä, €	-	19 478	0	-	-	-	19 478	
2.35.1 Oman toiminnan kustannukset, €	-	..	..	-	-	-	0	
2.35.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	-	19 478	..	-	-	-	19 478	

UUDEEN 2015 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
KOTIIN VIETÄVÄT PALVELUT								
2.36 Kotiin vietävien palvelujen asiakkaat yhteensä	124	157	114	-	58	-	453	
2.36.1 Oman toiminnan asiakkaat	-	153	-	-	58	-	211	
2.36.2 Ostopalvelujen asiakkaat	124	4	114	-	-	-	242	
2.37 Kotiin vietävien palvelujen käynnit yhteensä	538	1 249	3 070	-	489	-	5 346	
2.37.1 Oman toiminnan käynnit	-	1 066	-	-	489	-	1 555	
2.37.2 Ostopalvelujen käynnit	538	183	3 070	-	-	-	3 791	
2.38 Kotiin vietävien palvelujen kustannukset yhteensä	57 924	224 064	154 725	-	88 807	-	525 520	
2.38.1 Oman toiminnan kustannukset	0	211 149	-	-	88 807	-	299 956	
2.38.2 Ostopalvelujen kustannukset	57 924	12 915	154 725	-	-	-	225 564	
2.39 Naisasiakkaita kotiin vietävissä palveluissa	44	52	42	-	22	-	160	
3 PÄIHDEHUOLLON ASUMISPALVELUJEN KOKONAISUUS VUODEN AIKANA (Tuki- ja tuettu asuminen, palveluasuminen, tehostettu palveluasuminen ja tilapäinen palveluasuminen)								
3.1 Päihdehuollon asumispalvelujen asiakkaat yhteensä	2 889	543	394	656	826	302	5 610	
3.1.1 Oman toiminnan asiakkaat	1 266	300	287	533	411	247	3 044	
3.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat	1 623	243	107	120	415	55	2 563	
3.2 Päihdehuollon asumispalvelujen asumisvuorokaudet yhteensä	634 591	106 688	58 896	103 188	93 287	55 975	1 052 625	
3.2.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet	200 917	43 767	41 291	70 054	27 709	40 575	424 313	
3.2.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet	433 674	63 354	17 605	33 134	65 578	15 400	628 745	
3.3 Päihdehuollon asumispalvelujen kustannukset yhteensä, €	22 401 308	6 360 782	3 485 582	4 738 508	5 847 165	2 112 775	44 946 120	
3.3.1 Oman toiminnan kustannukset, €	5 527 608	2 626 430	2 581 287	2 687 867	2 726 566	1 751 284	17 901 042	
3.3.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	16 873 699	3 734 352	904 295	2 050 641	3 120 599	361 491	27 045 078	
Kustannukset € / asumisvuorokausi	35,3	59,6	59,2	45,9	62,7	37,7	300,4	
Oman toiminnan kustannukset € / asumisvuorokausi	27,5	60,0	62,5	38,4	98,4	43,2	330,0	
Ostopalvelujen kustannukset € / asumisvuorokausi	38,9	58,9	51,4	61,9	47,6	23,5	282,2	
Asumispalvelujen kustannukset kokonaiskustannuksista, %	45,7	50,3	33,8	43,8	46,3	36,3	256,2	
TUKI- JA TUETTU ASUMINEN								
3.4.1 Tuki- ja tuetun asumisen asiakkaat yhteensä	1 782	318	209	186	279	137	2 911	
3.4.1.1 Oman toiminnan asiakkaat	562	136	140	144	24	82	1 088	
3.4.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat	1 220	182	69	42	255	55	1 823	
3.4.2 Tuki- ja tuetun asumisen asumisvuorokaudet yhteensä	515 064	73 980	37 501	48 833	48 147	38 360	761 885	
3.4.2.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet	156 517	27 830	28 642	38 086	5 566	22 960	279 601	
3.4.2.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet	358 547	46 150	8 859	10 747	42 581	15 400	482 284	
3.4.3 Tuki- ja tuetun asumisen kustannukset yhteensä, €	15 741 857	2 988 808	1 497 893	566 806	1 524 141	550 666	22 870 171	
3.4.3.1 Oman toiminnan kustannukset, €	3 482 158	1 011 306	1 080 150	197 691	240 096	189 175	6 200 576	
3.4.3.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	12 259 699	1 977 502	417 743	369 115	1 284 045	361 491	16 669 595	
Kustannukset € / asumisvuorokausi	30,6	40,4	39,9	11,6	31,7	14,4	168,5	
Oman toiminnan kustannukset € / asumisvuorokausi	22,2	36,3	37,7	5,2	43,1	8,2	152,9	
Ostopalvelujen kustannukset € / asumisvuorokausi	34,2	42,8	47,2	34,3	30,2	23,5	212,2	
3.4.1 Tukiasumisen asiakkaat yhteensä	1 782	0	.	0	192	..	1 974	
3.4.1.1 Oman toiminnan asiakkaat	562	0	.	0	24	..	586	
3.4.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat	1 220	0	.	0	168	..	1 388	

UUODEN 2015 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
TUKI- JA TUETTU ASUMINEN								
3.4.2 Tukiasumisen asumisvuorokaudet yhteensä	515 064	0	.	0	41 433	..	556 497	
3.4.2.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet	156 517	0	.	0	5 596	..	162 113	
3.4.2.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet	358 547	0	.	0	35 837	..	394 384	
3.4.3 Tukiasumisen kustannukset yhteensä, €	15 741 857	0	.	0	1 357 824	..	17 099 681	
3.4.3.1 Oman toiminnan kustannukset, €	3 482 158	0	.	0	240 096	..	3 722 254	
3.4.3.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	12 259 699	0	.	0	1 117 728	..	13 377 427	
Kustannukset € / asumisvuorokausi	30,6	0,0	0,0	0,0	32,8	0,0	63,3	
Oman toiminnan kustannukset € / asumisvuorokausi	22,2	0,0	0,0	0,0	42,9	0,0	65,2	
Ostopalvelujen kustannukset € / asumisvuorokausi	34,2	0,0	0,0	0,0	31,2	0,0	65,4	
3.4.1 Tuetun asumisen asiakkaat yhteensä	.	318	.	186	87	..	591	
3.4.1.1 Oman toiminnan asiakkaat	.	136	.	144	-	..	280	
3.4.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat	.	182	.	42	87	..	311	
3.4.2 Tuetun asumisen asumisvuorokaudet yhteensä	.	81 586	.	48 833	6 744	..	137 163	
3.4.2.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet	.	34 383	.	38 086	-	..	72 469	
3.4.2.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet	.	47 203	.	10 747	6 744	..	64 694	
3.4.3 Tuetun asumisen kustannukset yhteensä, €	.	2 988 808	.	566 806	166 317	..	3 721 931	
3.4.3.1 Oman toiminnan kustannukset, €	.	1 011 306	.	197 691	-	..	1 208 997	
3.4.3.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	.	1 977 502	.	369 115	166 317	..	2 512 934	
Kustannukset € / asumisvuorokausi	0,0	36,6	0,0	11,6	24,7	0,0	72,9	
Oman toiminnan kustannukset € / asumisvuorokausi	0,0	29,4	0,0	5,2	0,0	0,0	34,6	
Ostopalvelujen kustannukset € / asumisvuorokausi	0,0	41,9	0,0	34,3	24,7	0,0	100,9	
PALVELUASUMINEN								
3.4.4 Palveluasumisen asiakkaat yhteensä	386	9	101	155	180	133	964	Tampere: Vuodesta 2015 alkaen on tehostettu kaupungin oman huoltokodin toimintaa. Tästä johtuu oman toiminnan asiakkaiden kasvu.
3.4.4.1 Oman toiminnan asiakkaat	35	-	101	106	142	133	517	
3.4.4.2 Ostopalvelujen asiakkaat	358	9	-	49	38	0	454	
3.4.5 Palveluasumisen asumisvuorokaudet yhteensä	64 102	0	6 639	23 408	22 842	11 091	128 082	
3.4.5.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet	4 459	-	6 639	11 269	14 523	11 091	47 981	
3.4.5.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet	59 643	433	-	12 139	8 319	0	80 534	
3.4.6 Palveluasumisen kustannukset yhteensä, €	3 596 016	39 328	728 575	1 516 530	1 998 617	924 537	8 803 603	
3.4.6.1 Oman toiminnan kustannukset, €	162 154	-	728 575	778 299	1 697 926	924 537	4 291 491	
3.4.6.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	3 433 862	39 328	-	738 231	300 691	0	4 512 112	
Kustannukset € / asumisvuorokausi	56,1	0,0	109,7	64,8	87,5	83,4	401,5	
Oman toiminnan kustannukset € / asumisvuorokausi	36,4	0,0	109,7	69,1	116,9	83,4	415,4	
Ostopalvelujen kustannukset € / asumisvuorokausi	57,6	90,8	0,0	60,8	36,1	0,0	245,4	
TEHOSTETTU PALVELUASUMINEN								
3.4.7 Tehostetun palveluasumisen asiakkaat yhteensä	45	76	38	86	33	32	310	
3.4.7.1 Oman toiminnan asiakkaat	-	24	-	54	-	32	110	
3.4.7.2 Ostopalvelujen asiakkaat	45	52	38	32	33	0	200	
3.4.8 Tehostetun palveluasumisen asumisvuorokaudet yhteensä	15 484	24 704	8 746	23 023	8 742	6 524	87 223	
3.4.8.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet	-	7 933	-	12 775	-	6 524	27 232	
3.4.8.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet	15 484	16 771	8 746	10 248	8 742	0	59 991	

UUDEEN 2015 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
TEHOSTETTU PALVELUASUMINEN								
3.4.9 Tehostetun palveluasumisen kustannukset yhteensä, €	1 180 138	2 322 016	486 552	1 894 549	885 607	637 572	7 406 434	
3.4.9.1 Oman toiminnan kustannukset, €	-	609 282	-	951 254	-	637 572	2 198 108	
3.4.9.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	1 180 138	1 712 734	486 552	943 295	885 607	-	5 208 326	
Kustannukset € / asumisvuorokausi	76,2	94,0	55,6	82,3	101,3	97,7	507,2	
Oman toiminnan kustannukset € / asumisvuorokausi	0,0	76,8	0,0	74,5	0,0	97,7	249,0	
Ostopalvelujen kustannukset € / asumisvuorokausi	76,2	102,1	55,6	92,0	101,3	0,0	427,3	
TILAPÄINEN ASUMINEN								
3.4.10 Tilapäisen asumisen asiakkaat yhteensä	669	140	189	229	334	-	1 561	
3.4.10.1 Oman toiminnan asiakkaat	669	140	189	229	245	-	1 472	
3.4.10.2 Ostopalvelujen asiakkaat	-	-	-	0	89	-	89	
3.4.11 Tilapäisen asumisen asumisvuorokaudet yhteensä	39 941	8 004	6 010	7 924	13 556	-	75 435	
3.4.11.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet	39 941	8 004	6 010	7 924	7 620	-	69 499	
3.4.11.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet	-	0	-	0	5 936	-	5 936	
3.4.12 Tilapäisen asumisen kustannukset yhteensä, €	1 883 297	1 010 630	772 562	760 623	1 438 800	-	5 865 912	
3.4.12.1 Oman toiminnan kustannukset, €	1 883 297	1 005 842	772 562	760 623	788 544	-	5 210 868	
3.4.12.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	0	4 788	-	0	650 256	-	655 044	
Kustannukset € / asumisvuorokausi	47,2	126,3	128,5	96,0	106,1	0,0	504,1	
Oman toiminnan kustannukset € / asumisvuorokausi	47,2	125,7	128,5	96,0	103,5	0,0	500,8	
Ostopalvelujen kustannukset € / asumisvuorokausi	0,0	0,0	0,0	0,0	109,5	0,0	109,5	
4 PÄIHDEHUOLLON LAITOSHOIDON KOKONAISUUS VUODEN AIKANA (Katkaisu- ja vieroitushoito sekä kuntoutushoito)								
4.1 Laitoshoidon asiakkaat yhteensä	1 729	806	832	759	630	333	5 089	
4.1.1 Oman toiminnan asiakkaat	1 539	552	461	191	289	331	3 363	
4.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat	339	254	371	568	341	2	1 875	
4.2 Laitoshoidon hoitovuorokaudet yhteensä	39 878	12 645	16 752	13 939	6 026	4 797	94 037	
4.2.1 Oman toiminnan hoitovuorokaudet	30 655	5 603	5 192	3 304	1 584	4 677	51 015	
4.2.2 Ostopalvelujen hoitovuorokaudet	9 223	7 042	11 560	10 635	4 442	120	43 022	
4.3 Laitoshoidon kustannukset yhteensä, €	11 995 160	2 610 564	3 036 332	3 421 884	1 682 451	1 683 619	24 430 010	
4.3.1 Oman toiminnan kustannukset, €	10 064 154	1 283 119	1 423 384	1 306 916	563 546	1 656 427	16 297 546	
4.3.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	1 931 006	1 327 445	1 612 948	2 114 968	1 118 905	27 192	8 132 464	
Kustannukset € / hoitovuorokausi	300,8	206,5	181,3	245,5	279,2	351,0	1 564,2	
Oman toiminnan kustannukset € / hoitovuorokausi	328,3	229,0	274,1	395,6	355,8	354,2	1 937,0	
Ostopalvelujen kustannukset € / hoitovuorokausi	209,4	188,5	139,5	198,9	251,9	226,6	1 214,8	
Laitoshoidon kustannukset kokonaiskustannuksista, %	24,5	20,7	29,4	31,6	13,3	28,9	148,4	
KATKAISU- JA VIEROITUSHOITO								
4.4.1 Katkaisu- ja vieroitushoidon asiakkaat yhteensä	1 287	633	579	679	547	258	3 983	
4.4.1.1 Oman toiminnan asiakkaat	1 242	552	461	191	281	258	2 985	Oulu: Korvaushoidon aloituksessa ollut 48 asiakasta
4.4.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat	68	81	118	488	266	-	1 021	
4.4.2 Katkaisu- ja vieroitushoidon hoitovuorokaudet yhteensä	10 354	6 693	6 344	8 822	4 082	2 785	39 080	
4.4.2.1 Oman toiminnan hoitovuorokaudet	9 479	5 603	5 192	3 304	1 515	2 785	27 878	Esfoo: nämä ovat bruttohoitopäiviä
4.4.2.2 Ostopalvelujen hoitovuorokaudet	875	1 090	1 152	5 518	2 567	-	11 202	

UUODEN 2015 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULLU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
KATKAISU- JA VIEROITUSHOITO								
4.4.3 Katkaisu- ja vieroitushoidon kustannukset yhteensä, €	..	1 510 619	1 645 947	2 659 685	1 413 771	1 076 677	8 306 699	
4.4.3.1 Oman toiminnan kustannukset, €	4 500 517	1 283 119	1 423 384	1 306 916	540 341	1 076 677	10 130 954	
4.4.3.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	..	227 500	222 563	1 352 769	873 430	-	2 676 262	
Kustannukset € / hoitovuorokausi	0,0	225,7	259,4	301,5	346,3	386,6	1 519,6	
Oman toiminnan kustannukset € / hoitovuorokausi	474,8	229,0	274,1	395,6	356,7	386,6	2 116,8	
Ostopalvelujen kustannukset € / hoitovuorokausi	0,0	208,7	193,2	245,2	340,3	0,0	987,3	
KUNTOUSHOITO								
4.4.4 Kuntoutushoidon asiakkaat yhteensä	843	173	253	80	83	75	1 507	Tampere: Vuodesta 2015 alkaen on tehostettu kaupungin
4.4.4.1 Oman toiminnan asiakkaat	604	-	-	-	8	73	685	oamn huoltokodin toimintaa. Tästä johtuu ostopalvelujen
4.4.4.2 Ostopalvelujen asiakkaat	271	173	253	80	75	2	854	vähenneminen.
4.4.5 Kuntoutushoidon hoitovuorokaudet yhteensä	29 524	5 952	10 408	5 117	1 944	2 012	54 957	
4.4.5.1 Oman toiminnan hoitovuorokaudet	21 176	-	-	-	69	1 892	23 137	
4.4.5.2 Ostopalvelujen hoitovuorokaudet	8 348	5 952	10 408	5 117	1 875	120	31 820	
4.4.6 Kuntoutushoidon kustannukset yhteensä, €	..	1 099 945	1 390 385	762 199	268 680	606 942	4 128 151	
4.4.6.1 Oman toiminnan kustannukset, €	5 563 637	-	-	-	23 205	579 750	6 166 592	
4.4.6.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	..	1 099 945	1 390 385	762 199	245 475	27 192	3 525 196	
Kustannukset € / hoitovuorokausi	0,0	184,8	133,6	149,0	138,2	301,7	907,2	
Oman toiminnan kustannukset € / hoitovuorokausi	262,7	0,0	0,0	0,0	336,3	306,4	905,5	
Ostopalvelujen kustannukset € / hoitovuorokausi	0,0	184,8	133,6	149,0	130,9	226,6	824,9	
MUUT PÄIHDEHUOLTOA KOSKEVAT TIEDOT								
5 HOITOJAKSOLLE HAKEUTUMISEN AIHEUTTANUT PÄÄASIALLINEN PÄIHDE								
5.1 Hoitojaksolle hakeutumisen aiheuttanut pääasiallinen päihde, avopalvelujen asiakkaat yhteensä	5 776	..	1 356	..	..	913	8 045	
5.1.1 Alkoholi	3 134	..	994	..	..	526	4 654	
5.1.2 Amfetamiini tai muu stimulantti	383	..	0	..	..	24	407	
5.1.3 Buprenorfiini	688	..	242	..	..	201	1 131	
5.1.4 Ekstaasi	47	..	0	..	..	1	48	
5.1.5 GBH, gamma tai lakka	47	..	0	..	..	0	47	
5.1.6 Heroiini tai muu opiaatti	190	..	13	..	..	3	206	
5.1.7 Cannabis	478	..	58	..	..	70	606	
5.1.8 Kipulääkkeet	167	..	0	..	..	9	176	
5.1.9 Kokaiini	40	..	0	..	..	1	41	
5.1.10 Liuotinaineet	5	..	4	..	..	0	9	
5.1.11 LSD	29	..	0	..	..	1	30	
5.1.12 MDPV	56	..	0	..	..	1	57	
5.1.13 Rauhoittavat lääkkeet	427	..	37	..	..	14	478	
5.1.14 Muu riippuvuus, kemiallinen	85	..	0	..	..	1	86	
5.1.15 Muu riippuvuus, toiminnallinen	0	..	8	..	..	61	69	
5.2 Tapaukset, joissa kirjattu myös muu päihde tai muita päihhteitä	1 489	..	385	..	..	0	1 874	
Useampaa päihdettä käyttävien osuus, %	313,6	0,0	140,4	0,0	0,0	0,0	454,0	

UUDEEN 2015 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
MUUT PÄIHDEHUOLTOA KOSKEVAT TIEDOT								
5 HOITOJAKSOLLE HAKEUTUMISEN AIHEUTTANUT PÄÄASIALLINEN PÄIHDE								
Ensisijainen päihde, asiakkaat yhteensä, %	100,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0	300,0	
Alkoholi	54,3	0,0	73,3	0,0	0,0	57,6	185,2	
Amfetamiini tai muu stimulantti	6,6	0,0	0,0	0,0	0,0	2,6	9,3	
Buprenorfiini	11,9	0,0	17,8	0,0	0,0	22,0	51,8	
Ekstaasi	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,9	
GBH, gamma tai lakka	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8	
Heroiini tai muu opiaatti	3,3	0,0	1,0	0,0	0,0	0,3	4,6	
Kannabis	8,3	0,0	4,3	0,0	0,0	7,7	20,2	
Kipulääkkeet	2,9	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	3,9	
Kokaiini	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,8	
Liutainaineet	0,1	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,4	
LSD	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,6	
MDPV	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	1,1	
Rauhoittavat lääkkeet	7,4	0,0	2,7	0,0	0,0	1,5	11,7	
Muu riippuvuus, kemiallinen	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	1,6	
Muu riippuvuus, toiminnallinen	0,0	0,0	0,6	0,0	0,0	6,7	7,3	
5.3 Hoitojaksolle hakeutumisen aiheuttanut pääasiallinen päihde, asumispalvelujen asiakkaat yhteensä	..	..	189	..	..	..	189	
5.3.1 Alkoholi	0	61	136	..	..	..	197	
5.3.2 Amfetamiini tai muu stimulantti	0	4	0	..	..	..	4	
5.3.3 Buprenorfiini	0	8	20	..	..	..	28	
5.3.4 Ekstaasi	0	0	0	..	..	..	0	
5.3.5 GBH, gamma tai lakka	0	0	0	..	..	..	0	
5.3.6 Heroiini tai muu opiaatti	0	2	3	..	..	..	5	
5.3.7 Kannabis	0	0	12	..	..	..	12	
5.3.8 Kipulääkkeet	0	0	0	..	..	..	0	
5.3.9 Kokaiini	0	1	10	..	..	..	11	
5.3.10 Liutainaineet	0	0	4	..	..	..	4	
5.3.11 LSD	0	0	0	..	..	..	0	
5.3.12 MDPV	0	0	0	..	..	..	0	
5.3.13 Rauhoittavat lääkkeet	0	0	3	..	..	..	3	
5.3.14 Muu riippuvuus, kemiallinen	0	1	1	..	..	..	2	
5.3.15 Muu riippuvuus, toiminnallinen	0	0	0	..	..	..	0	
5.4 Tapaukset, joissa kirjattu myös muu päihde tai muita päihkeitä	0	0	108	..	..	..	108	
Useampaa päihdettä käyttävien osuus, %	0,0	0,0	28,1	0,0	0,0	0,0	28,1	
Ensisijainen päihde, asumispalvelujen asiakkaat yhteensä, %	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0	
Alkoholi	0,0	0,0	72,0	0,0	0,0	0,0	72,0	
Amfetamiini tai muu stimulantti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Buprenorfiini	0,0	0,0	10,6	0,0	0,0	0,0	10,6	
Ekstaasi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
GBH, gamma tai lakka	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Heroiini tai muu opiaatti	0,0	0,0	1,6	0,0	0,0	0,0	1,6	
Kannabis	0,0	0,0	6,3	0,0	0,0	0,0	6,3	
Kipulääkkeet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Kokaiini	0,0	0,0	5,3	0,0	0,0	0,0	5,3	
Liutainaineet	0,0	0,0	2,1	0,0	0,0	0,0	2,1	
LSD	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
MDPV	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Rauhoittavat lääkkeet	0,0	0,0	1,6	0,0	0,0	0,0	1,6	
Muu riippuvuus, kemiallinen	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,5	
Muu riippuvuus, toiminnallinen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	

UUODEN 2015 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
MUUT PÄIHDEHUOLTOA KOSKEVAT TIEDOT								
5 HOITOJAKSOLLE HAKEUTUMISEN AIHEUTTANUT PÄÄASIAALLINEN PÄIHDE								
5.5 Hoitojaksolle hakeutumisen aiheuttanut pääasiallinen päihde, laitospalvelujen asiakkaat yhteensä	853	..	395	..	..	..	1 248	
5.5.1 Alkoholi	524	372	232	..	..	..	1 128	
5.5.2 Amfetamiini tai muu stimulantti	46	38	0	..	..	..	84	
5.5.3 Buprenorfiini	88	76	85	..	..	..	249	
5.5.4 Ekstaasi	6	0	0	..	..	..	6	
5.5.5 GBH, gamma tai lakka	6	0	0	..	..	..	6	
5.5.6 Heroiini tai muu opiaatti	26	16	6	..	..	..	48	
5.5.7 Kannabis	37	20	12	..	..	..	69	
5.5.8 Kipulääkkeet	23	0	0	..	..	..	23	
5.5.9 Kokaiini	4	0	16	..	..	..	20	
5.5.10 Liutinaineet	0	0	0	..	..	..	0	
5.5.11 LSD	4	0	0	..	..	..	4	
5.5.12 MDPV	10	0	0	..	..	..	10	
5.5.13 Rauhoittavat lääkkeet	68	32	43	..	..	..	143	
5.5.14 Muu riippuvuus, kemiallinen	11	21	1	..	..	..	33	
5.5.15 Muu riippuvuus, toiminnallinen	0	0	0	..	..	..	0	
5.6 Tapaukset, joissa kirjattu myös muu päihde tai muita päihhteitä	235	0	176	..	..	..	411	
Useampaa päihdettä käyttävien osuus, %	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Ensisijainen päihde, laitospalvelujen asiakkaat yhteensä, %	100,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	200,0	
Alkoholi	61,4	0,0	58,7	0,0	0,0	0,0	120,2	
Amfetamiini tai muu stimulantti	5,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,4	
Buprenorfiini	10,3	0,0	21,5	0,0	0,0	0,0	31,8	
Ekstaasi	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	
GBH, gamma tai lakka	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	
Heroiini tai muu opiaatti	3,0	0,0	1,5	0,0	0,0	0,0	4,6	
Kannabis	4,3	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0	7,4	
Kipulääkkeet	2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,7	
Kokaiini	0,5	0,0	4,1	0,0	0,0	0,0	4,5	
Liutinaineet	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	
LSD	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,2	
MDPV	8,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,0	
Rauhoittavat lääkkeet	1,3	0,0	10,9	0,0	0,0	0,0	12,2	
Muu riippuvuus, kemiallinen	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,3	
Muu riippuvuus, toiminnallinen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
6 PÄIHDEPSYKIATRIAN ERIKOISSAIRAANHOITO								
6.1 Asiakkaat yhteensä	335	174	107	..	210	48	874	
6.2 Käynnit yhteensä	19 509	4 367	2 883	..	423	18	27 200	
6.3 Hoitovuorokaudet yhteensä	1 989	909	312	..	2 172	154	5 536	
6.4 Kustannukset yhteensä	3 298 684	1 081 334	697 708	..	1 150 722	81 949	6 310 397	

UUDEEN 2015 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
7 MIELENTERVEYSKUNTOUTUJIIEN ASUMISPALVELUJEN KOKONAISUUS VUODEN AIKANA (Tuki- ja tuettu asuminen, palveluasuminen, tehostettu palveluasuminen ja tilapäinen palveluasuminen)								
7.1 Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelujen asiakkaat yhteensä	1 629	366	440	486	948	770	4 639	
7.1.1 Oman toiminnan asiakkaat	61	94	68	-	-	379	602	
7.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat	1 568	272	372	486	948	391	4 037	
7.2 Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelujen asumisvuorokaudet yhteensä	590 764	104 840	103 699	123 786	219 604	214 678	1 357 371	
7.2.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet	18 297	24 799	14 038	-	-	92 117	149 251	
7.2.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet	572 467	80 041	89 661	123 786	219 604	122 561	1 208 120	
7.3 Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelujen kustannukset yhteensä, €	16 503 776	6 624 203	8 225 654	14 920 390	9 017 454	12 239 385	67 530 862	
7.3.1 Oman toiminnan kustannukset, €	193 479	1 157 725	669 119	-	-	2 902 416	4 922 739	
7.3.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	16 310 297	5 466 478	7 556 535	9 820 483	9 017 454	9 336 969	57 508 217	
Kustannukset € / asumisvuorokausi	27,9	63,2	79,3	120,5	41,1	57,0	389,1	
Oman toiminnan kustannukset € / asumisvuorokausi	10,6	46,7	47,7	0,0	0,0	31,5	136,4	
Ostopalvelujen kustannukset € / asumisvuorokausi	28,5	68,3	84,3	79,3	41,1	76,2	377,6	
TUKI- JA TUETTU ASUMINEN								
7.4 Mielenterveyskuntoutujien tuki- ja tuetun asumisen asiakkaat yhteensä	1 629	115	230	92	641	302	3 009	
7.4.1 Oman toiminnan asiakkaat	61	53	68	-	-	241	423	
7.4.2 Ostopalvelujen asiakkaat	1 568	62	162	92	641	61	2 586	
7.5 Mielenterveyskuntoutujien tuki- ja tuetun asumisen asumisvuorokaudet yhteensä	590 764	32 665	45 670	22 947	146 412	91 017	929 475	
7.5.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet	18 297	16 018	14 038	-	-	74 710	123 063	
7.5.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet	572 467	16 647	31 632	22 947	146 412	16 307	806 412	
7.6 Mielenterveyskuntoutujien tuki- ja tuetun asumisen kustannukset yhteensä, €	16 503 776	664 472	1 776 462	589 229	3 366 877	1 094 962	23 995 778	
7.6.1 Oman toiminnan kustannukset, €	193 479	310 215	669 119	-	-	706 279	1 879 091	
7.6.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	16 310 297	354 257	1 107 344	589 229	3 366 877	388 683	22 116 687	
Kustannukset € / asumisvuorokausi	27,9	20,3	38,9	25,7	23,0	12,0	147,9	
Oman toiminnan kustannukset € / asumisvuorokausi	10,6	19,4	47,7	0,0	0,0	9,5	87,1	
Ostopalvelujen kustannukset € / asumisvuorokausi	28,5	21,3	35,0	25,7	23,0	23,8	157,3	
7.7 Mielenterveyskuntoutujien tukiasumisen asiakkaat yhteensä	1 629	0	-	0	180	302	2 111	
7.7.1 Mielenterveyskuntoutujien oman toiminnan asiakkaita	61	0	-	-	-	241	302	
7.7.2 Mielenterveyskuntoutujien ostopalvelujen asiakkaita	1 568	0	-	0	180	61	1 809	
7.8 Mielenterveyskuntoutujien tukiasumisen asumisvuorokaudet yhteensä	590 764	0	-	0	48 586	91 017	730 367	
7.8.1 Mielenterveyskuntoutujien oman toiminnan vuorokausia	18 297	0	-	-	-	74 710	93 007	
7.8.2 Mielenterveyskuntoutujien ostopalvelujen vuorokausia	572 467	0	-	0	48 586	16 307	637 360	

UUDEEN 2015 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
7 MIELENTERVEYSKUNTOUTUJIIEN ASUMISPALVELUJEN KOKONAISUUS VUODEN AIKANA (Tuki- ja tuettu asuminen, palveluasuminen, tehostettu palveluasuminen ja tilapäinen palveluasuminen)								
TUKI- JA TUETTU ASUMINEN								
7.9 Mielenterveyskuntoutujien tukiasumisen kustannukset yhteensä, €	16 503 776	0	-	0	1 673 483	1 519 269	19 696 528	
7.9.1 Mielenterveyskuntoutujien oman toiminnan kustannukset	193 479	0	-	-	-	654 998	848 477	
7.9.2 Mielenterveyskuntoutujien ostopalvelujen kustannukset	16 310 297	0	-	0	1 673 483	864 271	18 848 051	
7.10 Mielenterveyskuntoutujien tuetun asumisen asiakkaat yhteensä	0	115	230	92	461	0	898	
7.10.1 Mielenterveyskuntoutujien oman toiminnan asiakkaita	0	53	68	-	-	0	121	
7.10.2 Mielenterveyskuntoutujien ostopalvelujen asiakkaita	0	62	162	92	461	0	777	
7.11 Mielenterveyskuntoutujien tuetun asumisen asumisvuorokaudet yhteensä	0	32 665	45 670	22 947	97 826	0	199 108	
7.11.1 Mielenterveyskuntoutujien oman toiminnan vuorokausia	0	16 018	14 038	-	-	0	30 056	
7.11.2 Mielenterveyskuntoutujien ostopalvelujen vuorokausia	0	16 647	31 632	22 947	97 826	0	169 052	
7.12 Mielenterveyskuntoutujien tuetun asumisen kustannukset yhteensä, €	0	664 472	1 776 462	589 229	1 693 394	0	4 723 557	
7.12.1 Mielenterveyskuntoutujien oman toiminnan kustannukset	0	310 215	669 119	-	-	0	979 334	
7.12.2 Mielenterveyskuntoutujien ostopalvelujen kustannukset	0	354 257	1 107 344	589 229	1 693 394	0	3 744 224	
PALVELUASUMINEN								
7.13 Mielenterveyskuntoutujien palveluasumisen asiakkaat yhteensä	0	120	210	234	176	156	896	
7.13.1 Mielenterveyskuntoutujien oman toiminnan asiakkaita	0	-	0	-	-	23	23	
7.13.2 Mielenterveyskuntoutujien ostopalvelujen asiakkaita	0	120	210	234	176	133	873	
7.14 Mielenterveyskuntoutujien palveluasumisen asumisvuorokaudet yhteensä	0	36 026	58 029	74 579	39 404	49 072	257 110	
7.14.1 Mielenterveyskuntoutujien oman toiminnan vuorokausia	0	-	0	-	-	6 803	6 803	
7.14.2 Mielenterveyskuntoutujien ostopalvelujen vuorokausia	0	36 026	58 029	74 579	39 404	42 269	250 307	

UUDEEN 2015 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
7 MIELENTERVEYSKUNTOUTUJIIEN ASUMISPALVELUJEN KOKONAISUUS VUODEN AIKANA (Tuki- ja tuettu asuminen, palveluasuminen, tehostettu palveluasuminen ja tilapäinen palveluasuminen)								
PALVELUASUMINEN								
7.15 Mielenterveyskuntoutujien palveluasumisen kustannukset yhteensä, €	0	2 457 398	6 449 192	4 910 242	2 230 160	3 252 693	19 299 684	
7.15.1 Mielenterveyskuntoutujien oman toiminnan kustannukset	0	-	0	-	-	464 160	464 160	
7.15.2 Mielenterveyskuntoutujien ostopalvelujen kustannukset	0	2 457 398	6 449 192	4 910 242	2 230 160	2 788 533	18 835 524	
TEHOSTETTU PALVELUASUMINEN								
7.16 Mielenterveyskuntoutujien tehostetun palveluasumisen asiakkaat yhteensä	-	131	-	160	131	312	734	
7.16.1 Mielenterveyskuntoutujien oman toiminnan asiakkaita	-	41	-	-	-	115	156	
7.16.2 Mielenterveyskuntoutujien ostopalvelujen asiakkaita	-	90	-	160	131	197	578	
7.17 Mielenterveyskuntoutujien tehostetun palveluasumisen asumisvuorokaudet yhteensä	-	36 149	-	53 260	33 788	74 589	197 786	
7.17.1 Mielenterveyskuntoutujien oman toiminnan vuorokausia	-	8 781	-	-	-	10 604	19 385	
7.17.2 Mielenterveyskuntoutujien ostopalvelujen vuorokausia	-	27 368	-	53 260	33 788	63 985	178 401	
7.18 Mielenterveyskuntoutujien tehostetun palveluasumisen kustannukset yhteensä, €	-	3 502 333	-	9 420 920	3 420 417	7 467 423	23 811 093	
7.18.1 Mielenterveyskuntoutujien oman toiminnan kustannukset	-	847 510	-	5 099 907	-	1 783 258	7 730 675	
7.18.2 Mielenterveyskuntoutujien ostopalvelujen kustannukset	-	2 654 823	-	4 321 013	3 420 417	5 684 165	16 080 418	

Liite 3: Päihdehuollon toiminta- ja kustannustietojen aikasarjat 2011–2015

Vuosi	HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSIKKO		
		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %	
A. PÄIHDEHUOLLON AVOHUOLLON, ASUMISPALVELUJEN SEKÄ LAITOSHOIDON KUSTANNUKSET															
	2011	41 384 345	7,7	9 852 546	-4,5	9 716 330	2,8	10 321 264	9,7	13 673 283	1,9	4 166 772	3,8	89 114 541	4,8
	2012	46 713 147	12,9	11 702 156	18,8	9 483 550	-2,4	9 317 217	-9,7	14 218 899	4,0	4 503 997	8,1	95 938 966	7,7
	2013	49 803 112	6,6	12 822 612	9,6	10 575 428	11,5	10 475 071	12,4	13 854 227	-2,6	5 551 351	23,3	#####	7,4
	2014	50 574 052	1,5	12 989 943	1,3	9 891 482	-6,5	9 943 269	-5,1	13 703 697	-1,1	5 473 667	-1,4	#####	-0,5
	2015	49 002 716	-3,1	12 634 212	-2,7	10 312 315	4,3	10 819 168	8,8	12 636 436	-7,8	5 821 475	6,4	#####	-1,3
1. PÄIHDEHUOLLON AVOPALVELUJEN KOKONAISUUS VUODEN AJKANA (Ehkäisevä päihdetyö, poliikliniset palvelut ja muut avopalvelut)															
1.1 Avopalvelujen asiakkaat yhteensä															
	2011	11 862	-24,4	4 743	15,0	4 041	28,4	2 549	10,3	4 405	4,4	1 749	1,0	29 349	-6,0
	2012	12 620	6,4	4 144	-12,6	4 639	14,8	2 387	-6,4	4 528	2,8	1 695	-3,1	30 013	2,3
	2013	12 358	-2,1	4 024	-2,9	4 412	-4,9	2 931	22,8	4 328	-4,4	2 128	25,5	30 181	0,6
	2014	12 393	0,3	3 995	-0,7	4 505	2,1	3 469	18,4	4 167	-3,7	2 188	2,8	30 717	1,8
	2015	12 115	-2,2	3 712	-7,1	4 688	4,1	3 566	2,8	4 519	8,4	2 213	1,1	30 813	0,3
	2011	8 356	-10,4	2 558	54,9	2 743	-6,9	1 518	27,5	1 414	8,3	1 749	1,0	18 338	1,0
	2012	8 127	-2,7	1 973	-22,9	3 105	13,2	1 449	-4,5	1 553	9,8	1 695	-3,1	17 902	-2,4
	2013	8 570	5,5	2 174	10,2	3 089	-0,5	1 697	17,1	1 541	-0,8	2 068	2,2	19 139	6,9
	2014	8 670	1,2	1 769	-18,6	3 175	2,8	1 995	17,6	1 492	-3,2	2 144	3,7	19 245	0,6
	2015	8 640	-0,3	1 970	11,4	3 407	7,3	2 271	13,8	2 133	43,0	2 165	1,0	20 586	7,0
	2011	3 506	-44,9	2 185	-11,6	1 298	539,4	1 031	-8,0	2 804	8,8	0	0,0	10 824	-15,0
	2012	3 585	2,3	2 171	-0,6	1 534	18,2	938	-9,0	2 975	6,1	0	0,0	11 203	3,5
	2013	3 788	5,7	1 850	-14,8	1 349	-12,1	1 234	31,6	2 787	-6,3	60	0,0	11 068	-1,2
	2014	3 723	-1,7	2 226	20,3	1 454	7,8	1 474	19,4	2 675	-4,0	44	-26,7	11 596	4,8
	2015	3 475	-6,7	1 742	-21,7	1 281	-11,9	1 295	-12,1	2 493	-6,8	48	9,1	10 334	-10,9
1.2 Avopalvelujen käynnit yhteensä															
	2011	124 511	-20,4	26 972	10,0	28 605	9,2	30 268	6,2	47 669	11,9	19 465	86,7	277 490	-3,9
	2012	123 829	-0,5	30 466	13,0	34 104	12,9	28 894	-4,5	52 271	9,7	12 874	-33,9	282 438	1,8
	2013	267 680	116,2	29 305	-3,8	39 846	16,8	33 599	16,3	52 875	1,2	16 013	24,4	439 318	55,5
	2014	252 663	-5,6	33 950	15,9	46 647	17,1	35 650	6,1	46 051	-12,9	20 316	26,9	435 277	-0,9
	2015	234 144	-7,3	33 577	-1,1	53 455	14,6	36 311	1,9	44 659	-3,0	21 796	7,3	423 942	-2,6
	2011	64 544	-20,9	14 212	74,8	24 161	3,1	21 292	21,3	2 828	-12,9	11 085	6,3	138 122	-4,4
	2012	59 270	-8,2	11 977	-15,7	27 738	14,8	20 589	-3,3	2 717	-3,9	12 874	16,1	135 165	-2,1
	2013	202 104	241,0	11 294	-5,7	31 762	14,5	24 206	17,6	2 893	6,5	12 893	0,1	285 152	111,0
	2014	189 468	-6,3	9 695	-14,2	44 534	40,2	26 605	9,9	2 770	-4,3	15 916	23,4	288 988	1,3
	2015	178 485	-5,8	13 476	39,0	49 817	11,9	27 043	1,6	4 872	75,9	17 296	8,7	290 989	0,7
	2011	59 967	-19,9	12 760	-22,2	4 444	62,1	8 976	-18,1	44 841	14,0	0	0,0	130 988	-9,2
	2012	64 559	7,7	18 489	44,9	7 755	74,5	8 305	-7,5	49 554	10,5	0	0,0	148 662	13,5
	2013	65 576	1,6	18 011	-2,6	9 708	25,2	9 393	13,1	49 982	0,9	3 120	0,0	155 790	4,8
	2014	63 195	-3,6	24 255	34,7	7 533	-22,4	9 045	-3,7	43 281	-13,4	4 400	41,0	151 709	-2,6
	2015	55 659	-11,9	20 101	-17,1	5 400	-28,3	9 268	2,5	39 787	-8,1	4 500	2,3	134 715	-11,2
1.3 Avopalvelujen kustannukset yhteensä, €															
	2011	15 254 199	-14,0	3 994 180	-0,3	3 242 566	13,4	2 706 618	9,1	5 080 299	6,1	1 311 903	2,8	31 589 765	-4,7
	2012	15 302 484	0,3	3 484 158	-12,8	3 388 770	4,5	2 377 063	-12,2	5 088 707	0,2	1 410 851	7,5	31 052 033	-1,7
	2013	15 021 776	-1,8	3 679 527	5,6	3 663 669	8,1	2 702 463	13,7	5 752 017	13,0	1 821 453	29,1	32 640 905	5,1
	2014	14 762 051	-1,7	3 885 418	5,6	3 675 241	0,3	2 556 551	-5,4	5 871 194	2,1	1 911 490	4,9	32 661 945	0,1
	2015	14 606 248	-1,1	3 662 867	-5,7	3 790 401	3,1	2 658 776	4,0	5 106 820	-13,0	2 025 081	5,9	31 850 193	-2,5
	2011	11 927 107	-6,6	1 970 994	6,3	2 902 834	13,9	1 423 087	10,8	1 906 139	8,1	1 311 903	2,8	21 442 063	-4,7
	2012	11 570 993	-3,0	1 606 773	-18,5	2 754 489	-5,1	1 509 627	6,1	1 839 620	-3,5	1 410 851	7,5	20 692 353	-3,5
	2013	10 448 865	-9,7	1 761 309	9,6	2 893 569	5,0	1 724 063	14,2	2 219 657	20,7	1 755 547	24,4	20 803 009	0,5
	2014	10 358 764	-0,9	1 811 046	2,8	2 977 232	2,9	1 567 429	-9,1	2 215 844	-0,2	1 845 587	5,1	20 775 902	-0,1
	2015	10 689 969	3,2	1 886 482	4,2	3 191 054	7,2	1 654 486	5,6	2 359 109	6,5	1 953 685	5,9	21 734 785	4,6
	2011	3 327 092	-33,1	2 023 186	-6,0	339 733	9,7	1 283 531	7,3	3 174 160	4,9	0	0,0	10 147 702	-13,0
	2012	3 731 491	12,2	1 877 385	-7,2	634 281	86,7	867 436	-32,4	3 249 087	2,4	0	0,0	10 359 680	2,1
	2013	4 572 911	22,5	1 918 219	2,2	770 100	21,4	978 400	12,8	3 532 360	8,7	65 905	0,0	11 837 895	14,3
	2014	4 403 287	-3,7	2 074 372	8,1	698 009	-9,4	989 122	1,1	3 655 350	3,5	65 903	0,0	11 886 043	0,4
	2015	3 916 279	-11,1	1 776 385	-14,4	599 347	-14,1	1 004 290	1,5	2 747 711	-24,8	71 395	8,3	10 115 407	-14,9
2. PÄIHDEHUOLLON POLIKLINISET PALVELUT (A-klinikka, H-klinikka, nuorisoseamat, korvaushoito ja päiväkuntoutus)															
2.1 Poliiklinisten palvelujen asiakkaat yhteensä															
	2011	6 009	-22,0	1 896	2,0	1 771	2,8	1 483	20,8	2 414	2,7	1 521	6,2	15 094	-7,4
	2012	6 591	9,7	1 752	-7,6	1 977	11,6	1 415	-4,6	2 370	-1,8	1 756	15,5	15 861	5,1
	2013	5 809	-11,9	1 651	-5,8	1 960	-0,9	1 450	2,5	2 235	-5,7	1 828	4,1	14 933	-5,9
	2014	6 042	4,0	1 520	-7,9	2 069	5,6	1 409	-2,8	2 049	-8,3	1 794	-1,9	14 883	-0,3
	2015	6 217	2,9	1 303	-14,3	2 320	12,1	1 390	-1,3	2 299	12,2	1 837	2,4	15 366	3,2
	2011	5 236	-17,1	696	114,8	1 729	2,3	452	322,4	101	12,2	1 521	6,2	9 735	-2,2
	2012	4 991	-4,7	619	-11,1	1 906	10,2	477	5,5	136	34,7	1 756	15,5	9 885	1,5
	2013	5 099	2,2	816	31,8	1 873	-1,7	466	-2,3	148	8,8	1 768	0,7	10 170	2,9
	2014	5 475	7,4	1 067	30,8	1 969	5,1	497	6,7	139	-6,1	1 750	-1,0	10 897	7,1
	2015	5 697	4,1	1 065	-0,2	2 203	11,9	563	13,3	669	381,3	1 789	2,2	11 986	10,0
	2011	773	-44,2	1 200	-21,8	42	27,3	1 031	-8,0	2 126	10,6	-	0,0	5 172	-13,7
	2012	692	-10,5	1 133	-5,6	71	69,0	938	-9,0	2 234	5,1	-	0,0	5 068	-2,0
	2013	710	2,6	835	26,3	87	22,5	984	4,9	2 087	-6,6	60	0,0	4 763	-6,0
	2014	567	-20,1	453	-45,7	100	14,9	912	-7,3	1 910	-8,5	44	-26,7	3 986	-16,3
	2015	520	-8,3	238	-47,5	117	17,0	827	-9,3	1 737	-9,1	48	9,1	3 487	-12,5
2.2 Poliiklinisten palvelujen käynnit yhteensä															
	2011	51 433	-38,6	13 379	8,8	18 575	0,4	11 205	2,2	34 480	19,4	18 534	95,1	147 606	-10,0
	2012	49 183	-4,4	12 385	-7,4	21 895	17,9	10 629	-5,1	39 623	14,9	11 580	-37,5	145 295	-1,6
	2013	56 562	15,0	11 775	-4,9	22 692									

Vuosi	HELSINKI			ESPOO			VANTAA			TURKU			TAMPERE			OULU			KUUSIKKO																																																									
		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %																																																								
2. PÄIHDEHUOLLON POLIKLIINISET PALVELUT (A-klinikka, H-klinikka, nuorisoseamat, korvaushoito ja päivä kuntoutus)																																																																												
2.3 Poliittisten palvelujen kustannukset yhteensä, €		2011	11 717 592	-16,6	2 333 097	-0,6	2 461 036	14,9	2 145 840	10,1	3 646 854	7,1	1 215 426	-1,3	23 519 845	-6,4	2012	12 164 637	3,8	2 141 380	-8,2	2 478 575	0,7	1 794 203	-16,4	3 560 384	-2,4	1 321 440	8,7	23 460 620	-0,3	2013	11 593 292	-4,7	2 259 373	5,5	2 720 589	9,8	2 038 551	13,6	3 961 931	11,3	1 739 843	31,7	24 313 579	3,6	2014	11 173 495	-3,6	2 458 053	8,8	3 225 865	18,6	1 881 482	-7,7	3 965 372	0,1	1 828 821	5,1	24 533 088	0,9	2015	11 172 797	0,0	2 170 323	-11,7	3 340 406	3,6	1 944 873	3,4	3 183 669	-19,7	1 930 632	5,6	23 742 700	-3,2
Kustannukset kunnallinen toiminta		2011	9 378 642	-6,9	899 590	22,0	2 290 556	13,8	862 309	14,5	726 658	13,6	1 215 426	-1,3	15 373 181	-0,5	2012	9 733 864	3,8	784 521	-12,8	2 160 089	-5,7	926 767	7,5	716 095	-1,5	1 321 440	8,7	15 642 777	1,8	2013	8 354 081	-14,2	857 171	9,3	2 259 075	4,6	1 126 751	21,6	863 284	20,6	1 673 938	26,7	15 134 300	-3,3	2014	8 073 684	-3,4	825 502	-3,7	2 750 380	21,7	1 071 530	-4,9	780 087	-9,6	1 762 918	5,3	15 264 101	0,9	2015	8 430 182	4,4	735 875	-10,9	2 895 784	5,3	1 110 673	3,7	906 023	16,1	1 859 237	5,5	15 937 774	4,4
Kustannukset ostopalvelut		2011	2 338 950	-41,4	1 433 507	-11,0	170 480	32,5	1 283 531	7,3	2 920 196	5,6	0	0,0	8 146 664	-15,9	2012	2 430 773	3,9	1 356 859	-5,3	318 486	86,8	867 436	-32,4	2 844 289	-2,6	0	0,0	11 781 843	-4,0	2013	3 239 211	33,3	1 402 202	3,3	461 514	44,9	911 800	5,1	3 098 647	8,9	65 905	0,0	9 179 280	17,4	2014	3 099 811	-4,3	1 632 551	16,4	475 485	3,0	809 952	-11,2	3 185 285	2,8	65 903	0,0	9 268 987	1,0	2015	2 742 614	-11,5	1 434 448	-12,1	444 622	-6,5	834 200	3,0	2 277 646	-28,5	71 395	8,3	7 804 926	-15,8
2.4 A-klinikan polikliinisten palvelujen asiakkaat yhteensä		2011	4 952	-31,3	1 763	2,2	1 242	-1,9	1 291	15,2	1 213	6,8	1 469	5,8	11 930	-13,9	2012	4 338	-12,4	1 609	-8,7	1 328	6,9	1 207	-6,5	1 270	4,7	14 116	-11,6	2013	4 201	-3,2	1 475	-8,3	1 198	-9,8	1 244	3,1	1 199	-5,6	1 546	9,2	10 863	-2,7	2014	4 449	5,9	1 291	-12,5	1 138	-5,0	1 164	-6,4	1 034	-13,8	1 511	-2,3	10 587	-2,5	2015	4 593	3,2	1 103	-14,6	1 183	4,0	1 139	-2,1	974	-5,8	1 405	-7,0	10 397	-1,8		
2.5 A-klinikan polikliinisten palvelujen käynnit yhteensä		2011	44 922	-46,4	13 379	8,8	11 308	-8,4	11 205	2,2	13 353	31,0	10 154	6,9	104 321	-25,0	2012	38 388	-14,5	12 234	-8,6	11 251	-0,5	10 629	-5,1	14 172	6,1	11 580	14,0	98 254	-5,8	2013	43 023	12,1	11 275	-7,8	10 152	-9,8	11 723	10,3	12 327	-13,0	11 628	0,4	100 128	1,9	2014	49 619	15,3	9 282	-17,7	10 159	0,1	10 917	-6,9	8 398	-31,9	14 445	24,2	102 820	2,7	2015	50 693	2,2	6 966	-25,0	10 400	2,4	10 893	-0,2	4 843	-42,3	15 991	10,7	99 786	-3,0
2.6 A-klinikan polikliinisten palvelujen kustannukset yhteensä, €		2011	6 172 748	-35,7	947 757	-0,9	1 171 057	17,0	1 473 259	4,8	749 850	-0,3	977 807	-3,0	11 492 478	-21,9	2012	6 245 084	1,2	856 326	-9,6	1 294 870	10,6	1 066 624	-27,6	726 524	-3,1	1 079 861	10,4	11 269 289	-1,9	2013	5 416 930	-13,3	917 415	7,1	1 329 186	2,7	1 199 487	12,5	914 148	25,8	1 355 875	25,6	11 133 040	-1,2	2014	5 403 579	-0,2	837 046	-8,8	1 296 725	-2,4	1 060 681	-11,6	995 506	8,9	1 417 105	4,5	11 010 642	-1,1	2015	5 714 598	5,8	819 121	-2,1	1 319 675	1,8	1 133 658	6,9	536 558	-46,1	1 484 733	4,8	11 008 343	0,0
2.7 Korvaushoidon asiakkaat yhteensä		2011	806	65,2	133	-0,7	108	22,7	192	79,4	169	12,7	95	14,5	1 503	43,1	2012	847	5,1	140	5,3	119	10,2	208	8,3	232	37,3	85	-10,5	1 631	8,5	2013	862	1,8	171	22,1	134	12,6	206	-1,0	232	0,0	155	82,4	1 760	7,9	2014	788	-8,6	182	6,4	135	0,7	245	18,9	244	5,2	178	14,8	1 772	0,7	2015	829	5,2	188	3,3	175	29,6	251	2,4	251	2,9	175	-1,7	1 869	5,5
2.8 Korvaushoidon käynnit yhteensä		2011	107 977	13,5	20 799	17,8	15 433	9,0	22 517	13,9	25 470	-3,6	8 380	24,4	200 576	11,5	2012	117 774	9,1	21 555	3,6	18 754	21,5	25 304	12,4	30 235	18,7	9 725	16,1	223 347	11,4	2013	121 464	3,1	36 480	69,2	20 315	8,3	24 641	-2,6	28 785	-4,8	15 205	56,3	246 890	10,5	2014	126 906	4,5	0	-100,0	0	-100,0	0	0	-100,0	0	-100,0	-100,0	126 906	-48,6	2015	0	-100,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-100,0
2.9 Korvaushoidon kustannukset yhteensä, €		2011	4 242 289	-5,0	1 327 614	-0,2	791 293	8,3	672 581	24,0	1 478 592	3,8	237 619	6,1	8 749 988	0,4	2012	4 409 715	3,9	1 279 159	-3,6	625 473	-21,0	727 579	8,2	1 384 150	-6,4	241 580	1,7	8 667 656	-0,9	2013	4 143 178	-6,0	1 313 939	2,7	717 209	14,7	839 064	15,3	1 556 362	12,4	318 063	31,7	8 887 816	2,5	2014	3 875 160	-6,5	1 554 710	18,3	326 056	-54,5	820 801	-2,2	1 533 154	-1,5	345 813	8,7	8 455 694	-4,9	2015	3 753 470	-3,1	1 269 160	-18,4	308 392	-5,4	811 215	-1,2	1 348 138	-12,1	374 504	8,3	7 864 878	-7,0
3. PÄIHDEHUOLLON ASUMISPALVELUT																																																																												
3.1 Asumispalvelut, asiakkaat yhteensä		2011	2 614	21,8	264	-10,5	321	5,6	727	-8,1	906	-2,4	272	-9,9	5 104	7,1	2012	2 834	8,4	400	51,5	356	10,9	630	-13,3	300	10,3	5 494	7,6	2013	3 126	10,3	509	27,3	364	2,2	668	6,0	748	-23,2	352	17,3	5 767	5,0	2014	3 081	-1,4	530	4,1	376	3,3	629	-5,8	754	0,8	321	-8,8	5 691	-1,3	2015	2 889	-6,2	543	2,5	394	4,8	656	4,3	826	9,5	302	-5,9	5 610	-1,4		
3.2 Asumispalvelut, asumisvuorokaudet yhteensä		2011	485 661	42,0	42 786	7,3	41 235	16,5	107 421	-5,4	134 088	39,6	53 439	-7,4	864 630	26,3	2012	558 251	14,9	68 962	61,2	48 779	18,3	107 114	-0,3	123 895	-7,6	58 424	9,3	965 425	11,7	2013	642 119	15,0	101 695	47,5	54 114	10,9	107 858	0,7	101 233	-18,3	81 830	40,1	1 088 849	12,8	2014	658 030	2,5	105 497	3,7	59 118	9,2	107 204	-0,6	101 704	0,5	62 390	-23,8	1 093 943	0,5	2015	634 591	-3,6	106 688	1,1	58 896	-0,4	103 188	-3,7	93 287	-8,3	55 975	-10,3	1 052 625	-3,8
Asumisvuorokaudet kunnallinen toiminta		2011	177 458	2,5	32 411	3,4	24 260	-4,3	77 876	7,2	25 879	-4,1	40 439	-17,9	378 323	-0,1	2012	173 076	-2,5	31 091	-4,1	25 347	4,5	76 232	-2,1	26 263	1,5	45 424	12,3	377 433	-0,2	2013	189 152	9,3	49 966	60,7	32 124	26,7	75 537	-0,9	28 254	7,6	67 830	49,3	442 863	17,3	2014	201 237	6,4	49 228	-1,5	39 435	22,8	72 404	-4,1	30 144	6,7	47 820	-29,5	440 268	-0,6	2015	200 917	-0,2	43 767	-11,1	41 291	4,7	70 054	-3,2	27 709	-8,1	40 575	-15,2	424 313	-3,6
Asumisvuorokaudet ostopalvelut		2011	308 203	82,5	10 375	21,7	16 975	68,8	29 545	-27,6	108 209	56,7	13 000	52,9	486 307	59,0	2012	385 175	25,0	37 871	265,0	23 432	38,0	30 882	4,5	97 632	-9,8	13 000	0,0	587 992	20,9	2013	452 967	17,6	51 729	36,6	21 990	-6,2	32 321	4,7	72 979	-25,3	14 000	7,7	645 986	9,9	2014	456 793	0,8	56 269	8,8	19 683	-10,5	34 800	7,7	71 560	-1,9	14 570	4,1	653 675	1,2	2015	433 674	-5,1	63 354	12,6	17 605	-10,6	33 134	-4,8	65 578	-8,4	15 400	5,7	628 745	-3,8
3.3 Asumispalvelut, kustannukset yhteensä		2011	14 053 213	57,8	2 795 487	-12,1	2 937 078	0,2	4 367 727	1,1	5 959 991	-2,4	1 702 514	3,7	31 816 010	17,5	2012	17 185 771	22,3	5 109 022	82,8	3 120 580	6,2	3 937 506	-9,8	6 619 459	11,1	1 832 382	7,6	37 804 719	18,8	2013	21 770 164	26,7	6 144 755	20,3	3 457 675	10,8	4 481 105	13,8	5 827 616	-12,0	2 151 120	17,4	43 832 435	15,9	2014	22 552 848	3,6	6 082 850	-1,0	3 322 493	-3,9	4 296 111	-4,1	5 666 531	-2,8	2 024 661	-5,9	43 945 494	0,3	2015	22 401 308	-0,7	6 360 782	4,6	3 485 582	4,9	4 738 508	10,3	5 847 165	3,2	2 112 775	4,4	44 946 120	2,3
Kustannukset kunnallinen toiminta		2011	4 217 626	-3,7																																																																								

Vuosi	HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSIKKO	
		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %
2. PÄIHDEHUOLLON POLIKLIINiset PALVELUT (A-klinikka, H-klinikka, nuorisoseamat, korvaushoito ja päiväkuntoutus)														
4. PÄIHDEHUOLLON LAITOSHOITO														
4.1 Laitoshoito, asiakkaat yhteensä														
2011	2 095	-5,1	945	-8,6	644	-2,6	799	1,8	1 195	3,4	538	3,9	6 216	-2,3
2012	2 153	2,8	929	-1,7	665	3,3	726	-9,1	1 095	-8,4	524	-2,6	6 092	-2,0
2013	1 972	-8,4	956	2,9	740	11,3	784	8,0	1 012	-7,6	560	6,9	6 024	-1,1
2014	1 876	-4,9	864	-9,6	755	2,0	733	-6,5	839	-17,1	348	-37,9	5 415	-10,1
2015	1 729	-7,8	806	-6,7	832	10,2	759	3,5	630	-24,9	333	-4,3	5 089	-6,0
Asiakkaat kunnallinen toiminta														
2011	2 093	12,8	454	11,5	353	6,3	230	1,8	362	0,3	527	4,6	4 019	9,0
2012	1 635	-21,9	451	-0,7	383	8,5	191	-17,0	367	1,4	516	-2,1	3 543	-11,8
2013	1 467	-10,3	492	9,1	393	2,6	164	-14,1	319	-13,1	548	6,2	3 383	-4,5
2014	1 592	8,5	489	-0,6	470	19,6	181	10,4	300	-6,0	346	-36,9	3 378	-0,1
2015	1 539	-3,3	552	12,9	461	-1,9	191	5,5	289	-3,7	331	-4,3	3 363	-0,4
Asiakkaat ostopalvelut														
2011	575	13,6	491	-21,7	291	-11,6	569	1,8	833	4,8	11	-21,4	2 770	-2,1
2012	806	40,2	478	-2,6	282	-3,1	535	-6,0	728	-12,6	8	-27,3	2 837	2,4
2013	733	-9,1	464	-2,9	347	23,0	620	15,9	693	-4,8	12	50,0	2 869	1,1
2014	514	-29,9	375	-19,2	285	-17,9	552	-11,0	539	-22,2	2	-83,3	2 267	-21,0
2015	339	-34,0	254	-32,3	371	30,2	568	2,9	341	-36,7	2	0,0	1 875	-17,3
4.2 Laitoshoito, hoitovuorokaudet														
2011	66 113	-4,6	17 528	-10,9	18 546	-14,3	15 928	24,6	17 981	8,4	6 431	-3,4	142 527	-2,8
2012	66 815	1,1	16 948	-3,3	15 909	-14,2	13 966	-12,3	16 149	-10,2	6 630	3,1	136 417	-4,3
2013	57 825	-13,5	16 959	0,1	18 175	14,2	15 342	9,9	11 633	-28,0	6 241	-5,9	126 175	-7,5
2014	49 469	-14,5	16 266	-4,1	16 536	-9,0	12 204	-20,5	9 063	-22,1	4 331	-30,6	107 869	-14,5
2015	39 878	-19,4	12 645	-22,3	16 752	1,3	13 939	14,2	6 026	-33,5	4 797	10,8	94 037	-12,8
Hoitovuorokaudet kunnallinen toiminta														
2011	50 646	-12,8	4 635	-10,1	4 589	-3,1	4 162	11,7	2 373	-13,1	5 855	-2,9	72 260	-10,2
2012	42 908	-15,3	4 397	-5,1	4 535	-1,2	3 418	-17,9	2 633	11,0	5 779	-1,3	63 670	-11,9
2013	35 209	-17,9	4 799	9,1	4 356	-3,9	3 290	-3,7	2 547	-3,3	5 256	-9,1	55 457	-12,9
2014	35 113	-0,3	5 017	4,5	5 246	20,4	3 681	11,9	1 999	-21,5	4 269	-18,8	55 325	-0,2
2015	30 655	-12,7	5 603	11,7	5 192	-1,0	3 304	-10,2	1 584	-20,8	4 677	9,6	51 015	-7,8
Hoitovuorokaudet ostopalvelut														
2011	15 467	37,3	12 893	-11,1	13 957	-17,4	11 766	30,0	15 608	12,7	576	-8,0	70 267	6,1
2012	23 907	54,6	12 551	-2,7	11 374	-18,5	10 548	-10,4	13 516	-13,4	851	47,7	72 747	3,5
2013	22 616	-5,4	12 160	-3,1	13 819	21,5	12 052	14,3	9 086	-32,8	985	15,7	70 718	-2,8
2014	14 356	-36,5	11 249	-7,5	11 290	-18,3	8 523	-29,3	7 064	-22,3	62	-93,7	52 544	-25,7
2015	9 223	-35,8	7 042	-37,4	11 560	2,4	10 635	24,8	4 442	-37,1	120	93,5	43 022	-18,1
4.3 Laitoshoito, kustannukset yhteensä														
2011	12 076 933	2,5	3 062 879	-2,2	3 536 686	-3,4	3 246 919	24,6	2 632 993	4,3	1 152 356	5,0	25 708 766	3,6
2012	14 224 892	17,8	3 108 976	1,5	2 974 200	-15,9	3 002 648	-7,5	2 510 733	-4,6	1 260 764	9,4	27 082 214	5,3
2013	13 011 172	-8,5	2 998 330	-3,6	3 454 084	16,1	3 291 503	9,6	2 274 594	-9,4	1 578 779	25,2	26 608 461	-1,7
2014	13 259 153	1,9	3 021 675	0,8	2 893 748	-16,2	3 090 607	-6,1	2 165 972	-4,8	1 537 516	-2,6	25 968 671	-2,4
2015	11 995 160	-9,5	2 610 564	-13,6	3 036 332	4,9	3 421 884	10,7	1 682 451	-22,3	1 683 619	9,5	24 430 010	-5,9
Kustannukset kunnallinen toiminta														
2011	8 909 961	-5,0	1 104 264	5,9	1 294 126	4,6	1 135 363	-9,0	446 213	-21,5	1 050 987	6,1	13 940 914	-3,6
2012	8 975 488	0,7	1 098 744	-0,5	1 328 863	2,7	1 151 439	1,4	475 675	6,6	1 148 261	9,3	14 178 471	1,7
2013	8 428 127	-6,1	1 119 921	1,9	1 355 440	2,0	1 286 819	11,8	769 207	61,7	1 406 792	22,5	14 366 306	1,3
2014	10 394 235	23,3	1 107 237	-1,1	1 317 691	-2,8	1 369 811	6,4	761 128	-1,1	1 529 530	8,7	16 479 632	14,7
2015	10 064 154	-3,2	1 283 119	15,9	1 423 384	8,0	1 306 916	-4,6	563 546	-26,0	1 656 427	8,3	16 297 546	-1,1
Kustannukset ostopalvelut														
2011	3 166 972	31,2	1 958 615	-6,2	2 242 560	-7,5	2 111 556	55,5	2 186 780	11,7	101 369	-4,7	11 767 852	13,7
2012	5 249 404	65,8	2 010 232	2,6	1 645 337	-26,6	1 851 209	-12,3	2 035 058	-6,9	112 503	11,0	12 903 743	9,7
2013	4 583 045	-12,7	1 878 408	-6,6	2 098 644	27,6	2 004 684	8,3	1 505 387	-26,0	171 986	52,9	12 242 154	-5,1
2014	2 864 918	-37,5	1 914 438	1,9	1 576 057	-24,9	1 720 796	-14,2	1 404 844	-6,7	7 986	-95,4	9 489 039	-22,5
2015	1 931 006	-32,6	1 327 445	-30,7	1 612 948	2,3	2 114 968	22,9	1 118 905	-20,4	27 192	240,5	8 132 464	-14,3

Liite 4: Deflatoidut kustannustietojen aikasarjat 2011–2015

	Vuosi	HELSINKI	Muutos, %	ESPOO	Muutos, %	VANTAA	Muutos, %	TURKU	Muutos, %	TAMPERE	Muutos, %	OULU	Muutos, %	KUUSIKKO	Muutos, %
A. Deflatoidut päihdehuollon avohuollon, asumispalvelujen ja laitoshoidon kustannukset	2011	43 863 322	-16,8	4 233 437	-3,5	10 298 352	0,4	10 939 522	6,2	14 492 331	-1,4	4 416 368	0,5	94 452 621	1,5
	2012	48 055 111	9,6	12 038 333	15,3	9 755 991	-5,3	9 584 880	-12,4	14 627 376	0,9	4 633 387	4,9	98 695 079	4,5
	2013	50 338 629	4,8	12 960 490	7,7	10 689 142	9,6	10 587 706	10,5	14 003 197	-4,3	5 611 043	21,1	104 190 207	5,6
	2014	50 844 501	1,0	13 059 408	0,8	9 944 378	-7,0	9 996 442	-5,6	13 776 979	-1,6	5 502 938	-1,9	103 124 646	-1,0
	2015	49 002 716	-3,6	12 634 212	-3,3	10 312 315	3,7	10 819 168	8,2	12 636 436	-8,3	5 821 475	5,8	101 226 323	-1,8
Muutos 2011–2015, €		5 139 394		2 191 486		13 963		-120 354		-1 855 895		1 405 107		6 773 702	
Muutos 2011–2015, %		11,7		21,0		0,1		-1,1		-12,8		31,8		7,2	
1. DEFLATOIDUT PÄIHDEHUOLLON AVOPALVELUIEN KUSTANNUKSET (Ehkäisevä päihdetyö, poliikliniset palvelut ja muut avopalvelut)															
Avopalvelujen deflatoidut kustannukset yhteensä, €	2011	16 167 946	-16,8	4 233 437	-3,5	3 436 801	9,8	2 868 748	5,6	5 384 616	2,7	1 390 487	-0,5	33 482 034	-7,8
	2012	15 742 090	-2,6	3 584 250	-15,3	3 486 122	1,4	2 445 351	-14,8	5 234 894	-2,8	1 451 382	4,4	31 944 089	-4,6
	2013	15 183 300	-3,5	3 719 092	3,8	3 703 063	6,2	2 731 522	11,7	5 813 867	11,1	1 841 038	26,8	32 991 882	3,3
	2014	14 840 992	-2,3	3 906 196	5,0	3 694 895	-0,2	2 570 222	-5,9	5 902 591	1,5	1 921 712	4,4	32 836 608	-0,5
	2015	14 606 248	-1,6	3 662 867	-6,2	3 790 401	2,6	2 658 776	3,4	5 106 820	-13,5	2 025 081	5,4	31 850 193	-3,0
Muutos 2011–2015, €		-1 561 698		-570 570		353 600		-209 972		-277 796		634 594		-1 631 841	
Muutos 2011–2015, %		-9,7		-13,5		10,3		-7,3		-5,2		45,6		-4,9	
1.1 DEFLATOIDUT PÄIHDEHUOLLON POLIKLIINISTEN PALVELUIEN KUSTANNUKSET (A-kliniikka, H-kliniikka, nuorisosemat, korvaushoito ja päiväkotoutus)															
Deflatoidut kustannukset poliikliniset palvelut yhteensä	2011	12 419 492	-19,3	2 472 853	-3,8	2 608 456	11,3	2 274 379	6,6	3 865 305	3,7	1 288 231	-4,4	24 928 716	-9,4
	2012	12 514 100	0,8	2 202 897	-10,9	2 549 779	-2,2	1 845 746	-18,8	3 662 666	-5,2	1 359 402	5,5	24 134 591	-3,2
	2013	11 717 951	-6,4	2 283 668	3,7	2 749 842	7,8	2 060 471	11,6	4 004 532	9,3	1 758 551	29,4	24 575 016	1,8
	2014	11 233 246	-4,1	2 471 198	8,2	3 243 116	17,9	1 891 543	-8,2	3 986 577	-0,4	1 838 601	4,6	24 664 281	0,4
	2015	11 172 797	-0,5	2 170 323	-12,2	3 340 406	3,0	1 944 873	2,8	3 183 667	-20,1	1 930 632	5,0	23 742 700	-3,7
Muutos 2011–2015, €		-1 246 695		-302 530		731 950		-329 506		-681 636		642 401		-1 186 016	
Muutos 2011–2015, %		-10,0		-12,2		28,1		-14,5		-17,6		49,9		-4,8	
Deflatoidut kustannukset kunnallinen toiminta	2011	9 940 435	-9,8	953 477	18,1	2 427 764	10,2	913 962	10,9	770 186	10,0	1 288 231	-4,4	16 294 055	-3,6
	2012	10 013 497	0,7	807 059	-15,4	2 222 144	-8,5	953 391	4,3	736 667	-4,4	1 359 402	5,5	16 092 159	-1,2
	2013	8 443 909	-15,7	866 388	7,4	2 283 366	2,8	1 138 867	19,3	872 567	18,4	1 691 937	24,5	15 297 034	-4,9
	2014	8 116 859	-3,9	829 916	-4,2	2 765 088	21,1	1 077 260	-5,4	784 259	-10,1	1 772 345	4,8	15 345 727	0,3
	2015	8 430 182	3,9	735 875	-11,3	2 895 784	4,7	1 110 673	3,1	906 023	15,5	1 859 237	4,9	15 937 774	3,9
Muutos 2011–2015, €		-1 510 253		-217 602		468 020		196 711		135 837		571 006		-356 281	
Muutos 2011–2015, %		-15,2		-22,8		19,3		21,5		17,6		44,3		-2,2	
Deflatoidut kustannukset ostopalvelut	2011	2 479 057	-43,2	1 519 376	-13,8	180 692	28,3	1 360 416	3,9	3 095 120	2,3	0	-	8 634 660	-18,6
	2012	2 500 603	0,9	1 395 839	-8,1	327 635	81,3	892 356	-34,4	2 925 999	-5,0	0	-	8 042 432	-6,9
	2013	3 274 041	30,9	1 417 280	1,5	466 477	42,4	921 604	3,3	3 131 966	7,0	66 614	-	9 277 982	15,4
	2014	3 116 388	-4,8	1 641 281	15,8	478 028	2,5	814 283	-11,6	3 202 319	2,2	66 255	-0,5	9 318 554	0,4
	2015	2 742 614	-12,0	1 434 448	-12,6	444 622	-7,0	834 200	2,4	2 277 646	-28,9	71 395	7,8	7 804 926	-16,2
Muutos 2011–2015, €		263 558		-84 928		263 930		-526 216		-817 474		71 395		-829 735	
Muutos 2011–2015, %		10,6		-5,6		146,1		-38,7		-26,4		-		-9,6	
2. DEFLATOIDUT PÄIHDEHUOLLON ASUMISPALVELUIEN KUSTANNUKSET															
Deflatoidut kustannukset asumispalvelut yhteensä	2011	14 895 019	52,8	2 962 940	-14,9	3 113 013	-3,0	4 629 360	-2,2	6 317 002	-5,5	1 804 497	0,4	33 721 831	13,7
	2012	17 679 480	18,7	5 255 793	77,4	3 210 227	3,1	4 050 622	-12,5	6 809 621	7,8	1 885 022	4,5	38 890 765	15,3
	2013	22 004 252	24,5	6 210 828	18,2	3 494 854	8,9	4 529 289	11,8	5 890 279	-13,5	2 174 250	15,3	44 303 752	13,9
	2014	22 673 451	3,0	6 115 378	-1,5	3 340 261	-4,4	4 319 085	-4,6	5 696 833	-3,3	2 035 488	-6,4	44 180 497	-0,3
	2015	22 401 308	-1,2	6 360 782	4,0	3 485 582	4,4	4 738 508	9,7	5 847 165	2,6	2 112 775	3,8	44 946 120	1,7
Muutos 2011–2015, €		7 506 289		3 397 841		372 569		109 148		-469 837		308 278		11 224 288	
Muutos 2011–2015, %		50,4		114,7		12,0		2,4		-7,4		17,1		33,3	
Deflatoidut kustannukset kunnallinen toiminta	2011	4 470 267	-6,8	1 937 122	-16,5	2 339 679	-4,2	2 322 998	-21,2	2 671 683	9,4	1 599 166	-1,8	15 340 916	-7,5
	2012	4 389 600	-1,8	2 545 961	31,4	2 311 129	-1,2	2 278 380	-1,9	2 595 222	-2,9	1 631 337	2,0	15 751 330	2,7
	2013	5 802 279	32,2	2 718 670	6,8	2 632 970	13,9	2 774 114	21,8	2 697 443	3,9	1 811 222	11,0	18 436 699	17,0
	2014	5 595 888	-3,6	2 462 149	-9,4	2 559 384	-2,8	2 608 452	-6,0	2 697 211	0,0	1 677 585	-7,4	17 600 670	-4,5
	2015	5 527 608	-1,2	2 626 430	6,7	2 581 287	0,9	2 687 867	3,0	2 726 566	1,1	1 751 284	4,4	17 901 042	1,7
Muutos 2011–2015, €		1 057 341		689 307		241 608		364 869		54 883		152 118		2 560 126	
Muutos 2011–2015, %		23,7		35,6		10,3		15,7		2,1		9,5		16,7	
Deflatoidut kustannukset ostopalvelut	2011	10 424 752	110,6	1 025 818	-11,6	773 334	1,2	2 306 361	29,4	3 645 320	-14,1	205 330	22,5	18 380 915	40,6
	2012	13 289 880	27,5	2 709 831	164,2	899 098	16,3	1 772 242	-23,2	4 214 399	15,6	253 685	23,5	23 139 135	25,9
	2013	16 201 972	21,9	3 492 158	28,9	861 884	-4,1	1 755 175	-1,0	3 192 835	-24,2	363 028	43,1	25 867 052	11,8
	2014	17 077 563	5,4	3 653 229	4,6	780 877	-9,4	1 710 633	-2,5	2 999 622	-6,1	357 903	-1,4	26 579 827	2,8
	2015	16 873 699	-1,2	3 734 352	2,2	904 295	15,8	2 050 641	19,9	3 120 599	4,0	361 491	1,0	27 045 078	1,8
Muutos 2011–2015, €		6 448 948		2 708 534		130 962		-255 720		-524 721		156 161		8 664 163	
Muutos 2011–2015, %		61,9		264,0		16,9		-11,1		-14,4		76,1		47,1	
3. DEFLATOIDUT PÄIHDEHUOLLON LAITOSHOIDON KUSTANNUKSET															
Deflatoidut laitoshoidon kustannukset yhteensä	2011	12 800 357	-0,8	3 246 350	-5,3	3 748 538	-6,5	3 441 414	20,7	2 790 713	1,0	1 221 384	1,7	27 248 756	0,3
	2012	14 633 542	14,3	3 198 290	-1,5	3 059 643	-18,4	3 088 908	-7,2	2 582 861	-7,4	1 296 983	6,2	27 860 226	2,2
	2013	13 151 077	-10,1	3 030 570	-5,2	3 491 224	14,1	3 326 896	7,0	2 299 052	-11,0	1 595 755	23,0	26 894 573	-3,5
	2014	13 330 058	1,4	3 037 834	0,2	2 909 222	-16,7	3 107 134	-6,6	2 177 555	-5,3	1 545 738	-3,1	26 107 541	-2,9
	2015	11 995 160	-10,0	2 610 564	-14,1	3 036 332	4,4	3 421 884	10,1	1 682 451	-22,7	1 683 619	8,9	24 430 010	-6,4
Muutos 2011–2015, €		-805 197		-635 786		-712 206		-19 530		-1 108 262		462 235		-2 818 745	
Muutos 2011–2015, %		-6,3		-19,6		-19,0		-0,6		-39,7		37,8		-10,3	
Deflatoidut kustannukset kunnallinen toiminta	2011	9 443 680	-8,0	1 170 411	2,5	1 371 646	1,2	1 203 373	-11,9	472 942	-23,9	1 113 943	2,7	14 775 994	-6,7
	2012	9 233 334	-2,2	1 130 308	-3,4	1 367 039	-0,3	1 184 517	-1,6	489 340	3,5	1 181 248	6,0	14 585 787	-1,3
	2013</														

Liite 5: Kuusikon kuntien päihdehuollon palvelujärjestelmä vuonna 2015

Kaikissa Kuusikko-kunnissa sosiaali- ja terveystoiminta on yhdistetty samaan organisaatioon. Oulussa ja Espoossa on yhdistetty mielenterveys- ja päihdepalvelut. Helsingissä päihdehuollon palvelut on yhdistetty psykiatrian palvelujen kanssa. Päihdepalvelujen organisoimisessa Tampereen tilaaja-tuottajamalli eroaa ehkä eniten muiden kaupunkien organisaatioista.

HELSINKI

Helsingissä päihdepalvelut sekä asunnottomien palvelut kuuluvat psykiatria- ja päihdepalvelut-toimistoon, jossa työskentelee noin 1 500 henkilöä. Päihdehuollon ja psykiatrian avopalvelut (psykiatrian poliklinikat ja päihdepoliklinikat) toimivat neljässä psykiatria- ja päihdekeskuksessa. Psykiatria- ja päihdehuollon erityispalvelut -jaos vastaa ympärivuorokautisesta alkoholi-, huume- ja lääkevieroitushoidosta huumevieroitushoidosta ja päihdehuollon laitostuntoutuksesta. Erityispalveluihin kuuluvat myös korvaushoidon arviointipoliklinikka (entinen päihdepsykiatrian klinikka) ja aikuisten ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön yksikkö.

Keskeisimpiä muutoksia vuoden 2015 aikana oli alkoholilaitosvieroituksen siirtäminen Hangonkadun epätarkoituksenmukaisista tiloista Malmin sairaalan alueelle ja lännen psykiatria- ja päihdekeskuksen toimintojen siirto yhteisiin tiloihin Laakson sairaala-alueelle. Tämän jälkeen kaksi neljästä psykiatria- ja päihdekeskuksesta toimii samoissa tiloissa, mikä helpottaa esimerkiksi kaksoisdiagnoosipotilaiden integroitua hoitoa. Korvaushoidon ja intensiivisen avokuntoutuksen kehittäminen aloitettiin.

TURKU

Turun sosiaali- ja terveystoimi yhdistyivät 1.1.2009. Vuonna 2013 hyvinvointitoimialan (aiemmin sosiaali- ja terveystoimi) organisaatio muodostui kuudesta tulosalueesta: sosiaalitoiminnan palvelut, perusterveydenhuollon palvelut, erikoissairaanhoidon palvelut, kuntoutuspalvelut, vanhustalot ja toimialan hallinto. Hyvinvointitoimialan organisaatio uudistettiin vuoden 2015 alussa jolloin toimiala jakautui kolmeen osaan: terveystoiminta, perhe- ja sosiaalipalvelut, vanhus- ja vammaispalvelut. Lisäksi toimialaan kuuluvat hallinto ja yhteiset toiminnot sekä Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri.

Mielenterveys- ja päihdepalveluiden yhdistäminen toteutui vuoden 2015 alusta Turussa siten, että asumis- ja päihdepalvelut siirtyivät sosiaalitoiminnan palveluista terveystoiminnan alaiseksi, osaksi mielenterveys- ja päihdepalveluiden organisaatiota (erikoissairaanhoidon). Mielenterveys- ja päihdepalveluiden tulosalueen muita toimintoja ovat avohoitopsykiatria, psykoosin hoito, vanhuspsykiatria, lasten ja nuorten psykiatria sekä yhteiset toiminnot (mm. ennaltaehkäisevä päihde- ja mielenterveystyö ja terveysneuvonta). Asumis- ja päihdepalvelut vastaavat sosiaalihuollon palveluna annettavien sosiaalihuollon omien asumis- ja päiväkeskuspalvelujen sekä ostopalveluiden järjestämisestä. Ostopalveluina hankittavia palveluja ovat Turun A-klinikkatoimen polikliiniset ja katkaisuhoidon palvelut, päihdehuollon kuntouttava laitoshoido sekä ostettavat asumispalvelut mielenterveys- ja päihdekuntoutujille.

Päihdepsykiatrian yksikkö kuuluu psykoosin hoidon alaisuuteen. Yksikön muodostavat päihdepsykiatrian poliklinikka, korvaushoitopoliklinikka ja päihdepsykiatrian osasto A3.

TAMPERE

Vuonna 2015 Tampereen kaupunki otti vastatakseen useita A-klinikan aiemmin tuottamia palveluita ja avasi matalan kynnyksen psykiatria- ja päihdekeskus Ension. Toimenpiteellä voitiin lisätä ja tehostaa matalan kynnyksen mielenterveyspalveluja. Lisäksi huume- ja korvaushoidon kilpailutus aloitettiin palvelumuotoilun avulla, jossa asiakkaat, omaiset ja palveluntuottajat osallistuivat palvelun suunnitteluun. Kilpailutus jatkuu neuvottelumenettelyn avulla ja uusi palvelu aloitetaan 1.1.2017. Tavoitteena on luoda huumehoitoon yhtenäisiä hoitoketjuja, joista ”Kukaan ei putoa”.

Kotiin annettavan, tuetun asumisen palvelu kilpailutettiin ja saatiin useita uusia palveluntuottajia. Asiakasmäärät ovat lisääntyneet merkittävästi kotiin annettavissa palveluissa. Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelman mukainen 26-paikkainen Härmälän tukiasumisyksikkö valmistui kesällä 2015. Lisäksi Pirkanmaan sairaanhoitopiirin psykiatrisen Kaivannon sairaala lopetettiin, jolloin suuri osa potilaista siirrettiin asumispalvelujen piiriin. Kaupungin strategian mukaisesti päihde- ja mielenterveyspalveluissa lisätään avohoitoa ja vähennetään sairaala- ja laitoshoidon määrää.

Liite 6. Kuntouttavan laitoshoidon asiakastytyväisyyskyselyn tulokset

Kyselyn tiedot						
Kunta	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu
Selvityksen nimi	Päihdehuollon laitoshoidon asiakastytyväisyyskysely					
Selvityksen kohde	Päihdehuollon kuntouttava laitoshoido					
Kyselyn toteutusajankohta	1.1.2016-31.3.2016					
Tulosten julkaisu vuosi	2016					
Kyselyn kohderyhmä	Kuntouttavan laitoshoidon kotiutuvat asiakkaat					
Kyselyn toteutustapa	Paperi kysely ja nettilomakkeet					
Kyselyyn vastanneiden määrä	62	26	54	7	10	14
Vastausprosentti	..	..	..	..	..	..
Tulokset						
1. Olen saanut riittävästi tietoa ja neuvontaa	4,4	4,3	4,5	4,4	4,5	4,2
2. Olen saanut asiallista kohtelua	4,6	4,8	4,8	4,1	4,9	4,3
3. Saamani palvelu on ollut asiantuntevaa	4,6	4,5	4,7	4,1	4,5	4,6
4. Saamani palvelu on vastannut tarpeitani	3,6	3,5	4,1	2,9	3,3	3,1
5. Olen saanut palvelua riittävän nopeasti	4,5	3,9	4,7	4,5	4,5	4,1
6. Olen voinut osallistua nykyisen palveluni suunnitteluun ja arviointiin	4,0	4,1	4,4	3,9	3,8	3,9
7. Saamani palvelu on parantanut elämäntilannettani	.	.	.	.	.	.
Yleisarvosana palvelusta (vastausten keskiarvo)	4,3	4,2	4,5	4,0	4,2	4,0
Muuta huomioitavaa kyselystä						

*Asteikko: 1 = täysin eri mieltä, 2 = osittain eri mieltä, 3 = ei samaa eikä eri mieltä, 4 = osittain samaa mieltä, 5 = täysin samaa mieltä

Liite 7: Päihdehuollon Kuusikko-työryhmän jäsenten yhteystiedot

Aila Ronkanen, puheenjohtaja

Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden virasto
Terveystieteiden ja päihdehuollon palvelut
Psykiatrian ja päihdehuollon erityis-
palvelut
PL 6800, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. (09) 310 42970, 050 402 0888
etunimi.sukunimi@hel.fi

Päivi Koskinen

Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden virasto
Kehittämisen ja toiminnan tuki
PL 7333, 00099, Helsingin kaupunki
Puh. (09) 310 42661, 040 164 8624
etunimi.e.sukunimi@hel.fi

Taru Neiman

Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden virasto
Terveystieteiden ja päihdehuollon palvelut
Asumisen tuki
PL 8660, 00099, Helsingin kaupunki
Puh. (09) 310 43398
etunimi.sukunimi@hel.fi

Anne Leppänen

Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden virasto
Tietohuolto- ja tilastopalvelut
PL 7011, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. (09) 310 46829
etunimi.sukunimi@hel.fi

Martti Marila

Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Mielenterveys- ja päihdehuollon palvelut
PL 2134, 02070 Espoon kaupunki
Puh. (09) 816 57579, 050 381 0296
etunimi.sukunimi@espoo.fi

Marja Vuorinen

Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Mielenterveys- ja päihdehuollon palvelut
PL 2134, 02070 Espoon kaupunki
Puh. 050 368 2564
etunimi.sukunimi@espoo.fi

Mia-Veera Koivisto

Vantaan kaupunki
Sosiaali- ja terveydenhuolto
Perhepalvelut, Päihdehuollon palvelut
Puh. 040 716 5140
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Leena Kajala

Vantaa kaupunki
Sosiaali- ja terveydenhuolto
Perhepalvelut
01300 Vantaa
Puh. (09) 839 22566, 040 830 9073
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Pia Heiskari

Vantaan kaupunki
Sosiaali- ja terveydenhuolto
Perhepalvelut, Päihdehuollon palvelut
Puh. 040 719 6146
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Pasi Lehti

Turun kaupungin hyvinvointitoimiala
Asumis- ja päihdehuollon palvelut
Linnankatu 23, 20100 TURKU
Puh. (02) 262 6119, 050 590 7497
etunimi.sukunimi@turku.fi

Mirjam Jarhio

Turun kaupungin hyvinvointitoimiala
Tutkimus- ja kehitysyksikkö
PL 670, 20101 Turku
Puh. 040 157 7889
etunimi.sukunimi@turku.fi

Tarja Koskinen

Tampereen kaupunki, tilaajaryhmä
Päihde- ja mielenterveyspalveluiden
asiakasohjausyksikkö
PL 98, 33201 Tampere
Puh. 040 091 3554
etunimi.h.sukunimi@tampere.fi

Antti Markkola

Tampereen kaupunki
Kehittämisen- ja suunnitteluyksikkö
PL 487, 33101 Tampere
Puh. 040 801 6082
etunimi.sukunimi@tampere.fi

Jukka Mäkinen

Tampereen kaupunki
Hyvinvointipalvelut
PL 437, 33900 Tampere
Puh. 040 022 6605
etunimi.sukunimi@tampere.fi

Merja Halonen

Oulun kaupunki
Hyvinvointipalvelut
PL 37, 90015 Oulun kaupunki
Puh. 044 703 6243
etunimi.sukunimi@ouka.fi

Tuomo Seppänen

Oulun kaupunki
Hyvinvointipalvelut
Puh. 044 7036 160
etunimi.p.sukunimi@ouka.fi

Anssi Vartiainen, sihteeri

Helsingin kaupungin tietokeskus
Tilasto- ja tietopalvelut
PL 5500, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. 040 159 7441
etunimi.sukunimi@hel.fi

